

Poštnina plačana pri pošti
1315 Velike Lašče

TROBLA

GLASILO OBČINE VELIKE LAŠČE

EVROPSKI TEDEN MOBILNOSTI

stran 7

ZBIRNI CENTER ODPADKOV SE BO SELIL V POSLOVNO CONO LOČICA

stran 9

INTERVJU: AVTOHIŠA ZALAR

stran 10

Stritarjeva kašča
foto: Boštjan Podlogar

NAVODILA ZA PISANJE PRISPEVKOV V OBČINSKO GLASILO TROBLA

Zaradi lažjega urejanja prosimo vse avtorje člankov, da pošiljajo ustrezno pripravljena besedila. Ta lahko dopolnijo tudi s fotografijami, ki so povezane z vsebino prispevka. Fotografije morajo biti primerne kakovosti: visoke ločljivosti in velikosti vsaj 1 MB. Fotografije pošljite ločeno od besedila, vsako v svoji priponki. Pri končni grafični obdelavi prispevka si uredništvo dovoljuje izbor primernih fotografij po strokovni oceni ter popravke besedila v skladu z zahtevami lektorja.

Prispevke pošljite na elektronski naslov **trobla@velike-lasce.si** do objavljenega roka za oddajo prispevkov v tekoči številki občinskega glasila.

Objavljeni članki ne izražajo uradnega stališča Občine Velike Lašče. Uredništvo si pridržuje pravico, da poslano gradivo preoblikuje v skladu s celostno podobo Troble.

Letnik 27, številka 5, 15. september 2021. Izhaja sedemkrat letno; gospodinjstva v občini prejmejo glasilo brezplačno.

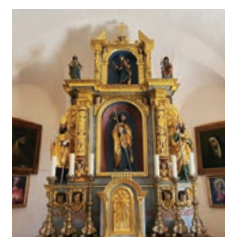
Naklada: 1.590 izvodov.
Izdajatelj: Občina Velike Lašče.
Odgovorna urednica: Angelca Petrič.
Uredniški odbor: Dragica Heric, Jože Starič in Andrej Perhaj.
Lektoriranje: Jezični dohtarček, s. p. (razen že oblikovanih prispevkov).
Prelom: Špela Andolšek, s. p.
Foto na naslovnici: Boštjan Podlogar
Tisk: Evrografis, d. o. o.

Naslov uredništva: Trobla, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.
Tel.: 01 781 03 70
E-pošta: trobla@velike-lasce.si. Prispevke za Troblo lahko oddate tudi v nabiralnik, ki se nahaja v hodniku pritličja občinske stavbe.

Naslednja Trobla izide 20. oktobra 2021; prispevke je treba oddati do 6. oktobra 2021.

KAZALO

Županova stran	3
Občinske strani	4
S seje občinskega sveta	4
Kaj počnemo v komunalni	8
Obratovanje centra odpadkov	
Turjak	9
Intervju: Avtohiša Zalar	10
Intervju: DJ Yoco	14
Knjižnica	
Novosti na naših policah	18
Adl o tem in onem	20
Naša dediščina	21
Iz velikolaškega okraja – o mlekarski zadrugi	26
Kultura	27
Turizem	30
Dogodki/Društva	36
Šport	44
Umetnost/Poezija	54
Razvedrilo	60
Oglasi	62
Zahvale	66

PRO ET CONTRA IN NEKJE VMES

Pro et contra je latinski rek, ki ga smiselno uporabljamo, ko želimo bolj učeno želimo poudariti diametralni odnos »za in proti«; slovenski dodatek k naslovu tega besedila je seveda razumljiv. Če torej damo pred neko besedo *pro*, to pomeni, da smo za stvar, na primer izraz *proevropski* je nekdo, ki je za Evropsko komisijo; tisti na nasprotnem bregu so pa *kontraevropski*. V določenih okoliščinah je neka opredelitev, če se prične s »*pro*«, pozitivno sprejeta. V slengu mladih je zaslediti, da nekomu hitro dodajo pridevnik »*pro*«, če nekdo nekaj dobro opravi. V tem primeru gre bolj za pohvalo in ta »*pro*« izhaja iz kratice angleške besede »*professional*«. Delo si torej opravil kot profesionalca, pohvalno! Na drugi strani so tisti *kontra* in za tiste radi rečemo, da so spet proti, da so nergači, kar pa ni nujno, saj imajo v svojem nerganju marsikdaj tudi prav! Samo prisluhniti jim je treba. Kot *kontrabasu*, ki je uglasen nižje od *basa* ...

Izkušnje kažejo, da so kljub vsemu nekateri izrazno »*pro kontra*«, kar bi iz prejšnje razlage pomenilo, da profesionalno *kontrirajo*, da so profesionalni nergači; če ne zaradi drugega pa zaradi principa. Tale moj znanstveno analitični miselni izbruh ni nič drugega kot uvod, kjer bi rad izpostavil, da se pri občinskih aktivnostih, za katere se trudimo, da so *pro-pro* občinske, vedno zaznajo, ali če hočete, izpostavijo, tisti iz enega ali drugega pola. K sreči so tisti s pridevnikom »*pro*« številčnejši. Nikakor mi ne gre iz glave, da so nekateri pogojno *kontra* asfaltiranju. Pogojno zato, ker bi sicer dovolili asfaltiranje poti, ki v naravi ostaja še iz časov blizu faraonov, le pod pogoji, ki jih avtoritativno postavijo. Vzrok za vse skupaj je realno dejstvo, da cesta običajno leži na njihovi zemlji in s pogojevanjem poskušajo obci-

no prisiliti, da jim kot protiuslugo za privoljenje naredi nekaj striktno v njihovo osebno korist. Kot da ni dovolj, da se bodo lahko vozili po asfaltu, kar je v bistvu čisti občinski interes! Podobno se dogaja tudi z navdušenostjo okoli glasbenih dogodkov na prostem. »*Pro*« koncertni županu pošljejo pohvale in zahvale; pa še kdaj! A *kontraši* poskrbijo, da nam na občini ni dolgčas, ko pripravljamo odgovore na odločbo zdravstvenega inšpektorja po anonimni prijavi, ker se na poslušalskem dogodku domnevno nismo vedli v skladu s predpisi korona rešitve. Inšpektorjevemu ljubezenskemu pismu je bila priložena fotografija, kot herbarijsko posušena rožica, ki jo daš v klasično pismo, naslovljeno ljubljeni osebi. Fotka v prilogi je bila posneta nekje iz množice rajajočih veseljakov ter enega nesrečnega, nergaškega anonimnega fotografa. Po moji oceni je bil slab amater, ker je naredil in inšpektorjem poslal res slabo fotko, s slabo ostrino, osvetlitvijo in kompozicijo, čisto brez okusa! Torej, »*pro et kontra*« ljudje so aktivnega kova in v bistvu fini, ker vsaj spoznaš in veš, pri čemu si potem, ko ti svoje povedo. Na koncu je seveda pravično, da osvetlim tiste »iz nekje vmes«. Po svoje so tudi to zanimivi biseri. Na primer, ko smo srkali vročo župo velikolaške obvoznice, se tisti, ki jim prav pred vrati v Velikih Laščah vozijo kamioni in jim vsakodnevno aplicirajo mikrodolčke, nastale pri izgorevanju v dizelskih agregatih, sploh niso kaj dosti angažirali za načrtovanje optimalne trase bodoče prometne žile do Kočevja in naprej. »*Pro in kontra*« so svoje povedali; mnenja tistih iz nekje vmes pa nismo izvedeli. S pogledi na vso stvar so res ostali nekje vmes; morda si pa nočejo zameriti med seboj? Mimogrede me je prešinila misel, da ima ta delitev na »iz nekje vmes« v

naših koncih kar prepoznavno zgodovinsko tradicijo. Enkrat nazaj so nas namreč v šolah učili o neuvrščeni, a je nekaj očitno ostalo tam zadaj v glavi ... Ob neki priložnosti mi je prijateljica pripovedovala, da so imeli med sodelavci hud prepir, ker jih je tako zelo znervirala sodelavka, ki nikoli ni bila kritična, ki se je vedno z vsem strinjala, ker je bila vedno nekje vmes. Napadli so jo pa oboji, tako iz »*pro in kontra*«. Očitno je tako, da je najbolj naravno, ko človek pove svoje mnenje, pa čeprav potem ne bo vsem všeč. Važno je, da komuniciramo med seboj predvsem, ko se srečata »*pro in kontra*«, kjer pa mora prepričevanje eden drugega seveda ostati na kulturnem nivoju.

Pro in kontra seveda ostaja tudi v našem širšem vsakdanu. *Pro* cepilci vs. *kontra* cepilci. Huda strokovna debata poteka vsepovsod, sami *pro* strokovnjaki in *kontra* strokovnjaki, ki ne odkrivajo čisto nič novega! Dragi moji, epidemije ni konec; prvinski nagoni strah se je polegel, kar marsikaterega izpusti iz vajeti biovarnostnih ukrepov. Upoštevajte jih, za sebe nosite maske in se ne zadržujte v zaprtih prostorih z ljudmi, katerih epidemiološkega statusa ne poznate. Čuvajte svoje zdravje, da si na grbo ne nakopljete kakšnega resnega koronskega zapleta. Res, samo tega vam je še treba!

Dr. Tadej Malovrh,
vaš župan

Z 19. REDNE SEJE OBČINSKEGA SVETA

Nina Tekavec, občinska uprava

Občinski svet Občine Velike Lašče se je v četrtek 1. julija 2021 sestal na 19. redni seji. Po ugotovitvi sklepčnosti je župan predlagal v potrditev naslednji dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 18. redne seje.
2. Poročilo odborov.
3. Finančno poročilo koncesionarja za pokopališko dejavnost za leto 2020 in plan dela za leto 2021.
4. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o podrobnem občinskem prostorskem načrtu za območje VP 25/1 Ločica – območje za proizvodne dejavnosti – 5.
5. Opredelitev do študije variant za obvoznico glavne ceste G2-106 v Velikih Laščah.
6. Odlok o postopku sofinanciranja letnega programa športa v občini Velike Lašče.
7. Odlok o pokopališkem redu na območju občine Velike Lašče.
8. Pobude, vprašanja in predlogi svetnikov.
9. Poročilo župana.

Po potrditvi dnevnega reda so člani občinskega sveta potrdili zapisnik 18. redne seje.

Občinski svet je v nadaljevanju sprejel naslednje sklepe:

Ad 2. Poročilo odborov

Pred sejo občinskega sveta so se sestali odbor za družbene dejavnosti, odbor za komunalno, varstvo okolja in urejanje prostora, statutarno pravna komisija in komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja. Predsedniki navedenih odborov in komisij so podali kratka poročila o sejah.

Ad 3. Finančno poročilo koncesionarja za pokopališko dejavnost za leto 2020 in plan dela za leto 2021

Občina je na podlagi Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti (Uradni list RS, št. 62/16) dolžna izvajati obvezno gospodarsko javno službo v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske javne službe. Koncesionar mora enkrat letno pripraviti poročilo o dejavnosti v preteklem letu in plan za naslednje ter ga dati občinskemu svetu v potrditev. Koncesionar Marko Zakrajšek s. p. je pripravil finančno poročilo za pokopališča Velike Lašče, Rob, Turjak, Zgončje, Lužarji in Dvorska vas za leto 2020 in načrt dela za leto 2021. Oba dokumenta je obravnaval Odbor za komunalno, varstvo okolja in urejanje prostora in občinski svet Občine Velike Lašče ju je potrdil.

Ad 4. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o podrobnem občinskem prostorskem načrtu za območje VP 25/1 Ločica – območje za proizvodne dejavnosti – 5

Občina Velike Lašče je v letu 2009 sprejela Odlok o občinskem podrobnem prostorskem načrtu za območje VP 25/1 Ločica – območje za proizvodne dejavnosti (Uradno glasilo občine Velike Lašče št. 1/09); sledil je Popravek in več sprememb in dopolnitev odloka. Aktualne spremembe in dopolnitve OPPN 5 se nanašajo na spremembo prometne infrastrukture in etapnosti izvedbe OPPN ter s tem povezane komunalne ureditve. Spremenjen je način priključevanja na državno cesto G2-106, odsek 0261 (Škofljica-Rašica), ki se je izvajal v okviru rednih vzdrževalnih del v javno korist. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o podrobnem občinskem prostorskem načrtu za območje VP 25/1 Ločica – območje za proizvodne dejavnosti – 5.

Ad 5. Opredelitev do študije variant za obvoznico glavne ceste G2 -106 v Velikih Laščah

Župan je predstavil okoliščine, ki so privedle do predloga za obvoznico glavne ceste G2-106 v Velikih Laščah. Občinski svet Občine Velike Lašče se je opredelil do študije variant za obvoznico, pri čemer se ni strinjal z nobeno od predlaganih variant s strani

DRSI in predvsem ne z varianto V2/V7; kot najustreznejšo varianto je podprl predlog pobočne variante obvoznice, ki jo je dne 17. 6. 2021 na usklajevalnem sestanku z Direkcijo Republike Slovenije za infrastrukturo predlagal g. Alojzij Cimerman; varianta poteka od Turjaka do Dolnjih Retij. Ker predlagana pobočna varianta ni v območju državnega prostorskega načrta obvoznice Velike Lašče, naj se jo uvrsti skupaj s posodobitvijo železniške proge proti Dolenjski v nov državni prostorski načrt.

Ad 6. Odlok o postopku sofinanciranja letnega programa športa v občini Velike Lašče

S tem odlokom se določijo javni interes v športu, mehanizmi za njegovo uresničevanje ter organi, ki so v Občini Velike Lašče (v nadaljevanju: občina) pristojni za uresničevanje javnega interesa v okviru letnega programa športa (v nadaljevanju: LPŠ). Sedaj veljavni Pravilnik o merilih za izbor programov športa, ki se sofinancirajo iz proračunskih sredstev Občine Velike Lašče (Uradno glasilo Občine Velike Lašče, št. 2/11), ni usklajen z Zakonom o športu (Uradni list RS, št. 29/17). Zakon o športu v svojem 16. členu zavezuje lokalne skupnosti, da z občinskim odlokom podrobneje opredelijo postopek priprave, sprejemanja in spremljanja izvajanja letnega programa športa v občini. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel Odlok o postopku sofinanciranja letnega programa športa v občini Velike Lašče.

Ad 7. Odlok o pokopališkem redu na območju občine Velike Lašče

Za sprejem predloženega odloka je podlaga v 4. členu Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti (Uradni list RS, št. 62/16), ki določa, da mora občina sprejeti pokopališki red in opredeli njegovo vsebino. Trenutno veljavni odlok, ki ureja pokopališko dejavnost, je Odlok o pokopališki in pogrebni dejavnosti ter o urejanju pokopališč na območju Občine Velike Lašče (Uradni list Republike Slovenije, št. 35/1998), ki pa ni ustrezen glede na določila Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti, ki je bil sprejet leta 2016. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel Odlok o pokopališkem redu na območju občine Velike Lašče.

Z 2. IZREDNE SEJE OBČINSKEGA SVETA

Občinski svet Občine Velike Lašče se je v četrtek, 22. julija 2021 sestal na 2. izredni seji. Po ugotovitvi sklepčnosti je župan predlagal v potrditev naslednji dnevni red:

1. Polletno poročilo o izvrševanju proračuna občine za leto 2021.
2. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o kategorizaciji občinskih cest – druga obravnava.

Po potrditvi dnevnega reda je občinski svet sprejel naslednje sklepe:

Ad 1. Polletno poročilo o izvrševanju proračuna občine za leto 2021

Župan je v skladu z Zakonom o javnih financah, Statutom Občine Velike Lašče in Odlokom o proračunu Občine Velike Lašče za leto 2021 dolžan vsako leto v mesecu juliju poročati občinskemu svetu

o izvrševanju proračuna v prvem polletju tekočega leta. Na kratko je predstavil projekte: pričetek gradnje Podružnične šole in vrtca v Turjaku; investicija v zdravstveni dom; projektiranje kuhinje OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče in kanalizacije; izgradnja komunalne infrastrukture v poslovni coni Ločica. V obdobju od 1. 1. 2021 do 30. 6. 2021 so prihodki v proračunu Občine Velike Lašče v okviru predvidene realizacije. Ker je bila večina predvidenih investicij v prvem polletju šele v začetni fazi oziroma v pripravi, so odhodki v prvem polletju nižji od 50 %.

Ad 2. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o kategorizaciji občinskih cest – druga obravnava

Občinski svet je predlog Odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o kategorizaciji občinskih cest že obravnaval na svoji 17. seji. Ker Občina do tedaj še ni prejela soglasja Direkcije Republike Slovenije za infrastrukturo, ki je obvezen za sprejem odloka, se je občinski svet strinjal, da odlok sprejme takoj po pridobitvi soglasja. Soglasje je pridobljeno, zato je občinski svet Občine Velike Lašče sprejel Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o kategorizaciji občinskih cest.

Zapisniki sej občinskega sveta in posnetki sej so objavljeni na občinski spletni strani:

<https://www.velike-lasce.si/obcinske-strani/obcinski-svet/zapisniki-sej-obcinskega-sveta-1/mandat-2018-2022>

Vabila z gradivom so objavljena na spletni strani v katalogu informacij javnega značaja:

<http://www.lex-localis>

Uradni list
Republike Slovenije

V Uradnem listu RS, št. 111/21 so bili objavljeni:

Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o podrobnem občinskem prostorskem načrtu za območje VP-251 Ločica – območje za proizvodne dejavnosti – 5,

- Odlok o postopku sofinanciranja letnega programa športa v Občini Velike Lašče ter Pogojev in meril za sofinanciranje LPŠ v Občini Velike Lašče,
- Odlok o pokopališkem redu na območju Občine Velike Lašče.

V Uradnem listu RS, št. 127/21 je bil objavljen:

- Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o kategorizaciji občinskih cest

PROSTOFER

BREZPLAČNA ŠTEVILKA
080 10 10

Prostofer je namenjen vsem tistim starejšim, ki ne vozijo sami, nimajo sorodnikov in imajo nizke mesečne dohodka ter tudi slabše povezave z javnimi prevoznimi sredstvi. Prostofer jim omogoča lažjo dostopnost do zdravniške oskrbe, brezplačne prevoze do javnih ustanov, do najbližjih trgovinskih centrov ipd.

Kako deluje Prostofer?

Uporabnik, ki potrebuje prevoz, pokliče na brezplačno številko 080 10 10.

Klicni center je na voljo za rezervacije prevozov vsak delovnik med 8.00 in 18.00; rezervacijo prevoza je potrebno najaviti vsaj 3 dni pred izvedbo storitve. Vozniki prostovoljci prevoze opravljajo od ponedeljka do petka med 8.00 in 16.00; izjemoma se lahko dnevi in ure tudi prilagodijo potrebam.

Dodatne informacije so na voljo tudi na Občini Velike Lašče (01 781 03 70, obcina@velike-lasce.si).

Nov urnik dela na zdravstveni postaji Velike Lašče

Dr. Starc Vidrih:

- ponedeljek – dopoldan
- torek – dopoldan
- sreda – popoldan
- četrtek – popoldan
- petek – dopoldan

Dr. Dražetič:

- ponedeljek – popoldan
- torek – popoldan
- sreda – dopoldan
- četrtek – dopoldan
- petek – dopoldan

DRŽAVNA ŠTIPENDIJA – DIJAKI – ŠOLSKO LETO 2021/2022

CSD Ljubljana – Most do vaše (po)moči

Podajamo nekaj informacij v zvezi s kritjem stroškov, ki nastanejo v času šolanja.

V primeru podaljševanja pravice do državne štipendije vloge ni potrebno vlagati; o podaljšanju pravice bo odločeno po uradni dolžnosti. Če pa dijak prvič uveljavlja pravico do državne štipendije, je potrebno vložiti vlogo za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev, kar je potrebno storiti tudi v primeru prehoda v poklicno tehniško izobraževanje (t. i. 3+2). Prav tako je potrebno vložiti vlogo, če je bila pravica na podlagi zadnje vloge zavrnjena.

Državna štipendija se dodeli, kadar je za štipendista izkazan ustrezen status di-

jaka, je vpisan v višji letnik in so izpolnjeni tudi ostali pogoji. Za dijake bo center za socialno delo iz uradnih evidenc pridobil podatek o uspehu in odločil o izpolnjevanju cenusa za dodelitev dodatka za uspeh. Za dodatek za bivanje bo center za socialno delo iz uradnih evidenc pridobil podatek o začasnem bivališču, zato je pomembno, da imajo dijaki urejeno prijavo začasnega prebivališča, če med šolanjem ne bivajo doma. Dijaki, ki prvič uveljavljajo pravico do državne štipendije, vlogi priložijo potrdilo o bivanju v dijaškem domu ali najemno pogodbo o prebivanju v zasebni nastanitvi.

Informacije in kontaktne številke CSD Ljubljana:

Služba ZUPJS, 01/475 08 50,
01/ 01/475 08 75

Enota Ljubljana Vič Rudnik:
01/200 21 40,

gpcsd.ljvic@gov.si

Več informacij najdete tudi na spletni strani CSD Ljubljana.

EVROPSKI TEDEN MOBILNOSTI

16.–22. SEPTEMBER 2021

Program v občini Velike Lašče

Petek, 17. september,
igrišče v Turjaku, ob 17. uri

- **Delavnica za starejše:
Varno s kolesom**

Sobota, 18. september, trg v Velikih
Laščah, med 8. in 11. uro

- **Predstavitvev Prostoferja**
- **Poskusna vožnja z električnim kolesom**
- **Za najmlajše: Ustvarjalna delavnica z Društvom Finta na temo trajnostne mobilnosti**
- **Sobotna tržnica**

Torek 21. ali sredo 22. september,
OŠ Velike Lašče

- **Tematski dan na temo trajnostne mobilnosti za učence OŠ Velike Lašče in otroke v vrtcu Sončni žarek**

Sreda, 22. september

– Dan brez avtomobila

- **Vsi občani ste povabljeni, da poskusite ta dan preživeti brez uporabe osebnega avtomobila.**

Evropski teden mobilnosti (ETM), najbolj razširjena kampanja na področju trajnostne mobilnosti na svetu, bo letos potekala med 16. in 22. septembrom tudi v občini Velike Lašče. Pod sloganom »Živi zdravo. Potuj trajnostno.« se bo v občini zgodilo več dogodkov, ki bodo spodbujali trajnostno mobilnost, ki jih bomo po potrebi glede na nepredvidljivo situacijo zaradi epidemije covid-19 sproti prilagajali. V okviru projekta smo pripravili tudi knjižico o javnem prevozu v Velikih Laščah, ki jo boste dobili v vsa gospodinjstva. Vabljeni tudi na dogodke, ki jih v okviru Evropskega tedna mobilnosti pripravljamo v naši občini. Zlasti vabljeni na osrednji dogodek na trg pred Levstikov dom v soboto 18. septembra.

Avtomobil nas je pripeljal v krizo

Pogosto slišimo, da sodoben slog življenja ni trajosten. Izraz pomeni, da svoje potrebe zadovoljujemo na načine, ki dobesedno ogrožajo našo prihodnost in prihodnost naših potomcev. To še zlasti velja za promet, ki je eden glavnih virov onesnaževanja zraka, vzrok podnebnih sprememb, telesnih poškodb in tudi smrti. Sprememba naših navad, povezanih z mobilnostjo, je tako rekoč življenjskega pomena.

Promet porabi tretjino vse primarne energije in je eden največjih ter najbolj razpršenih porabnikov neobnovljivih virov energije.

Odvisni od avtomobila

Sodoben življenjski slog od ljudi zahteva večjo mobilnost, zaradi česar se povečuje odvisnost od avtomobilov. V preteklih letih sta se v Sloveniji opazno povečala število registriranih motornih vozil in obseg motoriziranega prometa. Najhitreje narašča osebni motorni promet, predvsem zaradi zmanjšane zanimanja ljudi za javni potniški in železniški promet. Kljub tehničnim izboljšavam avtomobilov se s povečevanjem števila registriranih motornih vozil iz leta v leto povečujejo tudi izpusti toplogrednih plinov v ozračje.

Trajnostna mobilnost

Trajnostna mobilnost je premikanje na trajnostni način, kar vključuje hojo, kolesarjenje, uporabo javnega potniškega prometa in alternativne oblike mobilnosti. Cilj trajnostne mobilnosti je zagotavljanje učinkovite in enakopravne dostopnosti za vse, pri čemer je poudarek na omejevanju osebnega motornega prometa in porabe energije ter spodbujanju trajnostnih potencialnih načinov. Z ukrepi prometne politike moramo zagotoviti, da je potreba vsakogar po premikanju zadovoljena, vendar ob nižjih stroških in manjših stranskih učinkih, tveganju in porabi naravnih virov.

Z doseganjem ciljev trajnostne mobilnosti prispevamo k zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov, čistejšemu zraku v mestih, večji kakovosti bivanja, javnemu zdravju in socialni pravičnosti.

CARE
4 CLIMATE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

VZDRŽEVALNA DELA V OBČINSKIH OBJEKTIH

Nika Perovšek, občinska uprava

V poletnih mesecih je bila v Domu krajanov Turjak izvedena prenova sanitarij. Celovita obnova je obsegala zamenjavo strojnih in elektro instalacij, zamenjavo opreme in keramike. V enakem obsegu so bile prenovljene sanitarije v Zdravstveni postaji Velike Lašče, vključno s prenovno vhodnega dela. Uporabnikom se zahvaljujemo za potrpežljivost v času prenove in upamo, da bodo osveženi prostori dobro služili svojemu namenu.

KAJ POČNEMO V KOMUNALI?

Roman Viršek, občinska uprava

Na komunalnem področju občane najbolj zanima področje asfaltiranja cest. Letos smo si zadali cilj odeti v sivo kar pet novih odsekov. Prva dva v novem delu Osredka sta praktično že končana; sledijo skoraj kilometrski odsek dolgo pričakovanega asfalta med Ulako in Veliko Slevico ter nekoliko krajša na Kukmaki in v Laporjah. Vzporedno se že izvajajo tudi manjše sanacije asfaltnih površin na približno 20 lokacijah po celotni občini, saj je to zaradi zagotavljanja varnosti na cestah nujno potrebno.

Prvi del naše poslovne cone je končan. Ugodili smo vsem zahtevam nosilcev urejanja prostora, tako da nestrpno čakamo uporabno dovoljenje. Tudi objekti v njej pridno rastejo; s strani investorjev zaznavamo velik interes, da bi cono še dodatno širili. V drugem delu, ki bo v kratkem poravnani in pripravljen na gradnjo, želimo spodbujati predvsem storitveno in trgovsko dejavnost ter seveda posledična

delovna mesta; nekaj prostora pa naj bi ostalo tudi za površine, namenjene športnim aktivnostim.

Pred kratkim je bila podpisana gradbena pogodba o sanaciji kar štirih vodovodnih odsekov v Rutah, ki bodo končani jeseni. S tem bodo odpravljena tista najbolj kritična mesta, kjer je najpogosteje prihajalo do okvar in vodnih izgub, kar nam je povzročalo znatne stroške. Vodovodni sistem Rute bo tako v dobršni meri obnovljen. Stekle so tudi priprave na gradnjo vodohrana Podstrmec. S potencialnimi ponudniki gradbenih storitev smo si že ogledali teren in pridobili odločbo o krčitvi gozda. Začetek del je načrtovan v drugi polovici septembra. V poletnih mesecih smo hidrantno opremili zgornji del naselja Uzmani ter zamenjali nekaj dotrajanih hidrantov. Določena je tudi nova lokacija vrtine na območju Turjaka, in sicer bo locirana blizu stare šole, kjer geološka ocena kaže zelo dobro prognozo za dovoljšne količine podzemne vode. Sredstva za izvedbo vrtine so zagotovljena že v letošnjem proračunu.

Intenzivno se trudimo s projektiranjem nove centralne čistilne napra-

ve, ki bi med seboj povezala vse večje aglomeracije v občini. Kot dolgoročno najugodnejša rešitev se je ob izvedeni variantni analizi namreč izkazalo povezovanje naselij Velike Lašče – Male Lašče in Rašica. Seveda ob tem računamo in upamo tudi na evropska kohezijska sredstva. Vzporedno želimo rešiti tudi odvajanje meteornih voda v Velikih Laščah, saj so predvsem na širšem območju Griča zaradi velike intenzitete padavinske vode postale neobvladljiv problem.

Na področju cestne razsvetljave smo se tudi letos usmerili v vzdrževanje in posodabljanje obstoječe infrastrukture. Ogromno število dotrajanih luči namreč posledično povzroča visoke obratovalne stroške, kar predstavlja že zelo resen problem. Občane naprošamo, da nam vsakršno okvaro ali nepravilnost v delovanju cestnih svetilk nemudoma javite na tel. **01 7810 363** ali **roman.virsek@velike-lasce.si**.

Opozoriti želimo še na občinski razpis subvencioniranja vgradnje malih čistilnih naprav. Sredstva so še na voljo; vse potrebne podatke lahko pridobite na spletnih straneh občine.

OBRATOVANJE ZAČASNEGA ZBIRNEGA CENTRA NA TURJAKU

Marija Ivanc Čampa, občinska uprava

OBVEŠČAMO VAS, DA BO ZAČASNI ZBIRNI CENTER NA TURJAKU V SEPTEMBRU ODPRT:

- OB PETKIH, MED 18. IN 19. URO IN
- OB SOBOTAH, OD 8. DO 12. URE.

OD 1. OKTOBRA 2021 BO ZBIRNI CENTER ZARADI GRADNJE ŠOLE ZAPRT DO ODPRTJA NOVEGA ZBIRNEGA CENTRA V POSLOVNI CONI LOČICA.

Občina Velike Lašče je trenutno v pridobivanju gradbenega dovoljenja za sodobnejši, stalni zbirni center za ločeno zbiranje odpadkov, ki bo umeščen znotraj Poslovne cone na Turjaku. Novemu zbirnemu centru je sedaj po izpolnjevanju vseh zahtevanih normativov namenjenih kar nekaj več razpoložljive površine, saj poleg nadstrešnic za skladiščenje večjih kontejnerjev za ločeno zbiranje odpadkov predvideva tudi Center ponovne uporabe s prodajalno za občane. Interes Občine je, da bi po pridobitvi ustreznih dovoljenj lahko čimprej vzpostavili nov zbirni center, ki bo vsem uporabnikom oz. občanom omogočal in približal še lažje zbiranje in ločevanje odpadkov.

V času zaprtja Zbirnega centra Turjak lahko uporabniki svoje odpadke odlagajo:

- brezplačno v Zbirni center Barje, Cesta dveh cesarjev 101, 1000 Ljubljana, tel. št. 01 477 96 00. Za nekatere vrste odpadkov velja količinska omejitev (gradbeni odpadki, pnevmatike, azbestni odpadki itd.). Natančnejše informacije in navodila za ravnanje v zbirnem centru preberite na strani <https://www.vokasnaga.si/zbiranje-odvoz-odpadkov/zbirni-centri/zbirni-center-barje>. V Zbirnem centru Barje lahko odpadke razvrstite v več kot petindvajset velikih zabojnikov. Pri vsakem je tabla z informacijo, katerim odpadkom je zabojnik namenjen.

Obratovalni čas Zbirnega centra Barje:

- od 10. marca do 31. oktobra 2021: od ponedeljka do sobote med 6.00 in 20.00 uro,
- od 1. novembra do 31. marca 2022: od ponedeljka do sobote med 6.00 in 18.00 uro;
- enkrat letno naročajo odvoz kosovnega materiala, ki je vključen v strošek ravnanja z odpadki. Naročilo za tovrstni odvoz lahko uredijo preko naročilnice, ki jo najdejo na spletnih straneh www.vokasnaga.si in www.mojiodpadki.si. Če nimate dostopa do spleta, vam naročilnico Javno podjetje VOKA Snaga pošlje tudi po pošti. Za območje naše občine je v jesenskem času predviden termin za

naročilo kosovnega odvoza med 1. oktobrom in 30. novembrom;

- dvakrat letno (spomladi in jeseni) s premično zbiralnico JP VOKA Snaga omogoča zbiranje nevarnih gospodinjstskih odpadkov ter manjše odpadne električne in elektronske opreme. Odvoz bo v jesenskem terminu potekal po urniku: **13. 10. 2021 od 9. do 12. ure Rob**; igrišče za Domom krajanov ter **13. 10. 2021 od 13. do 16. ure Velike Lašče**; gasilski dom Velike Lašče.
- če imate doma zabojnik za zbiranje embalaže premajhen, vam Javno podjetje Snaga brez dodatnih stroškov mesečnega plačila lahko dostavi večji ali dodatni zabojnik za embalažo.

AVTOHIŠA ZALAR

Angelca Petrič | foto: osebni arhiv

Ciril Zalar in Simona Dernovšek Zalar sta v avtomobilskem poslu prisotna že več kot 20 let. Sodelovala sta z znamko Opel; sedaj so novo zgodbo pričeli s korporacijo Hyundai. Njihov salon sredi narave v Malih Laščah nakazuje, da bo šel razvoj avtomobilov v bolj zeleno smer.

Vas lahko prosim za kratko predstavitev poslovne poti?

Že pred letom 1998 sva začela razmišljati o tem, da bi odprla splošno servisno delavnico. Odločitev je padla; odprla sva podjetje in začela. Najbolj sva se ukvarjala s splošno avtomehaniko in pnevmatikami. Po dveh letih dela sva ugotovila, da si želiva nekaj več. Želela sva zastopstvo znamke. Posledično sva uvoznikom po Sloveniji, predvsem uvoznikom nemških znamk, pisala z namenom in željo po zastopstvu. V tistem času je bil renome nemških znamk tako velik, da sva si najbolj želela nemško znamko. Po temeljitem razmisleku sva se odločila za znamko Opel, vendar je bil njihov pogoj težko dosegljiv. Želeli so, da zgradimo objekt po njihovih standardih ter tako tudi uredimo celotno infrastrukturo. Zahteve so natančno opredeljevale vse potrebno od tega, koliko je kvadratnih metrov je potrebnih, kakšna naj bo notranja oprema, skratka vse. Pri tem so nam postavili tudi izredno kratek rok: od januarja do oktobra. Delali smo noč in dan, da smo uspeli zadostiti vsem pogojem, se obremenili z vsemi možnimi posojili in hipoteko na hišo, v kateri smo živeli. Imela sva načrt, strategijo in železno voljo. In uspelo je.

Kako je potekalo nadaljevanje?

10 let je Opel zelo rasel. Z njim smo rastle tudi mi. Naučili smo se delati po nji-

hovah standardih. Šlo je za velik preskok z majhnega servisa v vrhunsko zastopstvo priznane znamke, ki je imela točno izdelano svojo politiko dela. Po vstopu v EU so se začele stvari krhati. Tudi globalno se je veliko stvari spremenilo. To se je močno odražalo tudi v krizi leta 2008, ki smo jo vsi občutili. Potrebno je bilo veliko prilagajanja. Z novimi avtomobili se enostavno nismo več pokrivali. Opel je od nas, pooblaščenih trgovcev, zahteval vedno več, vedno več zaposlenih, dodatnega dela, birokracije. Po drugi strani so se rabljena vozila odlično prodajala. S prodajo novih vozil Opel tako nisva več videla prihodnosti. Zato sva pred štirimi leti s težkim srcem dala odpoved Oplu. Po kulturnem dogovoru in poteku odpovednega roka smo konec leta 2020 zaključili s prodajo novih vozil Opel.

Zakaj ste se odločili za Hyundai?

Razmišljali smo, kako naprej. Servis je bil uveljavljen; delali smo dobro. Ker smo bili navajeni delati za znamko, ni imelo smisla zavreči tega znanja. Zato sva se odločila, da preveriva stanje in uspešnost svetovnih znamk v Sloveniji

in širše. Med petimi znamkami, ki sva jih podrobneje pregledovala, je bil tudi Hyundai. Impresionirale so naju velika rast in miselnost znamke ter velika razsežnost korporacije. Avtomobilska branža predstavlja samo 10 % cele korporacije Hyundai. To se vidi tudi v tem, da ne varčujejo pri razvoju. Vlagajo v električna vozila, vozila na vodik, letéča vozila; sodelujejo v projektu s Pipi strelom. Razvoj gre tudi v to smer, da se bodo vozila lahko premikala po zraku in tu se Hyundai povezuje z različnimi partnerji. Midva sva trdno na tleh in verjameva, da je odločitev za znamko-korporacijo, ki združuje ladjedelnice, železarne, tovarne z sodobno elektroniko, tovarne z generatorji, z vsemi vrstami obnovljivih virov energije, tovarne vozil ... pravilna odločitev za našo prihodnost.

Tako sva novembra 2020 stopila v stik z njimi in naletela na pozitiven odziv. Za delavnico smo se dogovorili, da je multibrand, torej da ostane tudi Opel. Salon in zunanost pa sta povsem urejena po zahtevah Hyundaija. Prav pred pričetkom epidemije smo končali z investicijo.

Ste s poslovnimi rezultati zadovoljni?

Ob epidemiji je bil obisk občasno onemogočen. A tudi v tem času smo delali dobro. Letos imamo prodanih že več 50 novih vozil. Povprečno smo pri znamki Opel imeli v celem letu prodanih 60 novih vozil. Rabljenih vozil se proda približno dvakrat toliko. Glede na trenutni rezultat verjamemo, da smo na dobri poti, kar je še ena potrditev o pravilni odločitvi o novem sodelovanju.

Delati s Hyundaiem je drugače. S petletno garancijo ne dajo garancije samo na papirju, ampak dajo obljubo stranki, da se bodo zanjo zavzeli. Stranka se obravnava skrbno in individualno, kar je tudi v skladu z najino politiko dela. Napake se odpravljajo tako, da se ne bi več ponavljale. Poleg tega se dele, kjer je bilo več okvar, ob servisih zamenja preventivno. Mi, ki delamo in živimo tukaj v Malih Laščah, ne moremo biti neodgovorni do svojih strank.

Če upoštevamo razmere, sva z rezultati zelo zadovoljna. Plasirali smo novo znamko; prodaja se je dobro pričela. Hyundai ima celo paleto odličnih novih modelov, tudi daleč najbolj ugodne finančne produkte.

Najboljša poslovna leta so bila seveda pred gospodarsko krizo, 2006 in še

tudi 2007. Kljub zdajšnji situaciji imamo še vedno lep obisk. Sredi septembra bomo dosegli rezultat leta. Verjetno bi v normalnih razmerah imeli prodanih tretjino vozil več.

Koliko je zaposlenih?

Sedaj nas je samo 6; bilo nas je 16. Do tega smo prišli z bolj optimalnim delom in tudi zahteve znamke so drugačne. Sistem dela je bolj organiziran in vsi se držimo dogovorjenega.

Kako vlagate v zaposlene?

Organizirana imamo šolanja preko znamke. Izvajamo pa tudi interna šolanja. Npr. mehaniki tudi nam s prodaje povedo, kaj moramo vedeti in obratno. Prodajalci se na drugi strani recimo prej seznanimo z novostmi, opremo v novih avtomobilih in zato tudi mi predstavimo v delavnici te nove sisteme, ki jih začnemo prodajati.

Strankam pa ne nudite le prodaje avtomobilov. Kaj je mogoče urediti v Malih Laščah?

Prodajamo nova vozila, rabljena vozila, dodatno opremo, pnevmatike, servisiramo osebna vozila Hyundai in Opel ter druge znamke, sklepamo in obnavljamo zavarovanja, servisiramo avtoda-

me in lahka dostavna vozila ... S strani zavarovalnic smo pooblaščen za popravila poškodovanih avtomobilov. Rednim strankam delamo tudi tehnične preglede. Prilagajamo se, kolikor je možno.

Hyundai je imel na začetku preproste in poceni avtomobile, ki se niso kvarili. Sedaj postaja premium znamka. Ohranjajo trpežnost in kvaliteto in to posodablja z vrhunskimi varnostnimi sistemi. Po drugi strani so finančni produkti ugodni in ni veliko preplačila. Kar nekaj je modelov, ki imajo brezplačno financiranje brez obresti. Nekatera vozila imajo akcijsko financiranje z minimalnimi obrestmi.

Na vaši spletni strani sem zasledila, da nudite tudi izposojno vozilo?

Gre za klasičen rent a car. V svoji ponudbi imamo na voljo nadomestna vozila, ki jih potrebujemo tudi za zavarovalniška popravila. Poleg osebnih vozil imamo tudi kombi za prevoz oseb Vivaro (8+1), ki se oddaja za manjše družbe.

V novih avtomobilih je vse več elektronike. Časi, ko je vsak lahko malo popravil avtomobil, so očitno minili. Ocenjujete, da je to dobro?

V vsaki stvari je nekaj dobrega in slabega. Tudi za nas so to trdi in novi

»S svojimi bivšimi kolegi iz Opla lepo sodelujemo na nivoju servisa in tudi ob kavici še vedno radi kakšno rečemo.«

orehi. Tudi mi se učimo. Treba se je ves čas izobraževati. Mislim, da bo kmalu prišlo do tega, da bodo avtomobile lahko popravljali le dovolj izobraženi ljudje, ki bodo imeli možnost stalnega izobraževanja. Ne gre več le za osnovne sklope. Današnji avtomobil ima več računalnikov, kot jih je recimo imela prva vesoljska ladja, ki je šla v vesolje. Če nimaš pravih orodij in prave diagnostike, ne moreš rešiti težave. Brez načrtov, dostopov do informacij, ur dela ne gre. Iz leta v leto se vse nadgrajuje. Sedaj avti sami držijo smer, imajo aktiven tempomat; šofer samo drži volan in avto sam dodaja gorivo, zavira, opozarja. Če nisi res objesten, skoraj težko pride do trka; volan ti ne dovoli. Res moraš ignorirati vse sisteme, da pride do nesreče. Avto zazna mrtvi kot, zatrese volan, ima celo verzijo opozoril. Veliko je kamer in pripomočkov, ki olajšajo parkiranje. Lahko parkiraš na klasičen način ali pa greš ven iz avta in parkiraš s ključem kot z daljincem. Kamere so izdelane tudi tako, da pokrivajo 360 stopinj. Ekran prikazuje stanje spredaj, zadaj in še ptičjo perspektivo. Nova oprema se najpogosteje najprej vgrajuje v večje avte in se nato seli v manjša vozila.

Eden od pomembnih faktorjev je tudi nizka poraba. Evropa stremi k manjšim izpustom; motorji so bolj varčni, imajo majhno porabo; vozila so hibridna.

Imamo več vrst hibridov. Nova vozila so takšna, da se baterija polni z zaviranjem, z vožnjo po bregu navzdol; temu se reče rekuperacija. Vsa energija se absorbira v akumulator in pomaga, da ima avto več moči oz. nižjo porabo. Tu je Hyundai izredno inovativen in v prednosti pred drugimi znamkami. Sedaj se pričakuje vozilo Ioniq 5, ki bo imelo na strehi sončne celice. Vse te inovacije s pridobivanjem elektrike zmanjšujejo porabo goriva, kar za nas pomeni boljši zrak, ki ga dihamo, in cenejšo vožnjo. Filozofija znamke Hyundai je tudi v tem, da se elektrika pridobiva iz obnovljivih virov. Novi avtomobili bodo zelo malo onesnaževali zrak ali pa ga sploh ne bodo.

Kakšno se vam zdi poslovno okolje v regiji?

Vesela sem, da lahko kupujem lokalne produkte, zlasti kmetijske proizvode. Toda žal smo premalo razviti. Generalni problem vidim v infrastrukturi, v glavni prometnici in morda bi bili potem tudi ljudje bolj odprti. Tukaj bi morali nekaj narediti sami. Premalo se povezujemo. Treba je več narediti tudi za skupno dobro. Najti moramo način, kako se bolj povezati in si ne biti nevoščljivi. Življenje je samo eno. Zakaj bi si ga grenili, če nam je lahko lepo? Take lepe dežele, kot je naša, ni. Imamo velik potencial za

turizem. Čudi me, da se v to smer (turiistične kmetije s prenočišči, pohodniške poti, kolesarske poti, učne gozdne poti, glamping v naravi, promocija domačih izdelkov) bolj ne promoviramo. Jasno pa mi je, da vse stane in da se veliko stvari začne in konča pri denarju.

Menda se obeta dvig cene avtomobilov na trgu?

Cena bi se lahko dvignila predvsem zaradi polprevodnikov, ki jih primanjkuje na tržišču, vendar je to možno bolj pri drugih znamkah. To je moje ugibanje.

Ker pa je Hyundai samooskrben, ni težav pri surovinah oziroma sestavnih delih. Dogajajo pa se zamude v dobavi zaradi logističnih težav po vsem svetu zaradi virusa, ki očitno še ni povsem pod kontrolo. Zato cene pri Hyundai znamki ne bodo narastle. Vozila se lepo dobavljajo.

Za vozila, ki se naročajo v proizvodnji, je dobavni rok zaradi logistike daljši, in sicer se je povečal iz 3 na 6 mesecev. Pri evropskih avtomobilih, ki so geografsko precej bližje, je ta lahko tudi 14 mesecev in več. Mi imamo še dovolj avtomobilov, ki so na zalogi. Na podlagi logistike se sicer lahko zgodi dvig cen. Toda mislim, da ne pri nas.

Če bo večje povpraševanje, se lahko zgodi, da se bodo prej dvignile cene rabljenih avtomobilov. Ko ljudje ne bodo

mogli kupovati novih avtomobilov, ne bodo mogli prodajati starih v račun. To je verjetnejše.

Glede na to, da prodajate tudi rabljene avtomobile, kako dosežete neko ravnovesje? Vsakemu se namreč zdi, da je njegov avtomobil premalo vreden, ko ga prodaja. In če kupuje rabljen avto na drugi strani, se mu zdi ta predrag?

Vse je treba argumentirati. Vedno se pregleda avto. Predstavi se prednosti. Stranki je treba predstaviti, zakaj plača toliko, kot plača. Na drugi strani, ko jemlješ v račun, nikoli ne dobiš avta, ki bi bil popolnoma super. Vidi se, kako je avto vzdrževan. Včasih ljudem kar pove-mo, kaj vse je potrebno narediti, koliko dela bo potrebnega, koliko materiala, da bo avto primeren naprej za prodajo. Navsezadnje damo mi nanj tudi garancijo. Gledamo na tržno vrednost. Posel mora biti v zadovoljstvo obeh, sicer ni dober.

Kateri avto se po vašem mnenju najbolj vozi?

Električni. Prej sva oba vozila športne variante Opla. Ko sva si lahko kupila električni avto Hyundai Kono EV, se voziva samo še s tem. Račun za elektriko se je povečal za le 20 evrov. Na drugi strani se je račun za gorivo zmanjšal za 500

evrov. Pospeški so takšni kot pri športnih avtomobilih. Je neslišen, ni neprijetnega vonja; zaradi rekuperacije ima minimalno porabo. Razvoj gre v to smer.

Mislite, da se bomo v prihodnosti vozili z električnimi avtomobili, ali bo prevladal kateri drugi energent?

Mislim, da bo največ elektrike. Edino

tisti, ki se je bojijo, bodo na začetku kupili hibride. Ampak tisti, ki bo kupil hibrida, bo šel naprej na elektriko. Kdor bo kupil električni avto, ne bo šel nazaj na drug energent. Domet z električno Kono je malo manj kot 500 km. Hyundai ima ekstra dolg dolet.

Prej smo govorili o rekuperaciji, o akumulatorjih, ki so v dnu vozila, kjer se elektrika shranjuje in o manjši porabi. Tukaj imamo veliko prednost pred ostalimi znamkami. Recimo kot pri dizlu ali bencinu vedno računamo porabo. Če imamo 50-litrski rezervoar, z njim naredimo 400 km. Pri vozilih Hyundai je velik poudarek na rekuperaciji, torej na sistemu, da se elektrika ustvarja z zaviranjem, s spustom po pobočju in prav ta elektrika nam posledično povečuje dolet, kilometre, poleg vse tiste energije, ki jih lahko naredimo z enim polnjenjem na vtičnici. Električna in priključna hibridna vozila so idealna za naš okoliš in za naš sistem cest.

Kakšni so načrti?

Da resnično zaživi ta znamka v naši hiši. Želimo si podvojiti prodajo. Načrtujemo vpeljati otroke v ta posel, ju učiti, jima predati to znanje, ki sva ga nabirala ta čas.

»Filozofija znamke Hyundai je, da se elektrika pridobiva iz obnovljivih virov. Sedaj se pričakuje vozilo Ioniq 5, ki bo imelo na strehi sončne celice. Vse inovacije za pridobivanje elektrike zmanjšujejo porabo goriva. To pomeni boljši zrak, ki ga dihamo, in na drugi strani tudi cenejšo vožnjo.«

Jože Rupar DJ YOCO: KO HOBI POSTANE SLUŽBA

Angelca Petrič | foto: osebni arhiv

DJ Yoco prihaja iz Dvorske vasi. Čeprav je bilo predvideno, da bo sledil očetovim stopinjam in po srednji lesarski šoli prevzel doma mizarско obrt, je bil klic glasbe močnejši in tako svoj kruh že 20 let služi v glasbeni industriji.

Kako zgleda delo DJ-ja?

Vsak misli, da je zelo enostavno. Malo pobrskaš po YouTubeu pa gre. V resnici ni tako. Delo se začne že doma, saj je treba pripraviti glasbo in opremo. Včasih je bilo potrebno kupovati CD-je, plošče; sedaj se glasbo kupi na spletu ali jo dobi od izvajalcev in založb. Pred dogodkom je treba izbrati in pripraviti prave skladbe, pripraviti opremo, vse skupaj zložiti v avto ali kombi, dostaviti na prizorišče, namestiti tam vse potrebno in nato izvesti dogodek po najboljših močeh. Po končanem dogodku je treba še vse

pospraviti. DJ je tisti, ki prvi pride in zadnji gre. Ljudje si ne znajo predstavljati, da ni to samo malo YouTubea in dva zvočnika. Treba je imeti opremo, glasbo, znanje in neko sposobnost, da dojameš, kaj ljudje želijo. Čutiti moraš ljudi, čutiti moraš muziko. Imeti moraš torej posluš za glasbo in ljudi. Če tega nimaš, ti nobena oprema ne pomaga.

Sem DJ, ki je prisoten na vseh področjih, tako na javnih koncertih, festivalih, veselicah kot tudi na zasebnih zabavah. Delam vse od animacije do pomoči pri organizaciji. Živim samo od tega in samo za to. Četudi bi bila kakšna druga služba, bi morala biti predvsem povezana s tem. Sodelujem pri pripravi videospotov, športnih prireditev kot je npr. motocross in povsod, kjer je delo povezano z glasbo. Ni mi pomembno, ali sem na dogodku samo DJ ali posojevalec opreme ali kot ozvočevalec ali organizator. Delam čisto vse. Decembra je veliko dela s poslovnimi zabavami za podjetja. Zato je bil lanski december zelo težak za nas in upam, da letos ne bo spet vse zaprto, ker drugače bo za vse nas s te branže še ena težka zima.

Kdo vas največkrat najame?

Najame me lahko čisto vsak, ki si želi dobro zabavo. Nekaj je rednih klubov, rednih organizatorjev prireditev, sicer pa je za zasebne zabave najboljša reklama od ust do ust oziroma s priporočili. Tudi sam najraje delam po priporočilih. Angažirajo me seveda tudi posamezniki za rojstne dneve, poroke, piknike, otroške zabave ... Vrtel sem tudi za kar nekaj domačinov, za 40-letnice, 50-letnice ... Največkrat me torej najamejo različni organizatorji prireditev in zasebniki za posamezne dogodke.

Kje vse delate in kako pogosto delate v domači občini?

Delam po celi Sloveniji – zdaj sem tu zdaj sem tam. Vedno si bolj cenjen drugje kot doma. Tako je pač v vsakem poslu, ne le našem. Seveda skušam biti prisoten tudi v domačem okolju, kolikor se le da. Kakšnega lokala, kjer bi kaj vrteli v Laščah, nimamo več, da bi bil recimo kakšen nočni klub oz. prostor, kjer bi se dogajali žuri. To mogoče v Laščah manjka. Zato razmišljam tudi v tej smeri.

Seveda pa upam, da bo korone in z njo povezanih omejitev čimprej konec.

Praznujete 20 let dela kot DJ?

20 let štejem od prvega javnega nastopa. To je prvi večji nastop pred nekaj tisoč ljudmi v diskoteki Life v Domžalah, na maturantski paradi. Seveda sem to delal že prej kot hobi. Že prej sem vrtel po raznih rojstnih dnevih, a to je bilo bolj spoznavanje dela.

Kako ste začeli? Ste imeli od nekdaj radi glasbo?

Kot otrok sem hodil k pevskemu zboru celo osnovno šolo; glasba je bila nekje ves čas prisotna v meni. Noben od staršev ni glasbenik, ampak tudi moj oče je imel prvo delovno mesto na RTV-ju. Sledili so nastopi kot valeta za osmi razred in rojstni dnevi. Kot najstnik sem vzel nahrbtnik, dal notri mešalko in šel z motorjem na teren vrtet glasbo.

Kakšno glasbo vrtite? Ima prednost vaš okus ali okus naročnika?

Glasba je odvisna od vrste dogodka. Delam tudi na radiu. Spekter je širok in vrtim popolnoma vse. Na festivalih se vrti

elektronska glasba, v klubih glede na vrsto kluba; na zasebnih zabavah in rojstnih dnevih je to odvisno od želje naročnika v skupnem dogovoru, kaj želijo: pop, rock, dance, house, slovensko, hrvaško, tujo, mešano, starejšo glasbo ali najnovejše hite ... Eno je glasba, ki jo poslušam jaz; drugo je glasba, ki jo želijo ljudje.

Kaj pa pozne nočne ure?

Predvsem imamo DJ-i obrnjen bioritem. Podnevi spimo, ponoči delamo. Na to se je treba navaditi. Če nisi navajen tega življenja, je težko. Od 16. leta naprej delam tako in mi je normalno biti pokonci celo noč. Zame je normalno biti cel teden po klubih ali cel vikend na festivalu, nato iti naprej na poroko ali Abrahama in še naprej na nedeljski piknik ali krst ... Je pa to lahko težava za partnerje, družino in prijatelje. Oni težje dojamejo naš bioritem. Takrat, ko se drugi zabavajo, DJ dela. Če drugega ne, se postavljajo luči, oder, ozvočenje ...

Na katerih večjih dogodkih v Velikih Laščah in okolici ste sodelovali?

V Velikih Laščah je to Rocktronica vsa začetna leta, ko sem bil tudi pobudnik in

soustanovitelj, potem Peti inu obstati; v okolici in po Sloveniji so to Švic, Woodland, Castle Festival, Schengenfest, Eco festival, Butik Festival ... Vrtel sem tudi v diskoteki Bulldog v Kočevju, v lokalu Mina v Velikih Laščah, Roziki na Turjaku in v Dobrempolju pri Adamu, Krajčku, Majolki, v Grošu Grosupljem, v KMŠ-ju, Cvetličarni, v Ljubljani ... Prisoten sem bil že skoraj po vseh klubih v Sloveniji in na festivalih kot DJ ali kot ozvočevalec ali posojevalec DJ opreme, ozvočenja in luči.

Želel bi si, da bi se v Laščah še veliko dogajalo, da bi bili dogodki ob začetku šolskega leta, ob zaključku šolskega leta, da bi bogato ponudb veselice dopolnili tudi z drugimi dogodki. Manjka dogodkov, čeprav imamo dobro infrastrukturo. Je pa res, da je trenutno vse malo zaustavljeno zaradi covid-19 in s tem povezanimi ukrepi. Ne moreš tudi naprej predvidevati, kako bo z uspehom enega dogodka.

Kakšno opremo potrebujete?

Uporabljam opremo priznanih izvajalcev in se trudim, da je najboljšega cenovnega in kvalitetnega ranga. Boljše kot kupiš, za dlje časa imaš. Če poceni

»Pogrešam, da je premalo dobre nove slovenske glasbe.«

»Glasba je neka sila, ki me spremlja od rojstva. Všeč mi je od majhnih nog, tudi v smislu tehnike. Pa četudi je šlo za navaden avto radio, me je kot otroka ta zanimal.«

---

kupiš, dvakrat kupiš. Uporabljam profesionalno opremo tako za delo DJ-a kot za delo ozvočevalca in lučkarja. Pri izposojanju DJ opreme se vedno trudim, da nudim le najboljše.

Po kom se zgledujete?

Zgledov je kar nekaj. Od svetovno priznanih DJ-jev do organizatorjev festivalov, kot so Tomorrowland, Qlimax, Sensation White in drugi. Kar se tiče DJ-jev, so to vsa velika uspešna imena, od Slovenije do tujine, od Umeka do Tiestota.

Sicer ste zaposleni. Kako ocenjujete slovensko poslovno okolje?

Delam kot samostojni podjetnik. Sem svobodnjak; delam za vse naročnike, klube, festivale, radije; redno sodelujem z radijem Zeleni val. Slovenija je majhna, a če si dober, prepoznaven in se trudiš, je dela dovolj za vse.

Od kod ljubezen do glasbe?

Prirojena in položena v zibko. Kot otroka so me zanimala kasete. Rad sem snemal glasbo, ki se je vrtela po radiu, in potem glasba preko interneta ... Spomnim se, da je trajalo včasih celo večnost, da bi si naložil eno pesem z interneta. Glasba je neka sila, ki me spremlja od rojstva. Všeč mi je od majhnih nog, tudi v smislu tehni-

ke. Pa četudi je šlo za navaden avto radio, me je kot otroka ta zanimal.

Tudi sami ustvarjate glasbo?

Tudi. Veliko delam produkcije za radijske potrebe. Po drugi strani pa delam tudi remikse obstoječih komadov. Delam radijske reklame, podlage, oddaje, mikse in glasbo za te potrebe.

DJ imate tudi svoje združenje. Čemu je namenjeno? Kako sodelujete med sabo?

Ja, kar nekaj nas je v ekipi. Med seboj smo solidarni. Pred epidemijo smo se tudi enkrat letno dobili na sestankih. Drug drugemu dajemo delo; če je en zaseden, se nadomeščamo. Skrbimo drug za drugega. Smo kar povezani, saj le tako uspeš, da delaš v sodelovanju z drugimi in delaš z vsemi. Zmeraj mora biti za tabo ekipa, ki ti pomaga ali te zamenja, če pride do kakšnih težav.

Kakšni so vaši cilji v prihodnje in v katero smer pričakujete, da bo šel razvoj?

Cilji za prihodnje so vsekakor biti še bolj uspešen v svojem delu in biti prisoten na čim več dogodkih, festivalih ter vrteti in razveseljovati staro in mlado.

Kar se tiče razvoja opreme, mi je seveda všeč, da tehnika napreduje in tudi sledim razvoju, da manjši zvočniki dajejo več moči, da mešalke digitalno veliko več omogočajo. Kar se tiče razvoja tehnike, gre to zagotovo v pozitivno smer. Kar se tiče glasbe, je ta včasih v razvoju res razumljiva samo mladim. Če gledamo s strani glasbe, sam pri sebi rajši vrtim starejšo glasbo, saj je šel razvoj pri mladih v nek cvet, zlasti kar se tiče

balkanskih izvajalcev.

Kaj pogrešate na slovenski glasbeni sceni?

Predvsem pogrešam to, da jo premalo vrtijo druge radijske postaje in jo ljudje premalo cenijo in rajši poslušajo balkansko glasbo oz. drugo tujo glasbo. Sem velik podpornik slovenske glasbene scene. Sodelujem tudi z glasbenimi izvajalci pri izdelavi videospotov. Če bi jo ljudje bolj cenili, bi bila ta glasba lahko tudi še bolj kvalitetna. A kot kaže, ljudje nimajo dovolj interesa vlagati v slovensko glasbo, saj nima dovolj poslušnosti. Žal je slovenska glasba premalo cenjena.

Katera pa je vaša najljubša zvrst glasbe oz. izvajalec?

Poslušam in vrtim vse; osebno imam najrajši hardstyle, techno in elektronsko glasbo; podpiram popolnoma vse izvajalce in ustvarjalce.

Kaj pogrešate in kaj bi pohvalili na slovenski glasbeni sceni?

Pohvalil bi mlade bande in pevce, ki se trudijo, da pojejo v slovenskem jeziku. Pogrešam pa to, da je premalo dobre nove slovenske glasbe. Sam sicer mnogim izvajalcem pomagam in svetujem.

Jo je glede na majhno tržišče sploh mogoče primerjati s tujino?

Tržišče je res manjše, a je zadosti veliko, če si dober. V tem primeru imaš lahko dovolj dela. Včasih je tako lahko za koga tudi povpraševanje večje od možnosti ponudbe. Je pa seveda tudi glasbenikov in DJ-jev veliko. Če si dober in zaupanja vreden, je dela dovolj za vse.

Kaj počnete za veselje?

V delu imam simpatičen projekt na Facebook-u in Instagramu, in sicer vsak dan objavim eno sliko. 365 dni torej pomeni 365 slik. Tematika je različna od dela kot DJ do opreme, festivalov, odrov, ozvočenja in tudi kakšne malenkosti iz zasebnega življenja. Vseeno se trudim ločiti med privatnim in poslovnim življenjem.

Kakšen je bil upad dohodkov med karanteno?

Corona čas je pomenil velik upad dohodka, vsaj 95 odstotkov, še zlasti ker imam v Šentrupertu na Dolenjskem v najemu tudi lokal (Klub). Ko je bil prepovedano vse, se enostavno ni dalo nič delat. Imeli smo zvezane roke. Našo industrijo so precej uničili; klubi so še vedno precej v minusu. A takoj ko so se ukrepi malo sprostiti, so se pričeli dogodki, koncerti in zasebne zabave.

S katerimi glasbeniki vse ste sodelovali?

Lahko bi rekel, da se s skoraj vsemi slovenskimi glasbeniki osebno poznamo. Z nekaterimi se srečamo na radiu na intervjujih; z nekaterimi sodelujemo pri skupnih projektih, z nekaterimi v videospotih. Pomagamo jim pri snemanju spotov; nekatere ozvočimo; nekateri so nastopali pri meni v klubu; z nekaterimi skupaj nastopamo na prireditvah.

Naj naštejemo le nekaj, s katerimi redno sodelujem. To so Calypso, Atomik Harmonik, Gadi, Dejan Vunjak, Fehtarji, Jay Bolk, Kevin Koradin, Ritem Planet, Mambo kingsi, Zvita feltna, Kingstoni, Pop Design, Rok 'n' band, Pero Lovšin ...

Bi izpostavil kakšen zanimiv dogodek

s prireditvev, kjer ste vrteli glasbo?

Zanimiv je vsak dogodek posebej. Všeč mi je, ko ima dogodek organiziran kaos, ko prihaja do majhnih zapletov na dogodku, festivalu, ki pa se vedno rešijo. Na primer: saj se skuri kakšna mešalna miza ali odleti kakšna luč, ampak vseeno veš, da bodo na koncu obiskovalci zadovoljni. V svojem lokalu Klubu pivnici AS lahko rečem, da je bil vsak dogodek po svoje zanimiv in fajn. Četudi so bili nekateri morda z minusom. Najboljše je, ko prideš v nedeljo domov in veš, da si nekaj dobro naredili in so bili ljudje zadovoljni. Ti veliki dogodki so zame kot nek delovni fitness. Všeč mi je, da se dogaja. Saj se namučiš, a na koncu je zadovoljstvo. Ljudje težko razumejo, koliko je dela, kako je treba stvari postaviti, da bo delovalo. In ko vse steče ter dogodek uspe, je zadovoljstvo seveda veliko.

V koroni so se povsod dogajali balkonski koncerti in je soseda, ki je šla mimo na sprehod, rekla, kaj pa če bi ti postavil ven ozvočenje. Potem sem to enkrat naredil in seveda vse skupaj ponovil še za veliko noč. Vrtel sem narodno zabavno glasbo, a je kmalu nekdo poklical policijo. Vseeno sem potem za prvi maj pripravil budnico za sosede.

Kakšne so želje za naprej?

Cilj je imeti svoj lokal (klub); včasih sem si želel imeti radijsko postajo. Sedaj pa je radio precej drugačen medij. Cilj je tudi, da bi nekega dne lahko živel samo od oddajanja opreme v najem in da moje podjetje Yoco Audio postane še bolj prepoznavno po tem. Želim si ostati povezan z glasbo in predvsem delati to, kar že počnem, v še boljši in večji obliki. Razumeti moraš, kaj ti življenje samo kaže.

Berem, bereš, beremo

Knjižnice smo pomembne zaradi vseh ljudi, ki imamo radi zgodbe.

Jesen že trka na vrata. Konec je dopustov; otroci so odšli v šolo; večeri se daljšajo in jutra so hladna. In spet bo več časa za branje. Pa veste, da imamo bralci tudi svoje pravice? In med njimi sta tudi pravici, da ne beremo in da knjige ne dokončamo.

Deset pravic bralcev:
 Da ne beremo.
 Da preskakujemo strani.
 Da knjige ne dokončamo.
 Da ponovno beremo.
 Da beremo karkoli.
 Da beremo zaradi užitka.
 Da beremo kjerkoli.
 Da listamo po knjigah.
 Da beremo glasno.
 Da o prebranem molčimo.
 (Daniel Pennac)

Izbor novosti:

Viri: emka.si, grafenauer.si, morfem.si, družina.si, didakta.si.

Mladinski oddelek Resničnost
Bohinc, Rok: Smrdljivc (mladinska kriminalka)
 R. Bohinc, 2021

Tik pred začetkom pouka eden od učencev na šolskem stranišču vrže smrdljivca, zaradi katerega morajo izprazniti šolo in predčasno končati pouk. Ravnatelj in šolska svetovalna delavka pa morata med petimi osumljenci odkriti resničnega krivca. Ali gre za preprost primer, »kdor ga zvoha, ta ga spoha«, ali pa gre za kaj več?

Mladinski oddelek Etika
Brooks, Felicity: Vse o prijateljih
 Grafenauer, 2021

Pravo prijateljstvo je vrednota, ki osmišlja naša življenja. Očarljivo ilustrirana slikanica otroku pojasni, zakaj potrebujemo prijatelje, kdo so lahko prijatelji in zakaj jih je zabavno imeti. Ponuja napotke, kako spoznati novega prijatelja in kako reševati spore. Za večino dobrega prijateljstva je potrebnih veliko vaj in izkušenj, zato slikanica vključuje tudi napotke za odrasle, kako lahko otroku pomagajo pri razvoju veččin pravega prijateljstva.

mestna
knjižnica
ljubljana

Obratovalni čas

- ponedeljek 12:30–19:00
- torek **zaprto**
- sreda 10:00–15:00
- četrtek 12:30–19:00
- petek 12:30–19:00
- sobota in nedelja **zaprto**

Mladinski oddelek Fantastika
Cowell, Cressida: Kako premodriti zmajev urok; Kako zasukati zmajsko zgodbo; Junakov vodnik po smrtonosnih zmajih
 Morfemplus, 2021

To so naslovi četrtega, petega in šestega dela serije Kako izuriti svojega zmaja. V četrtem delu je s Škilkom, najboljšim prijateljem Vikija III., Vandalske Vahnje, nekaj narobe. Škilek misli, da je staknil grd prehlad, a Stari Gubanc pravi, da ima kačovrtitis. V petem delu se bo Viki III., Vandalska Vahnja, srečal z zmajem iztrebljevalcem in to bo eno od najstrahotnejših izkustev v njegovem pustolovskem življenju. V šestem delu pa si Viki III., Vandalska Vahnja, želi le lepega, spokojnega rojstnega dne. Ampak njegov oče ima drugačne načrte.

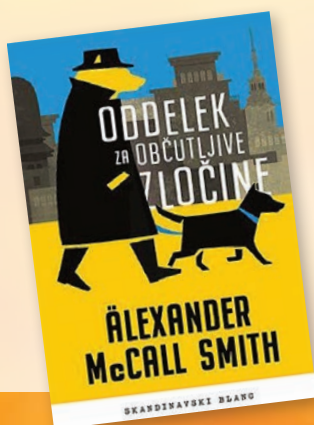

Odrasli oddelek
Družbeni romani
Blatnik, Andrej:
Trg osvoboditve
Goga, 2021

21. junija 1988 se na Trgu osvoboditve zgodi protest proti političnim aretacijam. In zgodi se še veliko drugega: mlad fant po nesreči pohodi vrstnico, s čimer sproži vez, ki bo – prek vzponov in padcev – trajala vse življenje. Zgodba mladega para je le delček v mozaiku tistih razburljivih časov, ko se je vsaj za trenutek zdelo, da je mogoče čisto vse. Tankočuten opazovalec je priča vrvenju desetletij, v katerih se zvrstijo desetdnevna vojna, spremembe političnega sistema in etičnih norm ter tudi preobrazbe nekoč visokih idealov v njihova nasprotja. Andrej Blatnik v tem romanu o slovenski osamosvojitvi s prodornimi opazkami in anekdotami razkriva zapletenost prehajanja v čase, ko sanje sestopajo na trda tla prostega trga dobrin in vrednot. Družinske in družbene vezi pokajo pod pritiski; isti ljudje se srečujejo v novih razvrstitvah in vsak obraz zastavlja isto, neizrečeno vprašanje: je po toliko preobrazbah, tudi družbenih, ostalo še dovolj skupnega, ki bi ohranjalo upanje na srečen konec zgodbe?

Odrasli oddelek
Kriminalni romani
McCall Smith, Alexander:
Oddelek za občutljive zločine
Didakta, 2021

Detektiv Ulf Varg, zaposlen na malmöjskem oddelku za občutljive zločine, kjer obravnavajo najbolj nenavadne primere na Švedskem, se v prvem delu humorne detektivske serije skupaj s svojimi sodelavci sooči kar s tremi občutljivimi primeri, ki vključujejo vse od vboda na nenavadnem mestu pa do srhljivega nočnega dogajanja v obmorskem letovišču. Čeravno se ti »okrutni« primeri dogajajo na Švedskem in ima detektiv Varg kot tipičen severnjaški detektiv seveda svoje hibe, pa McCall Smith v Oddelku za občutljive zločine ne sledi Larssonovi krvavi tradiciji skandinavskega noirja. Pravzaprav ravno nasprotno, tako rekoč postavljeno na glavo. V rokah potemtakem držite sploh prvo knjigo novega žanra, t. i. skandinavskega blanca – žanra, začinjena s ščepcem britanskega humorja in zapakiranega v hudomušno, lahko in toplosrčno eskapistično branje, v katerem pa ne manjka niti avtorjevih pronicljivih opazk o tegobah in radostih našega življenja. Drugače rečeno, udobno se namestite in odkrijte prisrčnost skandi blanca!

Odrasli oddelek Medicina
Bryson, Bill: Človeško telo – vodnik za stanovalce
Mladinska knjiga, 2021

Koliko stanejo sestavine človeškega telesa? Katero mamilo najdemo v slini? Ali svet okoli nas vsem ljudem enako diši? Kdo se je prvi znanstveno posvetil človeškemu iztrebku? Ali oko vidi sedanost ali prihodnost? Kaj v človeškem telesu je večno? Ko je Bill Bryson, znameniti ameriško-britanski pisatelj in zagovornik znanja, po naključju ugotovil, da se je rodil z eno samo ledvico namesto z dvema in da to niti ni taka redkost, je sklenil, da mora o človeškem telesu izvedeti še več. Prepustil se je svoji neizčrpnim radovednosti in se odpravil na popotovanje po prostranstvih, ki se skrivajo pod našo kožo (in na njej). V napeti in duhoviti pripovedi nam razkriva skrivnosti našega ustroja ter dosežke in zablode številnih učenjakov, ki so razvijali medicinsko znanost. Hkrati pa ugotavlja, da to raziskovanje zlepa ne bo končano. Kdor je pod Brysonovim vodstvom z užitkom švigal skozi prostor in čas v Kratki zgodovini skoraj vsega, velespešnici, ki je pred 15 leti postala temeljni kamen poljudnoznanstvene zbirke Esenca, nikakor ne bo želel zamuditi pustolovščine, ki vabi med platnice in v obisti Človeškega telesa.

Adl o tem in onem

Pripravlja Jože Starič

O Joeju Bidnu in ameriškem umiku iz Afganistana

Ameriškeму predsedniku Joeju Bidnu pravijo Sleepy Joe (dremavi Jožko) in tak je. Je tipični predstavnik ameriške korporativne politike; v visoki politiki je skoraj petdeset let in v tem času je postal milijonar. Na volitvah je prepričljivo zmagal z boljšim rezultatom kot demokratski predsedniki pred njim.

Kar počne z umikom iz Afganistana, je velika sramota. Načrt umika iz Afganistana bi bil smešen, če vse skupaj ne bi bilo tragično. Spominja na Montyja Pytona, na najbolj črne absurde komedije. Res je, da je umik obljubil že njegov predhodnik Donald Trump in Biden ga je moral nadaljevati.

Trump je imel pripravljen načrt, kakršen bi moral biti: najprej so nameravali umakniti vse civiliste, nato osebje in afganistanske sodelavce in nazadnje bi se umaknila vojska, ki bi pred umikom uničila vse, česar ne bi mogli odnesti. Trump je za načrtovanje umika ustanovil komisijo, ki jo je Biden razpustil. V dejanskem umiku, ki se je dogajal avgusta je ameriška vojska čez noč zapustila Afganistan in pustila Talibanom za več deset milijard dolarjev orožja, ki so ga ti dobili brez izstreljenega naboja.

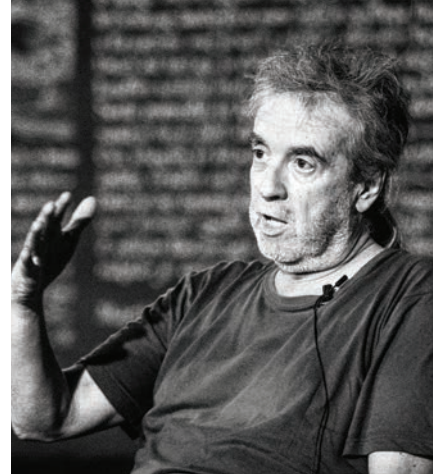
Vse kaže, da bodo žrtve ameriškega umika iz Afganistana civilisti in tudi pripadniki raznih nevladnih organizacij, ki bodo obtičali v Afganistanu. Umik je katastrofa, predsednik Biden pa na novinarskih konferencah ne odgovarja na vprašanja. Pove

svoje in gre. Včasih so bile tiskovne konference ameriškega predsednika ob osmih zvečer, ko so Američani doma, zdaj pa so sredi dneva.

Afganistan je zelo vabljev za velesile, zato se bo po ameriškem umiku začelo prerivanje za vpliv. Afganistan je največji proizvajalec opija, ki ni samo surovina za proizvodnjo prepovedanih drog ampak tudi surovina, ki jo potrebujejo velika farmacevtska podjetja (big pharma). Opij je velik posel. Poleg tega so v Afganistanu največje zaloge litija in velike zaloge bakra. Kitajci imajo verjetno že pripravljeno strategijo, kako se bodo usidrali v Afganistanu. Ena od teorij o kaotičnem ameriškem umiku iz Afganistana pravi, da je cilj destabilizirati afganistanske sosedje na severu, zaradi česar bodo imeli Rusi problem na južni meji. Sočasno je to problem tudi za Kitajsko.

Umik je sramota za Združene države Amerike in za NATO ter bo lahko imel posledice tudi za Evropo. Prvič po izvolitvi Joeja Bidna je slišati ostre kritike iz Nemčije in Velike Britanije. Ameriški umik iz Afganistana in kaos ob njem in po njem so povzročili množičen beg iz države, kar lahko vpliva tudi na nas z invazijo migrantov, podobno tisti leta 2015.

Dejstvo je, da se je zdajšnja katastrofa začela z zasedbo Afganistana pred dvajsetimi leti. Še nikomur v zgodovini ni uspelo zasesti Afganistana: za Afganistance so tujci okupa-

torji, domačini, ki sodelujejo z njimi pa izdajalci. Že Aleksander Veliki si je v Afganistanu »polomil zobe«. Tudi Rdeča armada se je iz Afganistana umaknila poražena in za tem je Sovjetska zveza razpadla. Kaj se bo zgodilo z ameriškim imperijem, bo pokazala prihodnost.

O glasbenem okusu

Rad poslušam ameriški južnjaški rock (South Rock) in tudi blues. To je glasba, ki me sprošča. Poslušam Lynard Skynard, Allman Brothers Band, izvajalce kot so Johnny Winter ali George Thorogood. V zadnjem času poslušam Larkin Poe, ki izhajajo iz tradicije južnjaškega rocka. To je glasba, ki mojo sinusno krivuljo spravi v čim bolj blago valovanje. Skupina Larkin Poe bo maja 2022 nastopila v kinu Šiška. Rad imam energičen rock; pri tem ostajam zvest sam sebi. Takega izvaja ruski bend Slot s svojo izjemno pevko, energijo in slovansko mehko. Prisegam tudi na stari, dobri jugo rock; vseč mi je angleški punk, novi val. Kaj poslušam, je odvisno je od razpoloženja.

Moj najljubši komad je Doživjeti stotu skupine Bijelo dugme; takoj za njim je Only happy when it rains v izvedbi pevk Christine Hynde in Shirley Manson.

ZAKLJUČUJEMO PROJEKT »SPREHOD SKOZI NAŠE TRGE«

Sara Košir

Občina Velike Lašče je skupaj s projektnimi partnerji – občino Sodražica (vodilni partner), občino Loški Potok, Iter, Ajdo Kljun s. p. in Mladinskim klubom Sodražica sodelovala v projektu »Sprehod skozi naše trge«. Projekt sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Glavni izziv operacije je ureditev urbanega naselja in privlačna predstavitev treh trgov, središč občin Sodražica, Loški Potok in Velike Lašče. V ta namen se v Sodražici rekonstruira park; z interpretativnimi mediji se opremita središči Loškega Potoka in Velikih Lašč. Vzpostavi se povezava treh urbanih središč – trgov z varianto enotne turistične ponudbe – dnevnega turističnega programa »Sprehod skozi naše trge«, ki vodi obiskovalca po trgih treh občin.

Pred Pirkovičevo trgovino, last Sonja Kokošinek.

Dostava filmov v kino, last Niko Samsa.

V naši občini smo v okviru projekta zbrali informacije, slike in spomine o obrteh in dejavnostih v Velikih Laščah od leta 1913 do 2. polovice 20. stoletja. Pri tem so pomagali domačini in nam zaupali marsikatero zanimivo zgodbo. Dva glavna končna produkta našega dela projekta bosta razstava z naslovom »Velike Lašče skozi obrti in dejavnosti«, ki si jo boste lahko ogledali v galeriji Levstikovega doma, nekdanjega Vatikana, ter aplikacija, ki je odličen pripomoček za spoznavanje Velikih Lašč v lastni režiji. Hkrati je aplikacija lahko tudi pomoč pri turističnih vodenjih.

Prav tako se je nekaj lokalnih turističnih vodnikov iz naše občine odločilo za nadgradnjo svojega znanja in so se z Ajdo Kljun odpravili na spoznavanje treh trgov – Sodražice, Velikih Lašč in Loškega Potoka.

Velikolaški možje pri Muhovih, last Ana in Jože Ivanc.

VABIMO NA RAZSTAVO VELIKE LAŠČE SKOZI OBRTI IN DEJAVNOSTI

Na razstavi boste lahko bolje spoznali Velike Lašče v času od leta 1913 do 2. polovice 20. stoletja, in sicer skozi najrazličnejše dejavnosti, ki so se dogajale na trgu in sledove katerih lahko vsaj malo zaslutimo za zidovi današnjih trških hiš.

Odprtje razstave bo v petek, 1. oktobra, ob 17. uri v galeriji Levstikovega doma.

Razstavo pripravile: Ana Dolšak, Sara Košir in Barbara Pečnik

Sem in tja po okupiranih Velikih Laščah

(Prva granata ni zadela zvonika cerkve Svetega Roka)

Jože Centa

Rimljani so strogo središče svojega mesta poimenovali Forum Romanum. V njem so bili cesarjeva palača, sodstvo, templji, glavni štab vojske, skratka vse tisto, kar danes imenujemo oblast. Izgleda, da so bili Laščani bolj skromni in so svoje središče poimenovali preprosto – trg. Verjetno so kmalu dojeli, da so trgovine tiste, ki dajejo naselju pravi obraz; predvsem brez gostiln v takem središču sploh ne bi šlo, saj se tu konča vsak dober nakup živinčeta na sejmu. Tam »udariš v roke«, če si prodal klaftre drv, parcele ali celo grunt. Sem, v gostilno pridejo po tolažbo potem, ko jim je huda ura stolkla pridelek, zvrгла krava ali so izvedeli, da se njihov vojak ne bo več vrnil s fronte. Seveda so prvo tolažbo dobili že v cerkvi, ampak tam ni bilo tudi zanje tistega poliča rujnega, ki utopi vse skrbi, v potrlih prsih up budi ...

V Laškem »forumu« je vse to bilo. Le prostor je precej menjavalo – ali zaradi drugačnih potreb ali zaradi preureditve trga, ki ga je druga svetovna vojna dokaj prizadela. Denimo, da sem si sliko tega središča kar dobro zapomnil, čeprav je od tistega predvojnega časa minilo že dobrih osemdeset let.

Najmočnejša prilika za taka spoznavanja je bila seveda ustaljena navada, da greš vsako nedeljo v farno cerkev k maši – k tisti ob 10. uri, ki je bolj primerna za podrastnike. Tako si imel priliko, da si se vračal domov s svojimi očeti, strici, ki so po gostilnah »možakali« že od konca prve maše, ki je bila že ob šestih. Ta navada je bila posebno koristna zato, ker smo te možakarje vedno prepričali, da je treba oditi domov, ker je na mizi nedeljska južina s pečenim »naflanim petelinčkom«. Običajno smo bili uspešni; še prej smo dobili tudi mi kozarec malinovca ali celo stekleničko krahelna, ki je bil vedno v različnih barvah tesno zaprt v vratu s stekleno kroglico, ki je popustila samo ob nalivanju v kozarec. Takih dogodkov je bilo le nekaj; saj je bil to čas trhlega miru – tam ob začetku leta 1940. Potem je bilo vse močno drugače.

In kaj je bilo tako drugače? Na zemljevidu ni bilo usednih sprememb, čeprav so granate in ogenj zahtevale svoj davek. Nekatero spremembo je opravil tudi povojni čas, ki se je moral prilagajati novim potrebam urbanizacije. Najbolje bi to opazili tisti, ki se je pred vojno izselil iz Lašč in bi se danes vrnil. Tudi sam se bil in sem večni povratnik.

Na približnem prostoru, kjer stoji zdaj Levstikov dom, je med prvimi požigi zgorel Vatikan. To je bilo precej ba-

»Levstikova lipa 1989 – olje na platnu«, repr.
Približno petsto metrov od te lipe vidimo v ozadju vrhove dreves v Ostrici, kamor je padla prva granata, namenjena zvoniku cerkve Svetega Roka.

haško zgrajeno poslopje v namene različnih potreb klerikalne stranke, kot je gostinstvo z začetki hotelirstva, rekreacije, zabav in sestankovanja.

V oglišču cest iz centra proti Ribnici in iz centra proti Ulaki je bil prostor za občasno tržnico ali manjše sejme (zdajšnje parkirišče). V konici oglišča je stala trafika, majhna prijetna zgradbica na kakšnih šestih kvadratnih metrih tlora, še najbolj podobna kapelici. V njej si lahko kupil vse vrste tobaka, časopisa, razglednice in tudi nekaj bižuterije. Vsa trgovina se je opravila skozi okence na široki polici. Za trafiko je rasel mogočen divji kostanj, ki jo je za svojimi vejami skrival kot koklja piščanca. Nekaj korakov od tu v smeri Ulake je bila največja laška trgovina z mešanim blagom. Upravljal jo je znani Zadrški Jožek, saj se je tudi trgovina imenovala Zadruga (Med vojno je bil Jože Brodnik likvidiran pri Črni roki; kmalu za njim tudi žena.). Poznejše vodstvo je prevzel Jože Kapan. Pri tem koncu je bilo tudi nekaj obrtniških delavnic. Ob središču križanja obeh glavnih vpadnic je stala oštarija Pri Gustelnu. Pod njo v smeri pokopališča je stanoval nadučitelj Prijatelj; pod njim je bila med vojno tam pošta in železnina. Ob njej je stala prva in edina bencinska črpalka, ki ni bila prav nič podobna današnjim. Iz betonskih tal je v višino rasel kovinski, rdeče obarvan valj v višino kakšnih štirih metrov; na njem je na podstavku stal prav tako rdeč kovinski okrogel okvir, ki je imel na obeh straneh napis PETROL. Maloštevni uporabniki bencina so potrkali na vrata železnine in uslužbenec jim je za »trinkgeld« napolnil tank.

Na nasprotni strani ceste stoji še danes del stavbe, ki ima naslov Levstikov trg 1. Ta stavba je bila med vojno minirana. To se je zgodilo ob enem od nekaj dnevnih zajetij Velikih Lašč ob napadu partizanov. Te prostore so si za ves čas vojne prisvojili italijanski okupatorji za potrebe vojaškega štaba in policije; prav tako pozneje Nemci z

domobranci. Ob tistem napadu so bile žrtve na obeh straneh. Po vojni so stavbo obnovili in jo skrajšali za kakšnih dvajset metrov tako, da so trakt proti križišču porušili do temeljev in mu dali novo fasado (To je bilo pravilno, saj je tako trg prostorsko zadihal v globino.). Ob teh napadih je bila uničena in požgana prvotna osnovna šola. Okupacijske enote in domobranci so ji dali namembnost kasarne. Ta šola je stala na nasprotni strani župnišča. Med njima stoji spomenik Franu Levstiku, ki med vojno začuda ni bil poškodovan. Prav tako je bilo prizaneseno farni cerkvi, na kateri je bilo po vojni videti le kakšen odkrušek, ki ga je naredila zablodela krogla ali drobec granate. Levstikov trg se je še bolj odprl z rušitvijo hiše Antona Puclja v povojnem času. Tu so uredili parkirišče. To pa je iz lokal patriotskih razlogov zgrešeno, saj je bil Anton Pucelj minister v nekdanji predaprilski Jugoslaviji. In že smo se obrnili nazaj proti križišču, kjer se z današnjim časom do zadnjega vzdihljaja bori nekoč (z vstajanjem in padci) slavna oštarija Koprivc, danes in tudi nekdanj Pri Kuklju.

Na teh prostorih nekdanjega medvojnega trga se je zgodilo marsikaj, kar je vredno zabeležbe in spomina. Torej prihodnjič: »Gremo na trg!« Poziv, ki ga še vedno ponavljajo zapriseženi Laščani, ko gredo proti večeru tja, kjer se slednji dan izve ali zgodi kaj zanimivega. To se je dogajalo tudi med vojno, ko si moral najprej opraviti prehod skozi kolute bodeče žice, ki je danes spet »v modi« kar za vso Slovenijo.

Za popestritev suhoparnega naštevanja, kaj vse je bilo in česa ni več na teritoriju središča Velikih Lašč naj opišem dogodek, ki je dobil svojo razjasnitev šele nekaj let po vojni. Mislim, da se je zgodilo ob tako imenovani osvoboditvi, ko so partizani končno zavzeli Lašče in so Nemci in domobranci zapustili kraj za žico in odpotovali domov ali v zapore, večina domobrancev pa v krivično pogubo, sramotno za ene in druge. Če sem se zaradi točnega časa dogodka zmotil, naj me prosim tisti, ki ve več, popravi.

Približno tam, kjer danes stoji velik kolos skladiščne stavbe (ki mimogrede povedano, zelo kazi silhueto kraja!), sta imeli obe okupacijski vojski postavljanja topovska gnezda s havbicami (prvo, manjše je bilo na Gmajnici). Ko sem v tem času, tam nekje ob štirih popoldne precej sproščeno pasel krave na Jožkovi parceli pod Vrhsele, ni bilo nobenega razloga za strah, saj je orožje povsem utihnilo. Kar naenkrat je iz smeri Lašč zagrmel topovski strel in končal še močnejše v smeri desno od cerkve Svetega Roka, od koder se je zablistalo in se je pokazal bel dim. Bil sem še bolj pozoren in boljščal v smer dogajanja. Kmalu je v Laščah zagrmelo drugič in sekundo za tem se je posvetilo in odjeknilo od cerkve Svetega Roka. Zvonik cerkve je padel in vsa okolica se je zavila v prah in dim. Takoj sem vedel, da se mi ni treba bati, da bi začelo padati tudi blizu mene in sem pasel naprej. Posvetilo se mi je, da so najbrž partizani zavzeli zapuščeno topovsko izstrelišče in se z razstrelitvijo zvonika maščevali (morda še živi) nemško domobranski postojanki v cerkvi. To so kasneje potrdili

tisti, ki »so bežali pred bližajočo se komunistično drhaljo« in se (nekateri) tudi kmalu vrnili. In kaj naj bi bilo pri tem tako posebnega? Saj smo bili grmenja granat in rušenja tudi otroci navajeni. Potrjena je bila dodatna škoda, ki jo povzročajo granate, ki ne zadenejo cilja.

Kakšna tri leta po vojni je moj skrbnik stric Lojz posekal tri bore, ki so rasli na moji parceli Ostrica, ker je potreboval deske za popravilo podov v hiši in skednja (Ostrica je gozdiček za Retjami, kjer Stritar v svoji črtici pove »Kako sva z Levstikov krompir pekla«). Hlude je speljal na žago k Črnopotoščku in čez nekaj dni dobil sporočilo, da naj se oglasi pri njem. Šel sem z njimi in Črnopotošček mu je ves jezen dejal: »Daj odpelji te krclje domov in jih reži sam, še za drva niso. Plačal mi boš pa novo klino od žage, ki ima uničene vse zobe od »špritarjev« (drobcev) granate ... « Tako je tudi bilo. Krclje je odpeljal domov in te so zelo previdno žagali za drva. Kline pa mu ni plačal, ker je menil, da se da na klino nasekati nove zobe. »Oba imava škodo,« je še dodal. »Jaz tudi,« sem rekel. Ko sem enkrat pozneje prišel do vojaške specialne karte, sem iz radovednosti nanjo položil ravnilo na črto od topovskega gnezda v Laščah in čez cerkev Svetega Roka, mi je daljica pokazala točen padeč in eksplozijo prve granate, ki zvonika ni zadela, a se je znesla nad bori in ostalim drevjem v pravljici Ostrici.

Obšla me je misel, da bi moral nekdo izračunati škodo vseh bilijonov granat, ki so padale v vseh vojnah na našo zemeljsko oblo in niso zadele cilja ... Nekdo mi je nekoč dejal: »Tudi krogla iz puške mora nekam pasti.« Svet je posejan z njimi gosteje kot njive z žitom. Sam dodajam: V vojnah, ki sledijo, gredo tudi krogle v klasje ...

Tako je izgledal Levstikov trg po miniranju stavbe, kjer je danes občina. Prej so bili v tej hiši še sodišče, zapori in pošta. Žandarmarija je bila na Griču pri Venturinijevih. Na desni je včasih slavna gostilna pri Koprivcu, zdaj in nekoč pri Kuklju. Foto: Župnijski arhiv Velike Lašče

Kaj je baron Jochann Weichard Walvasor povedal o naših krajih in bližnji soseščini

(Navedki iz njegove knjige »Slava vojvodine Kranjske«)

Janez Škulj

Leta 1689 je izšla v Nürnbergu knjiga z naslovom Die Ehre dess Herzogthums Crain/Slava vojvodine Kranjske, v nadaljnjem tudi »Slava«, ki jo je spisal baron Johann Weichard Walvasor, graščak na gradu Bogenšperk.

Sam imam fotokopijo originala prvih štirih knjig (od petnajstih) tega dela, ki je shranjen v Bavarski državni knjižnici v Münchnu. Daljša stranica lista meri 51 cm; širina meri 29 cm, zadnja stran nosi številko 696; natisnjena je v lepi gotici. Profesor Mirko Rupel je izdal izbrana poglavja v delu Walvasorjevo berilo 1969. Sam sem se držal njegovega besedila; vrstni red navedb sledi knjigi.

Dežela Kranjska je v Walvasorjevem času obsegala poleg ozemlja iz leta 1918 še del Istre s kraji Piččen (škofija), Pazin, goro Učko in Lovran. V njegovem času so deželo Kranjsko upravljali deželni knez (Habsburžani) in deželni stanovi (nekakšen parlament). Po Walvasorju so bili deželni stanovi sestavljeni iz štirih stanov (domov). Prvi stan je bil duhovski in je štel škofe (ljubljski, pičenski, tržaški, brižinski, briksenški in še 13 visokih duhovnikov (prošti, prelati). Drugi stan (dom) so sestavljali knezi, grofje in baroni v deželi (visoko plemstvo). Tretji stan so sestavljali vitezi, imenovani tudi deželani. Četrty stan so sestavljali sodniki (najvišji uradniki) deželnoknežjih mest (Ljubljana, Kranj, Novo mesto).

Baron Walvasor je bil za tiste čase razgledan mož. Morda bodo nekateri pri njem zavijali z očmi, ker je verjel v čarovnice in podobno, ampak naši

znanjci bodo še bolj zavijali oči, ko bodo brali, da so v našem času ugledni odločevalci v Evropi napovedali vojno naravi in se bojujejo proti podnebnim spremembam, čeprav je poglobljena lastnost podnebja, da se stalno spreminja, povečini s tem, da se segreva ali ohlaja. Navedbe o naših krajih se začno z drugo knjigo, in sicer s poglavjem »Vasi na Srednjem Kranjskem« (ozemlje od Kočevja do Ljubljane).

Bukovica leži blizu Ribnice. Prebivalci se hranijo po večini z izdelavo lesene posode, kakor so škafi ali keblisce, čebriči, velika in majhna korita, žlice, deže, krožniki, sklede, obodi za sita in podobni leseni izdelki, ki jih raznašajo po vsej deželi.

Dobrepolje leži med Krko in Laščami v lepem ravnem polju, po katerem nosi ime, čeprav je na eni strani kamnito in ima na drugi strani divjino in gore, ki so porasle z gozdom.

Vsi tukajšnji prebivalci so tovarniki s soljo; to so po kranjskem izražanju ljudje, ki hodijo ponjo k morju, potem pa jo nosijo na konjičkih po vsej deželi naprodaj za denar ali v zameno za žito. Dajejo pa toliko soli, kolikor jim kdo da dobrega žita. Če pa je žito slabo, jim je treba dati poldrugokrat toliko žita, kolikor je bilo soli.

Bloke med Ložem in Pajkovim na visokem gorovju imajo, čeprav so na viskome, lepo ravno polje, če čeden tabor.

Raščica ni daleč od Turjaka

V poglavju »Gore na Srednjem Kranjskem« Walvasor omenja Ločnik (Sv. Ahac). Ločnik, prav tako

visok hrib blizu Turjaka, ki na njem stoji cerkev Matere božje, je videti prav čeden. Na dan sv. Ahaca praznujejo na njem veliko svečanost za neko zmago nad dednim sovražnikom (bitka pri Sisku 1593). V izvorniku omenja Walvasor tudi Krvavo Peč. V poglavju »Studenci, toplice in jezera na Srednjem Kranjskem« omenja Walvasor na prvem mestu Cerknisko jezero. O Cerkniskem jezeru je napisal baron Walvasor tudi znanstveni traktat (takratna znanost), s katerim si je prislužil članstvo v angleški kraljevi družbi.

Opisuje kompoljsko in podpeško jamo v Dobrepoljski dolini. »Blizu Kompolja je drugo jezero. Tu gre jama v goro, ki je vsa skalnata, dva streljaja greš vanjo z baklami, pa prideš do jezera, nad katerim je narava sama zgradila zelo visok skalnat obok. Kako veliko je jezero in kako daleč sega, se ne da vedeti. Sam sem, kolikor sem mogel, metal kamenje na vse strani, a kamen je vselej padel v vodo. Ljudje, ki bivajo tam okoli, hodijo vsak dan v jezero po vodo, ko nimajo druge.

Drugo čudovito jezero, ki je tretje na Srednjem Kranjskem, leži takoj pri vasi Podpeči blizu Dobrega polja in ga tudi zapira gora. Greš v goro in prideš najprej do tekoče vode za stre-

ljaj globoko pod zemljo. Ob tej vodi greš strašno daleč naprej; ponekod je prav nevarno in prideš do jezera, ki ne pušča dalje.

Šesta knjiga nosi naslov: »Kranjsko slovanski jezik, nravi in šege na Kranjskem«.

V poglavju »Kranjski in slovanski jezik« omenja Walvasor našega rojaka Primoža Trubarja. »V teh krajih so poprej rabili le glagolsko pismo, dokler ni učen luteranski pridigar Primož Trubar izumil pisanje kranjsčine ali slovenščine z latinskimi črkami. V dodatku k šesti knjigi, ki obsega učene pisatelje doma s Kranjskega, ponovno omenja Primoža Trubarja. »Primož Trubar, bivši kanonik v Ljubljani, je leta 1531 začel tu v stolnici javno pridigati Lutrov nauk o obeh podobah obhajila in zagovarjati žentev duhovnikov. Pristopil je terek k lutrovski veri in pobegnil s Kranjskega na Nemško, kjer ga je kot učnega moža sprejelo mesto Kempten za župnika. Tu je učil štirinajst let in prevzel ne le (1) evangelije po Lutrovem prevodu obenem (2) z njegovim katekizmom temveč tudi (3) ves novi testament in (4) psalterij v kranjski jezik ter jih natisnil z latinskimi črkami okoli leta 1553. Naposled so ga leta 1561 častiti stanovi kranjski spet poklicali na deželo.«

Enajsta knjiga nosi naslov: »Mesta, trgi, gradovi in samostani na Kranjskem«. Med najbolj obširnimi opisi v Slavi je opis gradu Turjak. Walvasor je bil večkrat gost turjaškega grofa. »Naše pero stopa zdaj h kraju, iz katerega so vedno izviral slavn junaki, ki so jasno pokazali, da hrabri levi ne rode slabotnih živali, visokoteči orli ne strahopetnih golobov.« S tem merimo na staro utrdbo, trg in novi grad Turjak, ki leže drug blizu drugega. Glede imena opozarjamo, da se večkrat napačno izgovarja in piše Auersberg ali Auersperg, čeprav ima slavna rodovina v grbu tura (einen AUROCHSEN). po katerem je nastalo ime.

Stari grad, trg in novi grad Turjak prištevajo k Srednji Kranjski. Turjak deli pot med Ljubljano in Ribnico na polovico. Stara trdnjava ali stari grad kaže samo še svojo mrtvaščino, tj. nekaj razvalin, in je torej čisto pust in neobljuden. Novi in sedanji grad Turjak, kranjsko Tryackh, ima ime od nemške besede Dreieck, ker je skoraj v trikot zgrajen in ima v vsakem kotu veliki zakrožen stolp. Stoji zelo visoko na hribu in nima niti najmanjše ravnine. Niti grajsko dvorišče ni ravno, temveč brežno in viseče. Zidovje je grozno zaradi nenavadne debeline in neznanske moči.

Na grajskem dvorišču je nenavadno velik in umetel vodnjak, kakršnega vsa Kranjska ne premore. Grad ima tudi precej prostorno kapelo, v kateri je oltar posvečen Materi božji; pri njem se vsak dan opravlja služba božja. Poleg te kapele je še luteranska ali evangelijska; na njenih obokih so narisani različni grbi.

Iz duhovne orožarnice stopimo v posvetno. Ta je z vsakovrstnim orožjem dobro preskrbljena. Dvocevke, muškete, ognjene cevi in druge puške, dalje še sulice, hebarde, sekire in podobno, zadostno kažejo, kako utegnejo bližajočega

se sovražnika sprejeti od daleč in blizu. Da, tale orožarna se zmagoslavno postavlja tudi s turškim orožjem, z vsake vrste ščiti, s kopji in sabljami, a med njimi viseči prapori, uplenjene turške zastave in šotori, jih delajo še bolj imenitne.

V enem stolpu je zelo globoko pod zemljo strahotna in grozovita turška ječa, zaslužno domovanje sovražniku, ki je brez najmanjše človečnosti. Sicer pa so še druge ječe nekolikanj znosnejše in namenjene za razne hudodelce in zločince, zlasti ker ima ta grad in gospostvo veliko in obsežno deželno in krvavo sodbo.

Grad sam na sebi je zelo velik, poln neverjetnega števila sob, čumnat, kleti in drugih prostorov. Precej za gradom je trg Turjak; majhen je in obdarovan le z maloštevilnimi hišami. Gospostvo Turjak je bilo povzdignjeno v grofijo in je tudi rodna hiša knezov in grofov Turjaških, od katerih se nikoli ni ločila. Gospoduje pa tukaj zdaj gospod Volk Engelbrecht grof Turjaški, deželni maršal na Kranjskem itd. (Turjaški so bili povzdignjeni v grofe leta 1630).

Sestavek o Turjaku je nekoliko skrajšan. Sam cenim Walvasorja predvsem zaradi njegove ljubezni do dežele Kranjske, ki je bila takrat njegova in tudi naša domovina.

Iz velikolaškega okraja O mlekarški zadrugi in roquefortu

Metka Starič

Ivan Grebenc je mleko po Ljubljani prevažal s triciklom

Ker je letos Slovenija Evropska gastronomska regija, je prav, da malce obudimo spomin na pridelavo sira v Velikih Laščah, najprej v predvojni zadružni sirarni, nato v obratu Ljubljanskih mlekarn, ki je Lašče ponesel v svet preko sira Laščana. Velikolaški živinorejci oddajajo mleko; v zadnjem času na posameznih kmetijah razvijajo tudi predelavo, predvsem v skuto, mladi sir in jogurt.

Velike Lašče so bile na začetku 20. stoletja pomemben živinorejski center s sivo rjavo pasmo goveda. Na pobudo takratnega ministra Ivana Puclja so v letu 1928 v Velikih Laščah ustanovili Mlekarsko zadrugo. Čeprav jo je ustanovila liberalna stranka, so kmetje vanjo vstopali ne glede na strankarsko pripadnost. Minister Pucelj je poskrbel tudi za finančno podporo. Poleg današnje glasbene šole so star hlev preuredili v malo vaško sirarnico. Napeljali so vodo, elektriko in kanalizacijo ter nekje na Dolenjskem odkupili stare mlekarške stroje, da so lahko predelali okrog 500 litrov mleka dnevno. Mleko so oddajali na turjaški grad in ga vozili v Ljubljano v mlečno trgovino lastnice pesnice Lili Novy.

Med 16 ustanovnimi člani mlekarške zadruge je bil kasnejši tajnik kmet Ivan Paternost (Rašica 6). Ana Usnik, ki je mladost preživljala v Podlogu (rojena je bila leta 1921), je večkrat pripovedovala, da je mleko s črnim vozičkom in konjsko vprego v njeni mladosti pobiral prav Ivan Paternost. Na zadnjem delu vozička je bila nameščena polička. Nanjo so se stisnili otroci, da bi se zapeljali kos poti od Podloga proti Rašici. A po bosih nogah jih je večkrat oplazil konjski bič, s katerim je voznik poganjal konja.

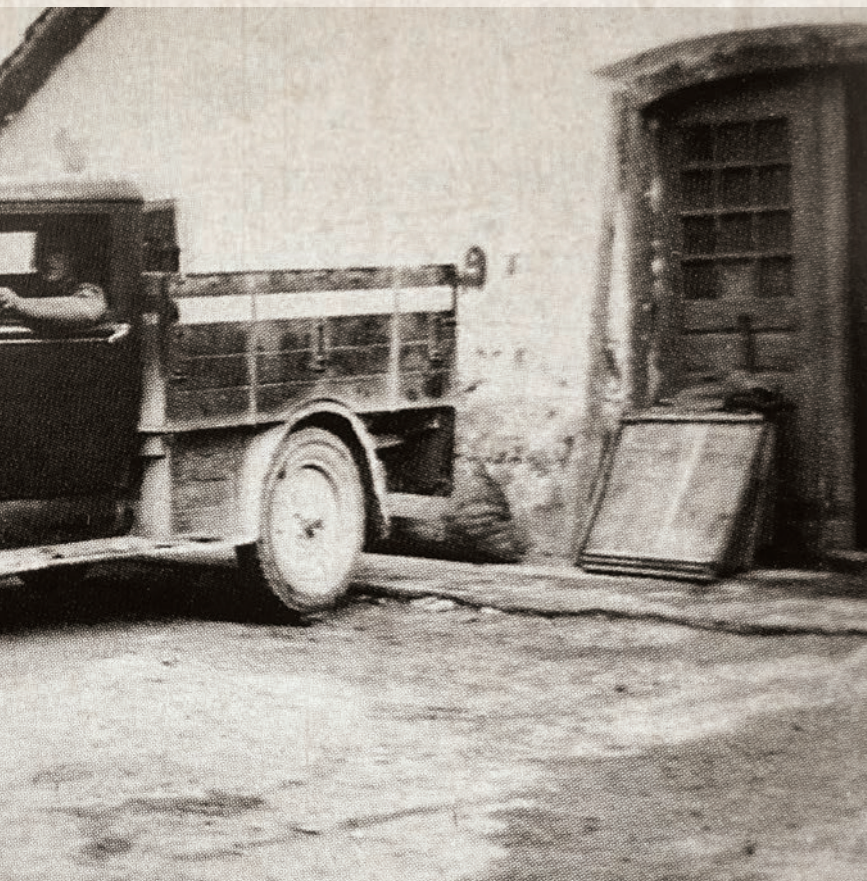
Prvi mlekarški avto Ford

Zorenje sira v Dolšinatovi jami

V Mlekarski zadrugi v Laščah so izdelovali sir trapist v hlebčkih in surovo maslo. Ko se je odkup mleka povečal, so pričeli izdelovati edamski sir v obliki salame ter roquefortski sir, ki so ga zorili v podzemni Dolšinatovi jami v Velikih Laščah. Preureditev jame je zahtevala veliko stroškov; prevrtati so morali npr. 4 metre debel zid za ventilacijo. V mali sirarnici so izdelovali tudi sir ementalac do teže 40 kg ter masleni roquefort (mešanico masla in sira). Pakiran je bil v kartonske škatlice in slovel kot odličen pikantni namaz.

Stari Laščani so vedeli povedati, da ima ena od velikolaških hiš skrivni izhod. Skozi Dolšinatovo jamo naj bi se po rovu namreč lahko prišlo v Zajčevo jamo. Ko so tatovi enkrat po tem rovu odnesli ves sir, so ga domači zasuli in danes ni več prehodan. Franc Dolšina iz Velikih Lašč je

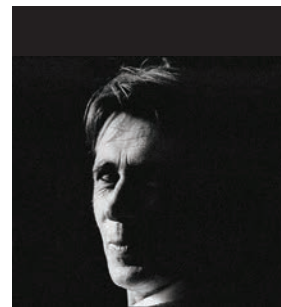

pred dvema desetletjema pripovedoval, da se rova med njihovo in Zajčevo jamo še prav dobro spominja. Kot otroci so rov večkrat prehodili; preko vode so si pomagali kar z lavorjem.

Toda sčasoma je pričelo prihajati do težav pri prodaji sira. Takrat so po Laščah zapolnili številne kleti – ne le klet poleg sirarnice, ampak tudi v Kmetijski zadrugi, v kleti pod nekdanjo sodnijo in v vatikanski kleti; danes tam stoji Levstikov dom.

Zaradi slabe prodaje sirov so začeli v Ljubljano ponoči voziti mleko s konjsko vprego. Skladišče mleka so si uredili na Dolenjski cesti; od tam so ga s tricikli razvažali po Ljubljani. V Ljubljani so prevzeli lokal Lili Novy in vse njene stranke. Prodali so po 500 litrov mleka na dan; ravno toliko so ga na dan predelali v Laščah. V letu 1938 so kupili prvi mlekarski avto Ford, s katerim so opravljali še ostale prevoze. Tik pred 2. svetovno vojno so kupili še en avto Opel Blitz in načrtovali gradnjo nove mlekarne, kar pa je preprečila druga svetovna vojna. Med vojno je bila mlekarne z vsemi pripomočki uničena; po vojni so jo delno obnovili kot zbiralnico mleka. Po vojni Mlekarske zadruge niso ponovno vzpostavili; odkup mleka je najprej prevzela Kmetijska zadruga Velike Lašče, nato pa druga podjetja. Ljubljanske mlekarne so Velike Lašče ponesle v svet tudi s sirom Laščanom; v osemdesetih letih prejšnjega stoletja je pri nas dokončno zaprla svoja vrata.

*Vir: Debeljak, Ana Pia: Zbornik velikolaškega združništva (Kmetijska zadruga, 2013)
Ustni viri: Ana Usnik, Franc Dolšina (zapiski MS)
Fotografije: arhiv Helene Grebenc Gruden*

Kulturno društvo Marjan Rožanc
vas vabi na prireditve v okviru
**podelitve nagrade
Marjana Rožanca
za najboljšo
esejistično zbirko
leta 2021**

Letos bomo podeljevali že trideseto Rožančevo nagrado za najboljšo knjigo esejev. Žirija, ki jo sestavljajo Manca Košir, Vlado Motnikar, Jonatan Vinkler, Nada Šumi in Ifigenija Simonović kot predsednica, je izbrala pet knjig, od katerih bo ena prejela nagrado za leto 2021. Kakor vsako leto bomo tudi letos imeli več spremljevalnih dogodkov.

V sredo, 8. septembra, ob 11. uri
Novinarska konferenca
v Trubarjevi hiši literature, Stritarjeva 7,
Ljubljana,

V torek, 14. septembra, ob 16. uri
srečanje v Volčjem Gradu
na domačiji, kjer je Marjan Rožanc bival
in ustvarjal;

V torek, 14. septembra, ob 18. uri
večer v Knjižnici Komen
Manca Košir se bo pogovarjala z avtorji in
avtoricami nominiranih knjig;

V četrtek, 16. septembra, ob 18. uri
**večer v Cankarjevem domu,
Linhartova dvorana**
z nominiranimi esejistkami in esejisti, ki
ga bo vodil Edvard Kovač, bomo razglasili
letošnjega nagrajenca ali nagrajenko;

V soboto, 18. septembra, ob 15. uri
na Trubarjevi domačiji v Rašici
Slavnostna podelitev nagrade.

Levstik

Prireditev ob 190. obletnici rojstva Frana Levstika

s predstavitvijo ponatisa
Levstikovega Bučelstva,

**ki bo v soboto,
25. septembra 2021,
ob 19. uri
v dvorani Levstikovega
doma v Velikih Laščah**

Prireditev poteka v sklopu
projekta Dnevi evropske
kulturne dediščine 2021

Čebelarско društvo Velike Lašče, KUD
Primož Trubar in Občina Velike Lašče

Knjižnica pod krošnjami na Trubarjevi domačiji

Barbara Pečnik

Uspešno smo pripeljali do konca še eno sezono Knjižnice pod krošnjami na Trubarjevi domačiji. Pričeli smo 20. junija in nadaljevali z brezplačnim branjem in listanjem vse poletne nedelje do 5. septembra.

Za knjižnico in njene obiskovalce sta tako kot že vse od prve sezone naprej skrbeli Mija Starc in Slava Petrič. V letošnjem dodatnem programu so spet sodelovali člani Literarne skupine KUD Primož Trubar pod mentorstvom Ane Porenta. Tokrat so svoja srečanja posvetili 140. obletnici smrti Josipa Jurčiča, slovenskega pisatelja, pesnika in časnikarja ter avtorja prvega slovenskega romana Deseti brat. Na srečanjih z naslovom Sledimo Jurčiču so se pogovarja-

li in ustvarjali na temo Jurčičeve Kozlovske sodbe v Višnji Gori, Jurčiča, uresničevalca Levstikovega literarnega programa, in posebnežev v Jurčičevih delih.

Nekaj nedelj smo namenili tudi našim najmlajšim bralcem. Tjaša Tomc iz Društva Finta je zanje pripravila glasbene pravljice, ki jim je sledilo ustvarjanje.

Se vidimo pod krošnjami naslednje leto!

Novo v muzejski trgovini na Trubarjevi domačiji

Barbara Pečnik | foto: Saša Drobnič Škerjanc

Na Trubarjevi domačiji se trudimo, da našo bogato kulturno dediščino predstavljamo tudi s pomočjo unikatnih izdelkov in spominkov, ki jih lahko najdete v naši muzejski trgovinici.

Pri zasnovi in izdelavi le-teh se povezujemo z lokalnimi in širše slovenskimi umetniki, rokodelci in podjetniki. Rezultat tega so izdelki, pri čemer vsak v sebi skriva svojo edinstveno zgodbo. Tokrat smo združili moči s Sašo Drobnič Škerjanec iz družinskega podjetja Jagababa. Podjetje slovi po unikatnem, ročno potiskanem hišnem tekstilu z motiviko bogatega ljudskega izročila.

Nastali so čudoviti laneni pogrinjki, namizni tekači in vrečke za kruh z motivi Trubarjevega malna.

Vabljeni, da pokukate k nam in si izberete kaj lepega!

Ali ste vedeli?

Domače laneno platno je bilo v velikolaških krajih v prejšnjih časih glavni tekstil, iz katerega so si šivali delavniške obleke, srajce itd. Če je imela nevesta skrinje, nabasane z balami domačega platna, so ljudje rekli, da je bogata. Platno je bilo nekdaj v teh krajih tudi pomembno trgovsko blago, zato so tudi Raščani sejali veliko lanu. Platno so tovorili k morju, na Reko in v Trst, kjer so ga potrebovali za jadrovino; nazaj so tovorili sol.

Z domačim platnom je povezan eden prvih spominov Frana Levstika na otroštvo, ko so ga kot majhnega fantiča večkrat postavili na vrt za stražo k platnu, ki se je belilo. V naročje so mu dali še mlajšo sestrico, da je pazil nanjo. Beliti platno je pomenilo, da so z vodo škropili dobrega pol metra široke platnene pasove, ki so bili položeni na domačem vrtu. Platno so močili, da se je na soncu pobelilo in utrdilo. V zelo živem spominu so bile trlice in predice tudi Stritarju, ki njihovo delo opiše v povesti Kolovrat.

Trubarjeva domačija – začetek vajine skupne poti

Če želite poroko pod okriljem duha prvega slovenskega pisatelja Primoža Trubarja, si izberite Trubarjevo domačijo na Rašici. Na domačiji vas sprejme mlad par iz Folklorne skupine Velike Lašče v svoji noši in vas pospremi do spominske sobe, kjer obredi tudi potekajo. Po uradnem delu boste v prijetnem okolju domačije našli dovolj priložnosti za kozarec penine in fotografiranje. Slednje lahko storite tudi ob naši skulpturi Sreča, ki simbolizira dva zaljubljenca.

foto: D. Vnček

foto: L. Štufli

Manjšo pogostitev imate lahko ob Temkovem mlinu, v primeru slabega vremena pa vam je na voljo galerija Skedenj.

Poročni obredi potekajo od aprila do konca oktobra, poroči pa vas lahko tudi velikolaški župan.

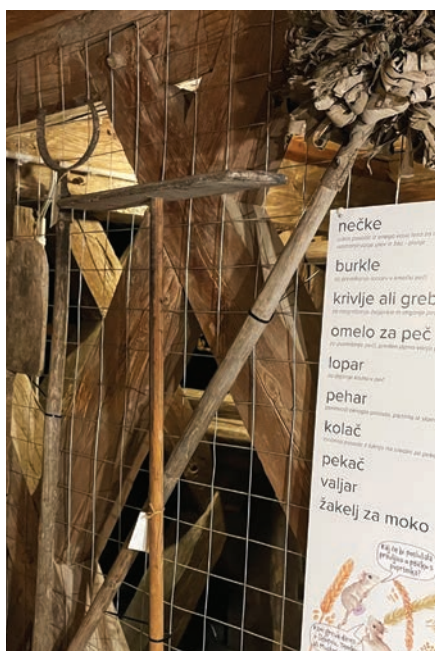
Informacije: 01 781 03 60
info@trubarjeva-domacija.si
www.trubarjeva-domacija.si

POT RAZGLEDOV ALI PHOTOTRAILS

Partnerji projekta | foto: Metka Starič

320 kilometrov dolga krožna pot povezuje osem občin od Turjaka do Kolpe. Ob njej je več kot 50 turističnih ponudnikov ter številne naravne in kulturne znamenitosti.

Nov večdnevni produkt je razvilo pet partnerjev, ki je pešpot pregledalo s sodobno tehnologijo, na njej označilo zanimive razgledne točke in zanimivosti ob poti ter preverilo gostinsko in nastanitveno ponudbo. Večdnevni produkt je nastal v projektu Zidovi in drevesa – LAS PPD in je sofinanciran s strani Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja

Detajla iz urejene zbirke pod kozolcem pod Kukmako

Ob pregled poti in ponudnikov sodelujejo prostovoljci

Partnerji – Zavod Parnas, podjetje Lesart, Pokrajinski muzej Kočevje, Kulturno društvo Čonce in Zavod Coknpok – bodo izdali tudi turistični vodič z opisi občin, znamenitostmi, opisi poti in koristnimi informacijami za pohodnike. S Potjo razgledov, ki so jo v največji možni meri speljali po že obstoječih in označenih planinskih in tematskih poteh, rušijo zidove občinskih meja in prepletajo ponudnike v smislu prepletenosti korenin pri drevesih. Interaktivna spletna stran phototrails.si bo pohodnikom pomagala načrtovati 16 dnevnih etap, na katerih prehodijo 20-25 km dnevno, kje lahko prenočijo in kaj pojedjo. Vstopne točke so v vseh občinah; pot je možno prehoditi v dveh polkrogih ali še v več delih.

Za njimi je 3D skeniranje gradu Fri-

drištajn, priprava info točk kulturne dediščine skupaj s ponudniki; pridobili so kostuma za rimskega vojščaka in mlinarico iz 16. st. S številnimi izobraževanji in delavnicami so turističnim ponudnikom in ostalim prenesli glasbeno izročilo, jih naučili fotografiranja in interpretacije kulturne dediščine.

Po vseh občinah potuje tudi fotografska razstava Phototrails, ki prikaže panorame osmih občin od Turjaka do Kolpe. Razstava je že gostovala v petih občinah; po gostovanju v Loškem Potoku jo bo mogoče videti še v Dobropolju in Kočevju. Projekt Zidovi in drevesa se po dobrem letu in pol počasi zaključuje; trije od petih partnerjev v oktobru že pričenjajo z naslednjim projektom – Metulji in kačji pastirji.

Potujoča razstava Phototrails je z gostovanji pričela v Velikih Laščah

Na Velikem Osolniku so kuhali šmir – kolomaz

Z MIŠKO MARJO NA KOLO, Z VOJAKOM ROBUSOM V KOBILJI CUREK

Metka Starič, Zavod Parnas

Nekateri ste aplikacijo za pametni telefon Mišja dolina 2GO spoznali že v lanskem decembru, ko ste se z njo podali na Ptičkov lov na vodne zaklade po 5, 7 ali 10 km dolgi progi. Čeprav so nekateri še vedno skeptični do novih tehnologij, pa imajo prav aplikacije vsaj eno prednost – ko se je naveličamo, jo lahko pospravimo v žep in zato ne bo prav nič užaljena. V aplikaciji sta zdaj na voljo še dve novi poti.

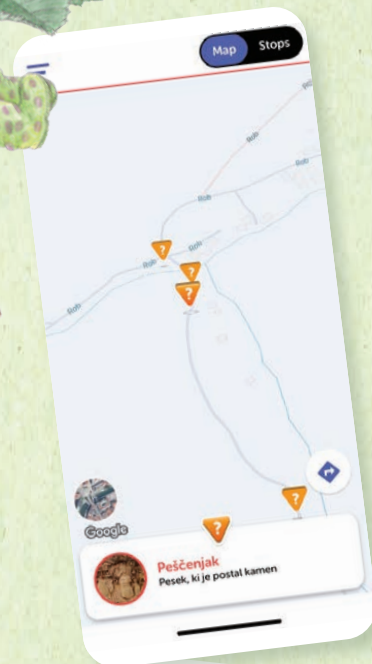
Prva je Kolesarska pot modrega bleščavca, ki jo je pripravila Urška Hren in se pričinja na Trubarjevi domačiji. Če aplikacije še nimate, si jo tu lahko naložite, se z njo dodobra spoznate in za vajo raziščete naravovarstvene vsebine Trubarjeve domačije. Po poti vas usmerjata miška Marja in kačji pastir modri bleščavec. Primerna je za vse starosti, za družine, posameznike, mlade in starejše. Vsebuje zanimive arhivske fotografije, sestavljanke, kvize, posnetke poplavljenih površin in celo sami se lahko popotite pod vodo, če vam le telefon dopušča tudi dostop do Instagrama. V nadaljevanju sledite GPS navodilom in se s kolesom zapeljete na krožno pot po lokalnih cestah v Mišjo dolino. Ustavljate se na dogovorjenih počivališčih ob cesti in od tam s podatki iz aplikacije spremljate zanimivosti o delovanju mokrišč ter živem in neživem svetu. Modri bleščavec vam postreže s pogledi iz zraka in pomaga z ilustracijami rastlin, če v tistem času ravno ne cvetijo – škornji pa niso potrebni, saj ves čas ostajate na utrjenih površinah. Priporočamo le, da vzamete s seboj prenosno polnilno baterijo za telefon, da vam sredi zanimivega raziskovanja ne zmanjka baterije.

Druga pot Kobilji curek se pričinja na skrajnem severozahodnem delu Mišje doline – Natura 2000. Rimska vojščaka Robus in Rebus vas povabita na sprehod po Geološki poti v Kobilji curek, vas seznanjata s potoki in kamninami ob poti, pojasnjujeta, kako so že v rimskem času znali uporabljati kamnine. Prepoznavate podobe, ki jih je v peščenjaku oblikovala narava, rešujete sestavljanke. Nekaj izveste o nastanku in uporabnosti kamnin ter se prav lepo zabavate. S piko na zemljevidu lahko vedno pre-

verite, kje ste in kako daleč je do naslednje kontrolne točke. Ptičkov lov nas je izučil, da je vsaj nekaj tablic v naravi koristnih. S pravimi rešitvami in zbranimi kosi opreme za rimskega konjenika najdete ostanke obrambnega stolpa; od rimskega zapornega zidu vam aplikacija pomaga še nazaj do izhodišča; seveda si izlet lahko podaljšate tudi do slapa Kobilji curek. Pot je izdelala Metka Starič in pri zasnovi interpretacije sodelovala s turistično vodnico Nino Buh iz Slovenskih Konjic. Simpatične ilustracije so tudi tokrat delo Marije Prelog; nekaj smo jih pridobili preko projekta Zidovi in drevesa, nekaj pa iz prejšnjih projektov. Pri izdelavi zadnje poti nas je preko razpisa za društva podprla Občina Velike Lašče.

Mišja dolina 2GO nam omogoča vnos skoraj neomejenega števila poti in je za uporabnike brezplačna. Obiskovalci jo morajo le poiskati v trgovini na svojem telefonu (App Store za i-phone oz. Google Play za androide) in si jo naložiti na telefon. Isto pot lahko prehodimo tudi večkrat (z izbirama Restart tour in Quit tour rešitve izbrišete in pričnete znova). Je plod slovenskih razvijalcev Nexto, ki nam pri izdelavi novih poti zagotavljajo pomoč.

Aplikacija in Kolesarska pot modrega bleščavca sta pridobitvi projekta Mala barja Marja, kjer sta nam naložbo sofinancirali Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj; za dodatne vsebine aplikacije in letno naročnino skrbimo v Parnasu. Veseli bomo vaših sporočil; tudi popravke lahko zelo hitro vnesemo, če nam sporočite vaše pripombe. V tem čudnem času, ko marsikdo najraje hodi okrog le v krogu svoje družine in prijateljev, je aplikacija lahko nadvse uporaben vodnik.

Turistično društvo
Turjak vabi na

KOSTANJEV POHOD

v nedeljo,
3. oktobra 2021,
ob 9. uri,
izpred brunarice
ob športnem igrišču
na Turjaku

Turjak, Smrečje,
Veliki Osolnik,
Škamevec, Javorje,
Prazniki, Turjak

med 13. in 14. uro,
sledi peka kostanja

Lepo vabljeni!

Več informacij na:
041 544 835 (Evgen)

Pohod bo potekal v skladu
z navodili NIJZ.

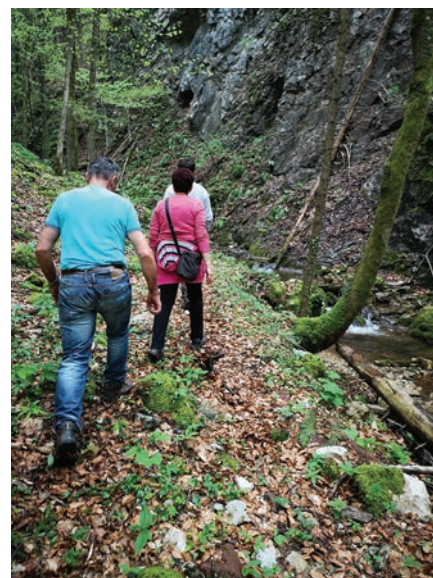

NAŠA OPRAVILA IN PRIJETNO DRUŽENJE ČEZ POLETJE TD TURJAK

Urejanje turističnih poti

S člani smo se po očiščenju in ureditvah različnih poti v Turjaku in okolici odločili, da bomo poskrbeli tudi za prenovo že obrabljenih tabel in približali obiskovalcem lepšo in bolj jasno podobo našega kraja. Tako so nastali novi smerokazi, ki olajšajo orientiranje pohodnikom.

Iskrena hvala družini Centa iz Turjaka za angažiranost in ves trud.

Turjaški pohod

Meta Kovačič

27. 6. 2021 smo člani TD Turjak organizirali že 35. pohod po Turjaški poti. Zbrali smo se najbolj vztrajni in se zoperstavili tudi vročini. Kljub manjšemu številu pohodnikov je bil nabor le-teh pester, saj smo imeli starostno razliko od 8 in vse tja do 80 let! Čestitke najmlajši pohodnici in najstarejšemu pohodniku!

Zanesljivi vodnik Janez nas je varno vodil do sušilnice sadja na Gradežu, kjer nam je gospod Boris Zore z veseljem povedal nekaj zanimivosti o sušilnici in vasi.

Pot smo nadaljevali čez Sloko goro pod Malim Ločnikom in se povzpeli na 748 m visok Ahac. Po kratkem postanku smo pot nadaljevali proti Turjaku. Pohod je bil prijeten, saj pot večino časa poteka po senci naših gozdov.

Na cilju so nam prijazni gasilci postregli s toplo in nadvse okusno malico.

Hvala vsem za pomoč pri izvedbi. Drugo leto pa se nam le pridružite, saj bo zopet lušno.

Strokovna ekskurzija v prestolnici

Z navdušenimi člani našega društva smo združili prijetno s koristnim in odšli na strokovno ekskurzijo v prestolnico. Ogleдали smo si koticke po programu Vodne zgodbe Ljubljane, kjer nas je vodila prijetna turistična vodnica Tanja.

Ljubljana je res blizu, a vendar ne poznamo vseh njenih zanimivosti. Navdušeni smo bili ob srečanju s Trubarjem, našim rojakom, Auerspergi in ugotovili smo, da obstaja celo Turjaška ulica. Tako smo še поближе spoznali zgodovino, ki se dotika našega okoliša.

Skozi dvournno zanimivo razlago smo doživeli prijetno vodno potovanje.

Gostovanje v oddaji NaPotki

V oddaji NaPotki, ki jo je posnel Radio Prvi, smo predstavili našo vasico Ščurki. Od tukaj se s pogledom navzgor opazi grad Turjak, od koder se je turjaška grofična hodila hladit v Ščurkov potok. Danes je vas kljub številnim pohodnikom, kolesarjem in tekačem precej neopazna, a zelo zanimiva.

Iskrena hvala za sodelovanje vaščanom in g. župniku Selanu za dodaten vir informacij.

Posnetek lahko najdete na spletni strani (<https://radioprvi.rtvsl.si/2021/08/napotki-54/>)

OD EMONE DO GLAVNEGA MESTA SLOVENSKE DRŽAVE

Muzejsko društvo Ribnica vas v soboto, 2. oktobra 2021, vabi na celodnevno ekskurzijo z naslovom: »Od Emone do glavnega mesta slovenske države«.

Pridružite se nam, da bomo skupaj spoznali razvoj in glavne mejnike Ljubljane in slovenske zgodovine.

Najprej bomo поближе spoznali prvega slovenskega Evropejca Primoža Trubarja v njegovem domačem okolju; potem se bomo podali naprej proti našemu glavnemu mestu. Tam se bomo sprehodili med ostanki rimske Emone, spoznali Ljubljano v času Ljubljanskega kongresa, ko so pred natanko 200 leti tedaj majhno in neznano mesto obiskali vsi najpomembnejši evropski voditelji ter zaključili z zanimivo razstavo o današnjem glavnem mestu in Sloveniji, ki letos praznuje 30 let. Poskrbljeno bo tudi za kosilo na eminentni lokaciji v Tivoliju – Švicariji!

Za ceno in več informacij ter prijavo na ekskurzijo nam pišite na muzejskodrustvoribnica@gmail.com ali na telefonsko številko 051 888 619 oz. 041 764 022.

TURKI NA SLEVICI

V imenu CI Velikolaških vodnikov
Andreja Vesel in Mitja Pintarič

14. avgusta smo člani CI Velikolaški vodniki s partnerji organizirali romanje s programom z naslovom »Turki na Slevici«.

To je bila turška zgodba preteklosti, predstavljena v sedanji čas in prostor. S programom smo se spomnili na ljudsko legendo na turške čase na Slevici in na nastanek Stritarjeve pesmi z versko vsebino o časih, ko so Turki ropali in lomastili po naši deželi.

Več kot petdeset udeležencev iz širše okolice je v prijetnem poletnem vremenu doživelo prekrasne trenutke z Velikolaškimi vodniki Tino, Andrejo, Rajkom, Srečom, Romanom, Lojzom in Mitjo. Na pot smo se podali z »romarskimi« culami čez neokrnjeno in prelepo naravo mimo Košutovke; na prelepi gozdni lokaciji pri francoski kapelici na Slevici smo imeli interaktivne gozdne animacije.

Zgodba o Turkih na Slevici je zaživela ob prihodu pred cerkvijo Marijinega oz-

nanjenja na Veliki Slevici. Ta je v pisno zgodovino stopila tudi v Trubarjevem času. Iz dobe turških vpadov se je ohranila zgodba, ki jo je uporabil Josip Stritar v pesnitvi »Turki na Slevici«. V njej pove, kako so Turki pridrli pred cerkev in njihov paša je hotel v cerkev kar s konjem. Marija je obvarovala svoje svetišče pred skrunitvijo tako, da se je pri vratih konju vdrlo kopito v kamen na pragu. Ta kamen z odtisnjanim kopitom je viden še danes pri stranskih vratih v cerkev, kjer je potekal glavni program.

Tudi Trojan Auersperg nas je obiskal, medtem ko so cerkvene orgle zaigrale svojo pesem s pomočjo vrhunske instrumentalistke Lidije. Srednjeveški kostumi

so bili prava paša za oči. Vrhunec je bila pesnitev Josipa Stritarja Turki na Slevici v interpretaciji Ane in Matjaža, člana KUD Primož Trubar. V celotnem dogajanju je bil prisoten rahel srednjeveški duh.

Za podporo in pokroviteljstvo se zahvaljujemo širši lokalni skupnosti: Občini Velike Lašče, Župniji Velike Lašče, Kmetijski zadrugi Velike Lašče, PGD Velike Lašče, gospodu Jožetu Škulju in Društvu za ohranjanje dediščine Gradež, ki so dali svoj pečat k uspehu prireditve oziroma programa v organizaciji CI Velikolaških vodnikov.

Vidimo se spet naslednje leto ob enakem času z novimi animacijami in doživetji, obarvanimi iz časa Turkov.

ROCKTRONICA 2021

Ekipa Rocktronic | foto: Vita Orehek

V soboto, 21. 8. 2021, se je v idiličnem okolju Trubarjeve domačije zgodila sedma Rocktronica – po lanski virtualni izvedbi ponovno taka, kot smo je vajeni – v živo, z velikim odrom in publiko.

Ko so se popoldne prvi obiskovalci že zabavali s številnimi aktivnostmi, izvajalci pa v zaodrju pripravljali na težko pričakovane nastope v živo, nam je organizatorjem odleglo. V teh negotovih časih z vseskozi spreminjajočimi se pravili, omejitvami združevanja in epidemiološkimi pogoji je organiziranje takšnih dogodkov še večji izziv, a nam je uspelo. Motivirani z nedavno prejetim občinskim priznanjem ter z nenadomestljivo pomočjo sponzorjev, prostovoljcev in podpornikov prireditve smo v pičlih dveh mesecih pripravili pester program, v naše kraje privabili več sto glavo množico in uspešno izvedli eno večjih takšnih prireditev v regiji.

Že tradicionalnim popoldanskim dejavnostim, kot so car show, tattoo ter frizerska delavnica, so se letos prvič pridružile knjigoveške delavnice, kanu in SUPanje ter – v spomin prejšnji lokaciji festivala na Turjaku – napihljiv grad.

Glasbeno dogajanje so z energično slovensko-irsko glasbeno kombinacijo na krilih kitar, violine in harmonike otvorili ViaEntropia. Fantje iz zasedbe Buržuazija so nas dodobra ogreli z uspešnicami z njihovega zadnjega albuma LP; sledili so jim vsem dobro znani Lumberjack, ki so se domači publikli predstavili v prenovljeni postavi z novim pevcem. Za vrhunec kitarskega dela dogodka je poskrbela novomeška četverica nesojenih modnih influencerjev, v prostem času pa samosvojih, odšteka-

nih in vsestransko talentiranih glasbenikov MRFY, ki napovedujejo skorajšnji izid novega albuma.

Noč se je prevešala v jutro, ko so se z odra zaslišali elektronski ritmi mednarodno uveljavljenega mariborskega DJ-a in producenta ter rednega gosta Beatportovih lestvic, ki sliši na ime Mike Vale. Sledila sta mu domača Mike Prob in Less Than Three, ki sta poskrbela, da množice pod odrom kljub nizkim temperaturam ni zeblo do zgodnjih jutranjih ur.

Dan po dogodku je za obiskovalce namenjen počitku, za organizatorje pa pospravljanju in tudi refleksiji. Iskreno se zahvaljujemo vsem podpornikom dogodka – občini, sponzorjem in vsem sodelujočim. Brez vas Rocktronic ne bi bilo. Hvala tudi lokalni skupnosti – za potrpljenje in razumevanje, da ena noč slabšega spanca ni tako velika žrtev za popestritev kulturnega in družabnega dogajanja v velikolaški pokrajini. Se vidimo prihodnje leto. Še večji, še boljši in upajmo, da tudi v precej bolj sproščenih okoliščinah.

Podporniki festivala:

Občina Velike Lašče, HOC Center, d. o. o., Wicked Tattoo, Frizerska hiša Mark, Tribuna zavarovanja, d. o. o., Gradnje Moste, d. o. o., Virant, d. o. o., INTRALITE, d. o. o., M-Ozvočenje, Different Angles, Blesk 2, d. o. o., Cvetličarstvo Zakrajšek Marko, s. p., Rok Klančar, s. p., MLC Ljubljana, Trubarjeva krčma, Picerija Rozika, Picerija pri Roku, Steklarstvo Hren, Uroš Centa, s. p., SIPIK, d. o. o., Statera, Villa Cereja, d. o. o., TRGOUP, d. o. o., PGD Karlovica, PGD Velike Lašče, PGD Dolnje Retje, PGD Rašica, Rent The Lifestyle, Zavod Parnas, Čarovnik Džon.

EKOLOŠKE PRAKSE KMETOVANJA, ŽIVLJENJA IN MIŠLJENJA

TD Dobrepolje in DU Velike Lašče

Upokojensko društvo Velike Lašče je v juniju v sodelovanju s Turističnim društvom Dobrepolje v okviru projekta Nadgradnja Klančarjeve domačije organiziralo delavnice Ekološke prakse kmetovanja, življenja in mišljenja. Delavnice so potekale pri Škrabečevih v Robu; namen delavnic je bilo ozaveščanje in prispevanje k širjenju zavedanja o trajnostni rabi naravnih virov, sožitja z naravo ter prilagajanju na podnebne spremembe.

Udeleženkam in udeležencu je predavala Jožica Fabjan, ekološka kmetovalka in ena izmed pionirk permakulture, ki je prisotnim predstavila temo Semena rastlin kot izročilo našim potomcem. V prvem delu smo prisluhnili splošnim informacijam o ekološkem kmetovanju in nato o semenih rastlin od začetkov prvih udomačenih semen do današnjih dni, ko je razvoj tehnologije prinesel pridobivanje hibridnih ter gensko spremenjenih semen. Delavnice so se nadaljevale z informacijami o stanju ohranjanja semen rastlin v slovenskem prostoru in načinih, s katerimi lahko sami pripomoremo k pridobivanju semen, ki bodo še kako pomembna za ohranjanje narave, hrane in človeštva. Srečanje smo zaključili z izmenjavo semen rastlin in s predstavitevijo semenskih bank, ki jo ima tudi Jožica sama; prav v tem času sodeluje tudi pri ustvarjanju prve lokalne semenske banke v Dobrepolju.

Upokojensko društvo Velike Lašče se za sodelovanje zahvaljuje TD Dobrepolje in Jožici Fabjan ter Zdenki Škrabec.

Delavnice so potekale v občini Velike Lašče in so del projekta Nadgradnja Klančarjeve domačije. Za vsebino je odgovorna Andreja Škulj s. p. Organ upravljanja, določen za izvajanje Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014–2020 je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

KRUHI, ŠARKLJI IN ŠTRUKLJI IZ VELIKIH LAŠČ NA DRŽAVNIH OCENJEVANJIH

Dragica Heric

Članice Društva podeželskih žena Velike Lašče in nečlani oziroma tisti, ki radi pripravljajo in se preizkusijo v različnih dobrotah, so tudi letos sodelovali na treh različnih ocenjevanjih v peki dobrot. V organizaciji Zveze kmetov Slovenije in lokalnih društev podeželskih žena so bile v mesecu juniju tri državne razstave in ocenjevanja, in sicer v Beli cerkvi kruhov, v Mirni peči štrukljev iz vlečenega in kvašenega testa in v Bučki šarkljev. Skupaj je na ocenjevanjih in razstavi sodelovalo deset članic in nečlanic oziroma nečlanov iz Velikih Lašč, ki so za svoje izdelke prejeli tri zlata in šest srebrnih priznanj ter eno pohvalo.

KOŠNJA KOROVEGA HRIBA V ROBU

Dragica Heric

Tudi letos so prijatelji in znanci, ki radi obujajo stare običaje in želijo, da le-ti ne bi šli v pozabo, opravili košnjo Korovega hriba v Robu na star način z ročno košnjo, kot so to delali nekoč. Može so v jutranjih urah zavihтели svoje ostro nabrušene kose in z vrskanjem naznanili začetek košenja ter znova dokazali, da jim to gre dobro od rok. Po uspešno opravljeni košnji so si kosci zaslužili zajtrk in tudi tokrat so bili to krompirjevi, koruzni in ajdovi žganci, zabeljeni z ocvirki, sveže pečen kruh in bela kava.

MAG. METODA KOLAR OB UPOKOJITVI PREJELA SPOMINSKI ZNAK

Župan dr. Tadej Malovrh je ob upokojitvi podelil nekdanji ravnateljici mag. Metodi Kolar spominski znak Občine Velike Lašče. Tako se ji je zahvalil za dolgoletno in uspešno delo pri vodenju Osnovne šole Primoža Trubarja ter aktivno sodelovanje z lokalno skupnostjo.

Gospe Metodi Kolar želimo veselja v nadaljnjih izzivih.

PRVI ŠOLSKI DAN ZA PRVOŠOLCE OŠ PRIMOŽA TRUBARJA VELIKE LAŠČE

Učiteljice 1. razreda

V sredo, 1. septembra, je 60 prvošolčkov prvič prestopilo prag OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče. Ob 10. uri smo jih pričakale učiteljice in jih odpeljale v matični razred. V razredu smo se spoznali in se posladkali s torto in sokom. Ogledali so si tudi predstavo v šolski avli, ki je bila zelo zabavna. Pred predstavo sta jim v. d. ravnateljice Anja Lovšin in župan Tadej Malovrh zaželela vse lepo na poti njihovega šolanja. Po predstavi so dobili darilo. Sledilo je še fotografiranje na šolskem igrišču.

Vsem prvošolčkom čestitamo in naj bo to leto, ki bo v vašem srcu zapisano za celo življenje s spomini. Srečno!

ŠKOFELJČANI SPOZNAVALI 900-LETNO ZGODOVINO TURJAŠKIH GROFOV

Ana Pia Debeljak | foto: Maj Kikelj, Ana Pia Debeljak

Člani Oldtimer cluba Škofljica smo po dobrem letu in pol le dočakali srečanje ljubiteljev starodobnikov. 19. junija se je na Grad Turjak pripeljalo s petdesetimi vozili 57 članov ter 18 sovoznikov. Motorna kolesa so bila parkirana na notranjem dvorišču gradu; avtomobili so se v soncu bleščali pod mogočno petstoletno grajsko lipo.

Veliko zanimanja članov in ostalih obiskovalcev je bilo namenjeno tovornjaku Chevrolet 3600, letnik 1949, lastnika Jožeta Zalarja, člana OTC Škofljica in novega najemnika Gradu Turjak. Ta tovornjak je predstavljal v takratnem času naprednejši dizajn, udobnost in varnost kabine.

Za dobro razpoloženje sta poskrbela Tadej Vasle, član vokalne zabavnoglasbene skupine Male Malice, znane po odličnih a capella interpretacijah, ter član Rok Ferengja, pevec pop rok glasbene skupine Rok 'n' Band.

Pod vodstvom viteza Kegla smo se sprehodili po obnovljenih grajskih sobanah. Spoznavali smo predvsem pomen srednjega veka; med debelimi zidovi, tudi do pet metrov, se zrcali zgodovina 900-letnega obstoja grofov Turjaških. Sprehodili smo se preko vojaškega dela; na mestu današnje viteške dvorane so bili prvotno bivalni prostori; srhljiv je pogled na grajsko ječo in mučilnico; pred kapelo nas pozdravijo lutke menihov.

Rodbina grofov in knezov Aueršpergov, po svojem izvornem gradu ime-

novana tudi Turjaški, je ena najstarejših in najbolj vplivnih rodbin na današnjem Slovenskem. Njihova skoraj tisočletna prisotnost je pustila neizbrisen pečat v slovenski zgodovini.

Enega izmed muzejskih prostorov je Jože Zalar posvetil srednjemu veku, predvsem 16. stoletju. Osrednjo vlogo ima zgodba Herbarda VIII, barona Turjaškega (1528-1575). Bil je izredno vojaško nadarjen; odlikoval se je v bojih proti Turkom.

Legendaren je postal zaradi tragične smrti 22. septembra 1575 v bitki s Turki pri Budačkem v Vojni krajini na Hrvaškem. Pred odhodom v bitko je slutil, da je tokrat ne bo dobro odnesel. Turški vojskovodja je dal Herbarda Turjaškega in grofa Friderika obglaviti; glavi so poslali sultanu v Istanbul. Ujeli so tudi Herbardovega sina Volfa Engelberta. Turjaški so zanje izplačali dvajset tisoč zlatnikov odkupnine.

Herbard, najslavnejši iz rodbine Auerspeg, je pokopan v protestantski špitalski cerkvi v Ljubljani. Znameniti odsekani glavi Herbarda in Friderika Višnjegorskega sta bili relikviji, ki so ju Au-

erspergi do druge svetovne vojne radi pokazali obiskovalcem gradu.

Auerspergi so se v 16. stoletju izkazali v bojih proti Turkom. Andrej Auersperg je bil odličen vojak z vzdevkom »Strah Turkov«. Kot poveljnik Vojne krajine se je udeležil bitke pri Sisku 22. junija 1593, kjer je krščanska vojska premagala trikrat številčnejšo turško. Zmaga je odmevala po celem cesarstvu. V spomin na to bitko se na Turjaku prirejajo vsakoletne viteške igre.

V 16. stoletju so Auerspergi pustili svoj pečat tudi kot zaščitniki protestantizma. Turjak je bilo njegovo simbolno središče. Na gradu sta imela zatočišče glavna slovenska protestantska voditelja Jurij Dalmatin – v desetih letih je brez slovarjev v slovenščino prevedel celotno Sveto pismo z naslovom Biblija in Primož Trubar, mlinarjev sin iz Rašice. Trubar je utemeljitelj slovenskega knjižnega jezika, ena glavnih osebnosti slovenske zgodovine.

Auerspergi so plemiška družina s pozitivnim prizvokom v slovenski javnosti. Njihovo nasprotje so bili Celjani. Ob razpadu Habsburške monarhije in

nastanku nove jugoslovanske kraljevine se družina Auersperg ni izselila. Ostali so na Turjaku in prevzeli jugoslovansko državljanstvo.

Grad Turjak je bil v lasti Auerspergov do leta 1943, ko so ga zasegli partizani. Družina je razseljena po vsem svetu; radi se vračajo na grad. Vas z istim imenom se je razvila iz grajske pristave, kjer so živeli grajski uslužbenci in mnogi rokodelski mojstri.

Turjaški grad je nekaj let sameval. Leta 2020 je kot speča Trnuljčica znova oživel v novi podobi. Najemnik Jože Zalar je v mogočni grajski utrdbi spoznal svoj novi izziv. V dobrem letu dni je prenovil nekaj prostorov, uredil krčmo s teraso, kjer si lahko ob sobotah in nedeljah privoščite grajsko kosilo.

Pripravlja se ureditev sobe Turjaške Rozamunde. V Prešernovi pesnitvi o ljubezni se le-ta konča: »Rozamunda grede v kloster čast ljubljanskih nun postane.« To je zgodba o lepem grajskem življenju, saj naj večina grajskih ne bi vedela, kaj se dogaja na bojiščih ali v ječah.

Na gradu se vrstijo razni dogodki. V manjši poročni dvorani mladoporočen-

ca izrečeta besede zaobljube in vdanosti; prirejajo se srednjeveški plesi, lokostrelske in viteške delavnice, likovne in druge delavnice ter najrazličnejši koncerti.

Tudi člani OTC Škofljica smo si izbrali grad za srečanje. Po dolgem času zaprtja v lastnih garažah smo dočakali dan, ko se je življenje delno vrnilo na stara pota, na makadam, asfalt; naša starodobna vozila smo postavili na ogled obiskovalcem gradu.

Pridružil se nam je dr. Tadej Malovrh, župan Občine Velike Lašče. Izrekel je dobrodošlico ljubiteljem zgodovinskih vozil, preko katerih se odraža ljubezen do tehnične dediščine. »Nikoli vam naj ne zmanjka rezervnih delov za vaša vozila in volje za njihovo obnovo. Želim vam srečno vožnjo, vračaje se na grad mogočne rodbine Auersperg, na grad grofov Turjaških.«

Med najbolj zadovoljnimi je bil predsednik kluba Franc Gruden. Uspelo mu je organizirati srečanje. Veliko smo izvedeli o grofih Turjaških. Jožetu Zalarju čestitamo za opravljeno delo in mu želimo, da uresniči svoje sanje.

»O KRESI« V ROBU

Majda Tekavec, KUD Rob | foto: Blaž Juvanec, Rok Jakič

Jesen je, mi pa o kresu. A lepo je bilo na kresni večer. Zbrali smo se sredi vasi, imeli kulturni program v čast domovini in kresnemu večeru.

S kresom so naši predniki želeli pomagati soncu, da ne omaga. Ponudili so mu svojo pomoč, kajti svetlobi pojemajo moči, če ji ne pomagamo. Da vsak s svojimi željami podkuri ogenj, se čemu odpove, kaj stori, da to poleno drugim sveti in jih greje. Čajanke s pogostitvijo, Daniela s harmoniko, Vita z violino, Jože,

Magda in Lea z recitacijo. Manca, Vita, Lili, Zarja in Karin s pesmijo. Jože s kratko in poljudno razlago o vesolju. Posebej nas je presenetila Lili, mlada pesnica, ki nam je predstavila štiri svoje nove pesmi. Velika želja, da bi jeseni otroci spet lahko šli v šolo. Ali smo jim prisluhnili? In vsak s svojim polenom odgovornosti omogočili, da bi ogenj visoko zaplapolal in pregnal virus, kot je v pesmi napisala Lili: »Da bi kmalu bilo kot prej, se bo trudila še naprej.«

ZLATOPOROČENCA Z GRADEŽA

Zdenka Zabukovec

Najstarejši član našega Društva za ohranjanje dediščine in tudi najstarejši Gradežan Stane Zabukovec, ki bo letos dopolnil 90 let, je z devetnajst let mlajšo ženo Jožico 19. junija praznoval zlato poroko. Družina jima je prav na ta dan dopoldne pripravila presenečenje in ju peljala na Kurešček, kjer so dogodek proslavili z mašo in slovesnim obredom v tamkajšnji cerkvi. Med potjo proti domu so se okrepčali Pri Škrabcu v Robu.

Popoldne sta slavljena z družino ter množico prijateljev in sosedov praznovala Pri Obrščaku na Muljavi. Hčerki Jelka

in Teja sta pripravili dva ganljiva govora, v katerih ni manjkalo slavospevov zlatoporočencema. Kot je ob takih priložnostih navada, je med gosti zaokrožila tudi zbirka fotografij iz njunega pestrega življenja. Vaščanke so jima pripravile zabavno »manekensko pisto z modnimi smernicami« iz njune mladosti. Čeprav so jima leta prinesla tudi zdravstvene težave, se z njimi uspešno spopadata. Ob zvokih ansambla Pojav, v katerem igra in poje njun vnuk, sta se celo zavrtela. Po okusni hrani in pijači sta na koncu postregla še s slastno torto.

Naj še dolgo uživata v skupnem življenju!

VEČER NA VASI POD GRADEŠKO LIPO

Zdenka Zabukovec

Po dolgem času je Društvo za ohranjanje dediščine spet lahko organiziralo eno od svojih prireditev. Večera na vasi pod gradeško lipo smo se po mesecih strogih epidemioloških ukrepov vsi razveselili.

Za uvod je zapel kvartet Zvon, ki nas je že večkrat razveseljeval na tem dogodku. Obiskovalce je nato pozdravil predsednik društva Lojze Senčar, ki je izrazil obžalovanje, da obisk ni številčnejši. Prireditve se je za kratek čas udeležil župan dr. Tadej Malovrh, ki je pohvalil članice in člane društva, da obujamo tradicijo, ki je že izumrla. Tudi on je poudaril, da na takih dogodkih pogreša predvsem mladino, ki se druži le še preko mobiltelefonov.

Pevci so bili dobro razpoloženi in zelo zadovoljni, da spet lahko nastopajo. Poslušali smo mnoge bolj ali manj znane narodne in ponarodele pesmi, poleg drugih tudi: Oja, oja, oj, dekle moja, Goreči ogenj, Nekoč v starih časih, Videl dežele sem tuje. Nasmejali so tudi z obveznim Ribničanom.

Za zabavo je letos poskrbela članica Marta Smole, ki je napisala in odigrala skeč o nekdanjem težavnem življenju snaha

na kmetiji. Nagarala se je do žuljev, tašča pa ji ni privoščila niti dobre brezove metle, da bi z njo pometala gore kurjih iztrebkov. S taščo je morala celo na ZPIZ, kjer je ta hotela uveljavljati pokojnino, ki ji kljub dolgoletnemu delu na kmetiji ni pripadala. Snahi je v Ljubljani samo delala sramoto v blatnih gumijastih škornjih.

Kvartet se je na koncu povečal do kvinteta, saj je svoj glas dodala nova članica, pevovodkinja Tanja. Ljudski napevi so zadoneli še bolj barvito; med drugim smo slišali nežno pesem Za mano se ozri.

Po uradnem nastopu kvarteta/kvinteta je, kot že večkrat, na harmoniko nekaj domačih viž zaigrala predsednica TD Turjak Danijela Gruden, med drugim zelo priljubljenega Čebelarja.

Obiskovalci smo preživeli prijeten večer, na katerem poleg glasbe ni manjkalo dobre hrane.

ORATORIJ VELIKE LAŠČE

Branka Levstik

V Velikih Laščah je od 23. 8. do 27. 8. 2021 potekal oratorij, ki se ga je udeležilo 62 otrok in 19 animatorjev. Geslo letošnjih oratorijev je bilo Originalen.sem.

Spoznavali smo življenje najstnika Carla Acutisa, ki je pri 15 letih umrl za levkemijo. Zaradi njegove žive vere, dobrotelosti in čudežev, ki so se začeli dogajati po njegovi smrti, so ga ljudje že kmalu prepoznali za svetnika. Cerkev ga je za blaženega razglasila 10. oktobra 2020. Carlo se je rodil 3. maja 1991 in umrl 11. oktobra 2006. Po eni strani je bil običajen najstnik, ki je imel rad računalnike, gledal filme in igral video igre; rad je imel živali; z njimi je snemal zabavne videe. Po drugi strani je bil v marsičem izjemen. Živel je globoko prijateljstvo z Jezusom in Marijo, kar se je že na zunaj kazalo v tem, da je od prvega svetega obhajila in vse do svoje smrti vsak dan hodil k maši in obhajilu, tedensko pa k sveti spovedi. Vsak dan je molil tudi rožni venec. Izredno so ga zanimali evharistični čudeži in o njih je naredil tudi spletno stran ter razstavo, ki je danes razširjena po vsem svetu.

Za svojo starost je bil tudi izredno dobrodelen. Vedno je bil pripravljen pomagati vsakomur: sošolcem, brezdomcem, preprostim priseljencem ... Bil je tudi zelo nadarjen programer in je pogosto opisovan celo kot računalniški genij. Sam se je naučil igrati tudi na saksofon.

V prvih dneh oktobra 2006 je Carlo zbolel in kazal znake gripe, vendar je imel najagresivnejšo levkemijo tipa M3, ki velja za praktično neozdravljivo in tako je 11. oktobra 2006 umrl.

Carlo je s svojimi besedami izražal zrelost in znani so njegovi citati:

- »Ves čas prosim svojega angela varuha za pomoč. Tvoj angel varuh mora postati tvoj najboljši prijatelj.«
- »Vsi ljudje so rojeni kot izvirniki, a mnogi umrejo kot fotokopije.«

Oratorij smo začeli s sveto mašo v naši farni cerkvi, ki jo je daroval naš župnik Andrej Ojstrež in nato nadaljevali s himno, dramsko igro in katehezami.

V ponedeljek popoldne so otroci prepletali volno in nastala je »monštranca«. Lesene podstavke sta prispevala Milan Indihar in Boštjan Perovšek. V torek smo se po igri odpravili v Dvorsko vas in si pod vodstvom g. Mančija Deterdinga ogledali podružnično cerkev Janeza Krstnika v Dvorski vasi. Nato smo imeli v gasilskem domu kosilo in na igrišču igre, ki so jih na našo prošnjo organizirali mladi gasilci PGD Dvorska vas – Mala Slevica pod vodstvom Mojce Šilc in ob pomoči Blaža in Karmen. Za peko na žaru in pomoč so poskrbeli Brane Indihar, Jože in Kristjan Perhaj in Ivan Levstik. Za pripravo prostora in organizacijo se zahvaljujemo Mateju Grudnu in Tadeju Levstiku.

V sredo smo odšli na izlet na Ptujski grad, kjer smo si v muzeju ogledali zbirko glasbil, orožja in različne maske. Nato smo šli še na Ptujsko goro, kjer nam je

pater Martin povedal nekaj znamenitosti bazilike Marije zaveznice s plaščem. Na poti domov so se otroci lahko posladkali tudi s sladoledom. Zanimiv za otroke, predvsem za najmlajše, je bil nadstropni avtobus za 80 potnikov.

V četrtek je otroke v dopoldanskem času obiskal gost Danijel Kokalj, ki je pripovedoval o božjem klicu. Po kosilu smo imeli delavnice prve pomoči. Obiskala nas je medicinska sestra iz Zdravstvenega doma Ribnica ga. Anka Debeljak. S svojim zanimivim pristopom, iskričastostjo in pozitivno energijo je pritegnila otroke. Otroci so od doma prinesli svoje igrače, ki so jih povijali in zanje poskrbeli. Tako so se živali in dojenčki spremenili v prave bolnike. Za organizacijo delavnice se zahvaljujemo vodstvu Zdravstvenega doma Ribnica. Hvala tudi Veroniki Indihar za pomoč.

Tudi zadnji oratorijski dan je bil pester. V dopoldanskem času je osnove programiranja predstavil Klemen Pečnik. Predstavitve lepo sovpadajo z letošnjo temo oratorija.

Za zaključek oratorija nas je obiskal Blaž Podobnik, ki je imel z otroki delavnico Glasbeno popotovanje. Predstavil je veliko različnih instrumentov in z otroki ob kitari zapel znane pesmi. S svojim glasbenim znanjem in preprostostjo je navdušil vse.

Otroci so na oratoriju tudi pisali pisma drug drugemu, starejšim; najmlajši so izdelovali zapestnice in bilo je veliko iger v okviru starostnih skupin.

Po zapeti himni smo v petek zaključili letošnji oratorij.

Vedno pravimo, da je naš oratorij vsako leto res drugačen, saj imamo ljudi, ki omogočijo našim otrokom zanimive aktivnosti in sponzorje, ki pripravijo brezplačne obroke. Animatorji s prostovoljnim delom bogatimo tudi sebe.

Otroci in animatorji so vsak dan imeli brezplačen tople obrok, ki sta ga tudi letos prispevala naša stalna sponzorja: gostilna Pri Kropcu in Kmetijska zadruga Velike Lašče. OŠ Primoža Trubarja se zahvaljujemo za pripravo kosila. Letos smo za otroke animatorji spekli palačinke in tako je bil ponedeljek zelo sladek. Da so bile palačinke tople, so nam pomagali v Piceriji pri Roku. Vsem iskrena HVALA in se priporočamo za naprej.

Za pomoč pri kritju stroškov oratorija se zahvaljujemo glavnemu sponzorju Občini Velike Lašče. Finančno so nam pomagali tudi Občinski odbor SDS, SLS, NSi, KG DENT (Marko in Katja Gradišar), družina Levstik.

Otroci so se na oratoriju dvakrat posladkali s sladoledom, ki sta ga prispevali Petra Debeljak in Ajda Kokelj. Starši, hvala vam za vse sladke malice in za sadje. Hvala še vsem, ki ste kakorkoli pomagali. Tudi drobne malenkosti sestavljajo celoto.

Hvala vsem, ki ste še prispevali dar v cerkvi ali župnišču. Hvala tudi tistim, ki z lepimi mislimi in besedami spremljate naše delo. Lepo je sodelovati z ljudmi, ki podpirajo takšne dejavnosti in na katere se lahko vedno zanesemo.

Naj nas na vsakodnevnih poteh spremlja bl. Carlo Acutis in njegova misel:

»Življenje na tem svetu nam je dano zato, da bi rasli v dejavni ljubezni.«

CERKEV SV. JAKOBA IMA NOVE STOPNICE NA TURN

Mitja Pintarič in Jože Rupar

I foto: Jože Rupar

Podružnična cerkev Sv. Jakoba na Mali Slevici je precej oddaljena od naselja. Stoji ob zaselku treh kmetij.

Lokacija je povezana z legendo: ob lovu se je neki plemeniti lovec rešil pred medvedom na drevo. Za srečno rešitev se je zaobljubil na mestu rešitve postaviti svetišče. Obljubo je nato izpolnil. Legenda pravi, da so bili v tem predelu v 17. stoletju še veliki strnjeni gozdovi.

Cerkev ima zanimivo arhitekturo. Ob nesorazmerno ozki in dolgi ladji je starejši petosminski zaključen prezbiterij, ki ima grebenasto poudarjeno trikotno vdolbino ob spodnjem delu oboka; ta je značilna za 17. stoletje. Verjetno ustreza tudi letnica na portalu — 1656, za gradnjo ladje pa letnica na zvoniku — 1822.

Cerkev Sv. Jakob na Mali Slevici

Cerkev je lepo vzdrževana zahvaljujoč bližnjim prebivalcem. Letos je prenovo dočakal zvonik z novimi stopnicami, ki omogočajo varnejši dostop do obeh zvonov. Iz zvonika imamo tudi prekrasen razgled.

Po skoraj 200 letih so na pobudo mojstra zvonov in ključarja Janeza Marolta ter sosede Nade Debeljak obnovili dotrajane stopnice, ki vodijo do zvonov. Stopnišče je obnovil mizarjski mojster in сосед Jože Rupar.

V preteklih letih je bila cerkev deležna kar precejšnih obnov. Obnovljena je tudi obroba na strehi, ker je ob zvoniku zamakalo. Obnovljen je glavni oltar, tudi Marijin kip in kip srca Jezusovega na stranskih oltarjih. Zamenjane so klopi in pred dvema letoma tudi vhodna vrata. Za cerkev vaščani lepo skrbijo, zlasti ključar in skrbnica. Prav tako se moramo zahvaliti Občini Velike Lašče, ki nam priskoči na pomoč s finančnimi sredstvi.

Nove stopnice, ki vodijo do zvonov

Prenovljene klopi, oltar in kipi na stranskih oltarjih

MALO NA MORJE ... MALO V HRIBE

Helena Grebenc Gruden | foto: Martin Gruden

Končujejo se počitnice in nekateri upokojenci smo res uspeli priti do morja in hribov. Mnogi naši člani so žal poletno vročino in »corono« premagovali doma in v pričakovanju sprostitev ukrepov. Ampak najbolj korajžni smo se vseeno z vsemi potrebnimi testi strumno podali na počitnikovanje – na morje in na izlet – v hribe ter se vrnili zdravi, zadovoljni in polni lepih vtisov.

Kako tudi ne. Severna Dalmacija oziroma Biograd na moru je bila naša letošnja morska destinacija. To je mesto z okoli 5.800 prebivalci, ki je poljedelsko, ribiško in turistično usmerjeno. Pašmanski kanal z nizom majhnih otočkov štiti mesto pred burjo in zaradi razčlenjene obale nudi ugodne pogoje za navtični turizem. Je izhodišče za jadrnanje in križarjenje po Jadranu in Kornatih. Ima zelo veliko marino Biograd – Kornati in iz mesta vozi tudi trajekt na otok Pašman. Turizem se je začel razvijati po 1. in še bolj po 2. svetovni vojni. Prvi hotel so zgradili leta 1935 v predelu današnjega hotela Ilirija, kjer je bil pozneje v tem

sklopu postavljen tudi naš hotel Adriatic. Sedaj vse stavijo na bogatejše navtične goste tako z nastanitvami kot z bogato gostinsko, kulturno in zabavno ponudbo.

Z vsem tem in čistim morjem je mesto očaralo in prevzelo tudi nas. Vseeno pa je bilo drugače kot običajno. Z nami ni bilo Sandija, ki je bil predlani animator muzike in veselja, ni bilo Miše, da bi imela jutranjo telovadbo, in ni bilo animatorok, ki bi nam krojile urnik in nas vodile po umetnostno-zgodovinskih znamenitostih. Ja, tudi agencije so utrpeli koronski izpad dohodka in sodelavcev. A ker smo že dovolj veliki, je bila priložnost, da smo se končno imeli na dopustu

tako, kot smo sami hoteli. Nekateri smo bili bolj ležerni, leni in počasni, drugi bolj aktivni in živahni. Bivali smo v lepem hotelu, se veliko kopali in poležavali v senci ali ob bazenu, se sprehajali po mestu in uživali v zelo lepo urejenem zelenem in cvetočem hotelskem okolju. Višek naše bivanja je predstavljal celodnevni izlet z ladjico na Kornate in teden dni v lepih, sončnih in ne prevročih dneh je kar prehitro minil.

Nekaj o našem morskem doživetju vam pošiljamo kar v obliki lastnih razglednic; podobno dokumentacijo smo naredili tudi z hribovskim izletom sredi avgusta v avstrijsko pogorje.

Navadnih razglednic s tega izleta namreč nisem našla kljub veliki ponudbi raznih spominkov v bogato založeni prodajalni v centru Kaizer Franz Josefs Hoehe pod Grossglocknerjem.

Pametni telefoni so naredili svoje. Toda najprej je potrebno malo osvežiti spomin, kje smo bili.

Grossglockner, po naše Veliki Klek, je najvišji vrh Avstrije in druga najvišja gora v Alpah. Leži med Avstrijsko Koroško in Vzhodno Tirolsko. Točno višino 3798 m je z barometrom zmeril v odpravi leta 1800 prav naš rojak Valentin Stanič. Vrh je težko dostopen in se nanj lahko povzpnejo samo izkušeni in dobro opremljeni pla-

ninci. Ampak tudi s prevoznimi sredstvi se pride zelo visoko.

Z avtobusom smo se po nekaj urni vožnji najprej ustavili v mali idilični gorski vasici Heiligeblut, 1288 m n. v. (Slovensko Sveta Kri), in od tam se je v daljavi že videl naš cilj. V panoramskem pogledu na vasico na koncu doline Kals je dominirala gotska cerkva Sv. Vincenca, v kateri so po legendi v kripti shranjene relikvije svete rešnje krvi. Ob njej je bilo staro pokopališče in visok zvonik iz 1460. Celota je lepo obnovljena in vzdrževana. Če dodamo še svežino po nočni nevihti, veliko zelenja, slapov in cvetja, urejeno in čisto okolje, ter zasnežen vrh za ozad-

je so bila naša pričakovanja izpolnjena. Ampak to še ni bilo vse. Od tu se je šele začela serpentinasta in vratolomna cesta, imenovana Hochalpenstrasse. Zgrajena je bila v letih 1930 do 1935 in nas je pripeljala skoraj do razglednega platoja in centra Kaizer Franc Josefs Hoehe na višino 2572 m. Tam smo po daljšem postanku v objemu gora v prijetno svežem, sončnem dnevu občudovali zasnežene vršace in »jakajoči« lednik Pasterze (slovensko Pastirica). Kljub taljenju je ta lednik še vedno eden največjih v Evropi. Številni slapovi in drobno alpsko zelenje s svizci so dopolnjevali gorsko idilo. Seveda je na tej točki bila zgrajena tudi vsa potrebna infrastruktura in drugi razgledni objekti za obiskovalce. Do nekaterih se je bilo potrebno povzpeti peš. Za tiste, ki niso hribovci, je bilo v centru na voljo vrsto razstav s predstavitvami različnih avstrijskih zanimivosti.

Na povratku smo obiskali še Lienz ob Dravi, prestolnico Vzhodne Tirolske. Mesto ima danes izrazit italijanski pridih in veliko ponudbo za turiste. V rimskem času je bilo tam pomembno in po rudnih bogato naselje Aguntum, o čemer pričajo arheološke najdbe nekaj km iz mesta in izkapanine v muzeju. Postajalo je vroče in sprehod po centru mimo mestne hiše, dvorca Liebburg s čebulastima stolpičema, vodnjaka Sv. Florjana in cerkve Sv. Antona Padovanskega smo hitro zaključili na sladoledu in kavi, ki je bila za avstrijske razmere zelo dobra.

Potepanje po pogorju Grossglocknerja in Vzhodni Tirolski je bilo zelo lepo izletniško doživetje. Veliko prijaviteljih članov je bil dokaz, kako smo vsi želeli druženj in izletov. Mogoče tudi zato, ker smo se v ta del Avstrije odpravljali kar dve leti. Ampak končno smo uspeli in kljub temu, da smo šli v dveh terminih, sta se obe skupini imeli odlično. K temu ni botrovala samo pedantno čista in zelena Avstrija, polna dolin, hribov, potokov, slapov in vaške idile, ampak tudi modro nebo in kristalna vidljivost na najvišje avstrijske vršace. Zelo dobro pripravljen, načitan in učinkovit je bil tudi vodič Venčeslav, ki je naš stari znanec in je vedno garancija za uspešen in dober izlet.

Več slikovnega materiala lahko vidite na spletni strani DU-ja.

BORIS MUŽEVIČ, STALNICA LOJZOVEGA TEATRA

Srečo Knafelc | foto: Jure Knafelc

Tokratni dogodek nam je pričaral novo dimenzijo Borisa Muževiča, ki je poleg znanih in za njegov glas tako značilnih pesmi na željo publike predstavil tudi nekaj svojih pesmi, za katere pravi, da so »težke«, a smo jih mi v publiko doživeli kot angažirano izpovedne, življenjske. Borisov glasbeni prijatelj Kristjan Hacin je glasovno in predvsem instrumentalno s kitaro in mandolino obogatil zvok; občasno smo imeli občutek, da je na odru cel ansambel ...

Za dobri dve uri smo pozabili na covid-19, ki nam tako zelo kroji življenje v zadnjem času.

Nekaj o Borisu kot glasbenem izvajalcu za tiste, ki ga še niste imeli priložnost spoznati v živo: več kot 30 let igra sam ali pa z glasbeniki podobnega interesa predvsem country in irsko glasbo. Njegovi začetki segajo v zgodnja šestdeseta leta, v čas zgodnjega rocka, Beatlov, Rollingov, protestnih pevcev ... Začel je

v rok bendu Pustolovci; kasneje je igral sam ali pa z nekaterimi posameznimi glasbeniki. Bolj resno je s countryjem in irsko glasbo začel sredi osemdesetih let prejšnjega stoletja in se dopolnjeval s country rockom. Bil je pridružen član benda Wanted, igral v devetdesetih letih prejšnjega stoletja pri Deliverance in Stara zaveza ter kasneje osnoval skupino neodvisnih glasbenikov The Red Cliff Band, katere poudarek je prav na country, irska, country rock in bluegrass glasbi ter na storytelling izvedbi. Jedro Borisovega izvajanja je določena zvrst pesmi iz repertoarja Jonny Casha.

ALOJZ USENIK JE BIL Z NAMI

Srečo Knafelc

Čas mineva in letos 12. julija smo se s spominskim dogodkom spomnili odhoda Alojza Usenika, strica Lojza, po katerem je imenovano zdaj že dobro znano gledališče v naravi v Krvavi Peči.

Covid-19 in dopustniški čas sta oklestila publiko, vendar je dogodek izzvenel kot res prijazno in spoštljivo spominjanje na našega Lojza. Kar tri skupine kulturnikov so ga počastile z besedo in glasbo. Najprej je nastopil mešani pevski zbor Golovec; sledil je nastop literarne skupine Ane Porenta. Dogodek so zaključili člani etno skupine Pot, ki je tudi »krivec« za nastanek Lojzovega teatra. Publika je bila navdušena nad vsebino in izvajalci. Skupni občutek vseh je bil, da je bilo zares čutiti spoštljiv in prijazen spomin na

našega srčnega Krvavca. In še ena opazna stvar se je zgodila – publika je zares pozorno prisluhnila branju poezije in dokazala, da za kulturo ni nobenih prepek in da si celo želijo takih dogodkov.

Kot vedno se je druženje zaključilo s pogostitvijo in prijaznim klepetom vseh sodelujočih.

KOTE OPOMINJAJO ...

Srečo Knafelc

Kljub covidu-19, dopustniškemu času in vročini smo se zopet zbrali v julijsko soboto v Kotah, kraju spoštljivega spomina. Uredili smo prostor, kjer so obležali ustreljeni domačini z Robarskega konca leta 1942 ter okrasili spominsko obeležje. S skromno slovesnostjo smo se spomnili žrtev in se ponovno opomnili, da je potrebno stalno zavedanje, kako dragoceno je življenje v svobodi.

Ob prisotnosti prapora smo z minuto molka poslali žrtvam vojnega nasilja sporočilo: »Vaša žrtev ni pozabljena!«

SVEČANI DOGODEK IN PREDSTAVA OB 30. OBLETNICI SAMOSTOJNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE

Srečo Knafelc | foto: Srečo Knafelc in Ciril Purkat
(fotografija pohodnikov)

Krvava Peč je gostila res zanimivo in pestro dogajanje ob okrogli obletnici osamosvojitve v organizaciji OZVVS Velike lašče. Za uvod se je zjutraj ob osmih na tradicionalni Pohod po poti veteranov odpravila skupina planincev in pohodnikov, ki jih je ob vrnitvi na izhodišče pričakalo okrepčilo v obliki golaža, ki ga je pripravila gostilna Škrabec. Takrat so se na lepo urejenem prizorišču, ki so ga že prejšnji dan pripravili člani veterani in člani KUD Rob, počasi začeli zbirati gostje, ponudniki na stojnicah, nastopajoči in seveda obiskovalci, ki sta jih privabila lep sončen dan in vsebina dogodka. Uradni del slovesnosti se je začel ob 13. uri. Moderator Matjaž Gruden je povezoval dogajanje, ki je sledilo: prihod dekleta na konju z zastavo, ki jo je sprejel župan dr. Tadej Malovrh, prihod društvenih praporov prisotnih društev, himna v izvedbi tria sester Kovačič, simbolno veteransko dejanje, nagovor župana Velikih Lašč, govor predsednika OZVVS VL Dušana Hočevarja ter nagovor domačina in predsednika Društva Zarja spominov Sreča Knafelca. Domoljubni pesmi je sledila podelitev jubilejnih priznanj OZVVS VL, ki so jih prejeli Občina Velike Lašče,

LD Velike Lašče, OŠ Primož Trubarja, PGD Velike Lašče, PGD Rob, ZD Velike Lašče in CZ Velike Lašče.

S tem je bil uradni del končan. Sledila je igra Krvavska legenda avtorja in režiserja Milana Tekavca. Uvod v igro je bila deklamacija pesmi Krvavska legenda v izvedbi Jožeta Tekavca. Tokratna izvedba je bila četrta v dvajsetih letih od prve uprizoritve. Kot domačin sem prisostvoval vsem izvedbam igre do sedaj in moram reči, da je bila tokratna najboljša. Navdušena publika je to potrdila z dolgim aplavzom. Na fotografijah lahko vidite nekaj utrinkov iz igre.

Sledilo je družabno srečanje, druženje ob hrani, pijači in kletu. Kar nekaj obiskovalcev si je ogledalo spominsko sobo in stalno zbirko orožja ter tudi delujočo vaško knjižnico, ki jo lahko obiščete vsak tretji petek v mesecu od 17. do 18. ure. Za bogato ponudbo knjig izposojevalnine ni!

Ob koncu zahvala občini za pomoč pri organizaciji prireditve, za prevoz vse potrebne opreme in g. Pirmanu za kvalitetno ozvočenje.

26. OBČINSKO PRVENSTVO V TENISU, 4., 5. SEPTEMBER 2021

Tenis Cereja, Velike Lašče

Na teniških igriščih, na Cereji v Velikih Laščah, smo prvi konec tedna v septembru organizirali občinsko prvenstvo. Prijavljeni tekmovalci so igrali posamezno in v dvojicah.

Letos je najprestižnejši naslov občinskega prvaka v tenisu že enajstič osvojil Andro Kastigar. V finalu je premagal lanskega zmagovalca Gala Škulja. Gledalci smo uživali v odličnih in požrtvovalnih dvobojih. Veliko tekmovalcev je v zadnjih letih zelo napredovalo, kar se vidi v zelo izenačenih rezultatih.

Prav tako je prišlo do menjave na vrhu lestvice pri dvojicah. Brata Jan in Miha Žužek sta odigrala odličen tenis, vendar sta v finalni tekmi čisto na koncu popustila. Naslov prvaka sta letos prvič osvojila Dejan Gakovič in Bojan Zidar. Treningi in teniška forma se jima je pravilno stopnjevala in zablestela sta pravem trenutku na pravem mestu.

Vsem našim igralcem želimo uspešno igranje še naprej. Tenis je šport, ki ga v teh časih lahko varno igramo, saj smo med igro na veliki razdalji in svežem zraku. Čestitamo vsem tekmovalcem za odigrane tekme. Zahvaljujemo se gledalcem za vzpodbujanje in navijanje.

Zmagovalci moški posamezno:

1. Andro Kastigar
2. Gal Škulj
3. David Škof

Zmagovalci moške dvojice:

1. Dejan Gakovič, Bojan Zidar
2. Jan Žužek, Miha Žužek
3. Domen Škulj, Gal Škulj

Teniška sezona traja dokler se temperature ne spustijo pod ničlo. Vabljeni na tenis. Pri nas smo veseli tudi popolnih začetnikov v tenisu, z veseljem vas bomo naučili osnove tega čudovitega športa. Več informacij dobite na naših omrežjih IG in FB Tenis Cereja.

RAZGIBAJMO SE SKUPAJ

Anita Jaklič

Razgibajmo se skupaj na strokovno vodeni vadbi pod okriljem TVD Partizana in pod vodstvom vadiateljice, diplomirane fizioterapevtke z večletnimi izkušnjami na področju vodenja različnih vadb.

Vadba se bo izvajala v prostorih športne dvorane OŠ Primoža Trubarja v Velikih Laščah za 2 različni vadbeni skupini glede na telesno pripravljenost in starostno strukturo vadečih.

VELIKO ŽE VEMO, KAKO PA OBVLADUJEMO?

Društvo Joga v vsakdanjem življenju Ribnica

O dihanju bo tekla beseda. Vsi ga obvladamo, saj se dogaja samodejno, vsaj tako mislimo. A vendar je dobro, če kdaj opazujemo ta življenjski proces v telesu, kako se dogaja glede na naše trenutno razpoloženje, prisotna čustva, skrbi, bolezni, veselje, navdušenje ... Ko so čustva negativna, se dihanje spremeni; vdih in izdih nista v ravnovesju, tudi telo ne. Ko smo žalostni, dihamo plitvo, spremenimo držo, se pokrčimo, upognemo v prsnem košu, kjer so pljuča, glavni dihalni organ; v strahu kar občasno prenehamo z dihanjem in se zategnemo, ravno tako v stresu, v jezi ga pospešimo ... Tudi v pretirano veselem razpoloženju dihanje ni uravnoteženo, saj vse odstopajoče

Vadba kineziofit

je nizko do srednje intenzivna vadba, namenjena malo starejšim osebam, že izkušenim vadečim, kot tudi popolnim začetnikom. Povsem primerna je tudi za osebe, ki imajo težave z bolečinami v hrbtenici ali drugih sklepih. Cilj vadbe je namreč preprečevati in zmanjševati bolečine, na optimalno varen način izboljšati različne gibalne sposobnosti in funkcionalnost telesa ter izboljšati kakovost življenja.

- v torek ob 18.30 uri
- v četrtek ob 18.00 uri

Metabolično-funkcionalna vadba

je vadba srednje do visoke intenzivnosti, namenjena malo mlajšim osebam, lahko tudi tistim starejšim, ki so že vsaj malo aktivni in si želijo učinkovitost vadbe na telo še povečati. Z intenzivnejšo vadbo, ki vključuje kompleksnejše gibalne vzorce, vaje z lastno težo in uporabo različnih vadbenih pripomočkov, se namreč hitreje in učinkoviteje doseže zelene cilje (izboljšanje mišične moči, aerobne vzdržljivosti, ravnotežja, koordinacije, zmanjšanje telesne teže ...). Intenzivnost vadbe se bo sproti prilagajala telesni pripravljenosti vadečih.

- v torek ob 19.30 uri
- v četrtek ob 19.00 uri

Vljudno vabljeni, da se nam ponovno pridružite ali na novo začnete. Tako boste pomembno pripomogli tudi k izboljšanju svojega imunskega sistema.

Začnemo v torek, 5. oktobra, pod taktom veljavnimi epidemiološkimi pogoji (zaenkrat je potreben PCT).

Zaželeno je predhodna prijava, zlasti v primeru ponovno omejenega števila vadečih, pri čemer se bo upošteval vrstni red prijav.

Prijave in informacije do 30. septembra:
031 339 703 (Anita).

od urejenega dihanja porabi več energije, naših življenjskih moči.

V vsaki situaciji je dobro obdržati čim bolj urejeno dihanje brez zastojev, ki nevidno počasi rušijo naše zdravje, saj tako manj upravljamo s svojim telesom in parasimpatičnim živčnim sistemom, ki vpliva na naš notranji mir.

Z vsakim vdihom dobi telo tudi energijo, ki je osnovni element življenja ter zavesti. Z zavestnim usmerjanjem energije povečujemo svojo vitalnost, telesno odpornost, razstrupljamo telo, poglobljamo sproščenost, se umirjamo, bistrimo duha in se tudi pomlajujemo.

Pravijo, da je število vdihov posameznega živega bitja v njegovem življenju določeno. Če poteka s prej naštetimi in drugimi pomanjkljivostmi, bo pač naše življenje krajše; podaljšalo se bo z urenjenim, pravilnim dihanjem glede na razmerje med dolžino vdih in izdih. Za to so potrebne tudi enostavne vaje s pozitivnimi učinki za naše zdravje in lepoto. Tako je tu nekaj učinkov dihalnih vaj: čisti kri, krepi dihala in srce, uravnava krvni

tlak, delovanje živčnega sistema, pospešuje zdravljenje in okrevanje, povečuje odpornost proti okužbam, odpravlja stres, živčnost, depresijo, umirja misli in občutke, vzpostavlja notranje ravnovesje, odpravlja energijske zastoje, širi zavest.

Še kratka izkušnja osebe ob močnem zobobolu, ko med vikendom ni bilo možno dobiti prve pomoči zobozdravnika: »Kdor je imel večurni zobobol, že ve, kako huda in neobvladljiva je ta bolečina. Mislim sem, da se mi bo zmešalo. Edino umirjeno dihanje z vso notranjo koncentracijo na vsak vdih in izdih, na njuno dolžino, jakost, skratka uravnoteženost me je obdržalo pri sebi.«

Če želite delati na sebi in s seboj, vabljeni na vadbo joge (telesne vaje, sproščanje, pranajama, meditacija in kratke zanimive informacije o kvaliteti življenja, uporabna navodila) v vaši občini v Levstikovem domu ob sredah.

Za vse informacije se javite na Društvo Joga v vsakdanjem življenju Ribnica – jogaribnica@siol.net; 041 397 789; jvz.org/ribnica.

Funkcionalna vadba

– intenzivna vadba za vse starosti s športnimi pripomočki za čvrsto telo, moč, fit postavo ...

Popolna kombinirana vadba

– fitness + sproščujoče aktivnosti.

BFT (Body Face Training)

– trening obraza in telesa za lepši obraz, zdrave notranje organe, krepki vrline, pozitivna čustva ...

LETOS SMO SPET IZVEDLI TRADICIONALNI KRONOMETER

Jože Starič, TVD Partizan

Po enoletnem premoru zaradi mikroskopskega vsiljivca, ki je lani ves svet obrnil na glavo, smo letos spet lahko izvedli tradicionalni kronometer Knej–Karlovica. Udeležilo se ga je rekordno število – kar 83 – kolesarjev.

Priprave na letošnji kronometer bi bile enake kot vsako leto, če ne bi bilo treba izpolniti vseh zahtev NIJZ in Uprave enote. Niko se je potrudil in uradnike prepričal, da so naši ukrepi v skladu z zahtevami. Bojan Novak je nagovoril osnovnošolce, da se kronometra udeležijo v čim večjem številu. Bili so tako hitri, da si je kateri od njih gotovo prislužil odlično oceno pri športni vzgoji. Osnovnošolcem so se pridružili njihovi bratje in sestre ter starši in skupaj so ustvarili veliko, pisano množico kolesarjev. Nekaj tekmovalcev je prišlo tudi iz sosednjih občin; tekmovalce so spet spodbujali številni gledalci ob progi.

Tekmovanje je izvedel TVD Partizan Velike Lašče. Za zaporo stranskih cest so poskrbeli karloški gasilci, brez katerih bi šlo veliko težje. Znake za zaporo ceste so nam postavili delavci režijskega obrata. Alenka Zidar Zupan je bila pripravljena na nudenje prve pomoči, ki je na srečo ni nihče potreboval. Pred začetkom je Metka

kot vedno poskrbela, da so bili vsi tekmovalci prijavljeni v ustreznih kategorijah. Tine jih je vnesel v aplikacijo in na štartu poskrbel, da so se v pravilnem zaporedju in pravočasno pognali na progo. Anže jim je s pomočjo mobilne aplikacije izmeril čas vožnje in že nekaj sekund po prihodu v cilj je bil njihov rezultat viden tudi na spletni strani. Za video dokumentiranje na cilju in ob razglasitvi rezultatov je tudi letos poskrbel Niko. Igor je na cilju tekmovalce pričakal z vodo, ki so jo tekmovalci tokrat jemali sami. Zaradi spoštovanja ukrepov ni bilo klasične podelitve medalj, vendar je tudi ukrepom prilagojeni način potekal brez težav.

Hvala vsem, ki ste sodelovali na kronometru ali pomagali pri organizaciji ali izvedbi. Povabljeni tudi na naslednji kronometer po Mišji dolini, ki bo 19. junija 2022, da se srečamo zdravi in v čim večjem številu. **Rezultati so do naslednjega kronometra objavljeni na spletnem mestu: <http://kronometer.staric.net>.**

Rezultati:

predšolski

1. Peter Starič 0:13:33
2. Tine Jagodič 0:14:23
3. Kevin Gradišar 0:16:10
4. Maks Zucca 0:16:34
5. Ivana Centa 0:17:17
6. Jakob Praznik 0:22:12
7. Lilia Šruga 0:23:29

učenci – 1. triada

1. Vid Starič 0:12:39
2. Izak Centa 0:12:53
3. Lovro Papež 0:13:10
4. Matija Štrukelj 0:13:25
5. Tim Žužek 0:13:42
6. Maks Meglen 0:15:10
7. Maks Buhovski 0:16:05
8. Tjaš Meglen 0:16:29
9. Florjan Gradišar 0:17:01

učenci – 2. triada

1. Žiga Širaj 0:10:58
2. Luka Cukrov 0:11:01
3. Filip Starič 0:11:08
4. Aljaž Jakič 0:11:31
5. Žiga Marinč 0:11:38
6. Tjaž Tehovnik 0:11:55
7. Tilen Cimperman 0:12:21
8. Žiga Zupanič 0:12:34
9. Kristjan Mehlin 0:13:23
10. Patrik Zabukovec 0:13:33
11. Filip Gradišar 0:13:40
12. Žan Buhovski 0:15:04

učenci – 3. triada

1. Filip Strnad 0:09:00
2. Gašper Gradišar 0:09:23
3. Jaka Pečnik 0:09:49
4. Drejc Šušteršič 0:10:14
5. Erazem Adamič 0:10:35
6. Lan Kastelic 0:11:05
7. Anže Cukrov 0:11:11
8. Taj Tehovnik 0:12:57
9. Borut Jani Škulj

učenke – 1. triada

1. Tinkara Jakič 0:12:27
2. Tinkara Adamič 0:12:27
3. Trina Papež 0:12:44
4. Eva Šruga 0:22:45

učenke – 2. triada

1. Valerija Gradišar 0:11:30
2. Tia Zucca 0:12:52
3. Aiša Meglen 0:13:39
4. Zala Možina 0:14:47

učenke – 3. triada

1. Neli Cimperman 0:10:53

dekleta do 35 let

1. Natalija Debeljak 0:08:46
2. Petra Kocmur 0:10:51
3. Ana Podboj 0:15:57
4. Sara Samsa Centa 0:17:13

dekleta nad 35 let

1. Nika Arko 0:08:49
2. Andreja Zakrajšek 0:08:56
3. Marija Kutnar 0:10:11
4. Lili Zucca 0:11:31
5. Janja Samsa 0:13:30

fantje 40 do 60

1. Marjan Trček 0:07:02
2. Luka Možina 0:07:38
3. Jože Škulj 0:07:57
4. Tomaž Pečnik 0:09:33
5. Tomaž Škulj 0:10:00
6. Bojan Novak 0:10:05
7. Jure Adamič 0:11:36
8. Miha Štrukelj 0:12:55
9. Jože Starič 0:13:27
10. Frenk Žužek 0:13:38
11. Vincenzo Zucca 0:16:04

fantje do 40

1. Jan Arko 0:06:33
2. Miha Žgajnar 0:07:19
3. Aleš Jakše 0:07:28
4. Miha Sivec 0:07:39
5. Žan Debeljak 0:07:54
6. Miha Tekavec 0:08:01
7. Luka Šavli 0:08:02
8. Matjaž Lovšin 0:08:12
9. Jan Žužek 0:08:15
10. Marko Škulj 0:08:55
11. Franci Praznik 0:22:02

fantje nad 60

1. Frenk Kutnar 0:08:28
2. Janez Lovšin 0:09:56
3. Marko Krže 0:10:41
4. Božidar Savič 0:17:37

vožnja v paru

1. Darja Škulj 0:10:02
2. Uroš in Neža Centa 0:12:28

OBČINSKA TEKMOVANJA 2021

TVD Partizan Velike Lašče

OBČINSKO PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU

Rezultati – ženske posamezno:

1. Alenka Zidar Zupan
2. Katarina Smrekar
3. Julija Perič in Bernarda Smrekar

Rezultati – moški posamezno:

1. Aleš Smrekar
2. Žiga Oblak
3. David Škof in Dejan Gakovič

OBČINSKO ŠOLSKO PRVENSTVO V NAMIZNEM TENISU

Zaradi predpisanih ukrepov smo v sodelovanju s športnimi pedagogi OŠ Primoža Trubarja tekmovalje izvedli v »mehurčkih« po razredih v treh dneh. Skupaj je tekmovalo kar 69 otrok.

Mehurček 6. razred:

1. Nikola Njenjič
2. Žiga Zupanič
3. Jernej Gruden in Boštjan Bejek

Mehurček 7. razred:

1. Martin Čop
2. Gregor Mišič
3. Lenart Podobnik in Aljaž Škrlič

Mehurček 8. razred:

1. Miha Marolt
2. Lovro Strnad
3. Jaka Pečnik in Rebeka Sever

OBČINSKO PRVENSTVO V BADMINTONU

Posamezno:

1. David Zakrajšek
2. Matjaž Klančar
3. Matej Hren in Tomaž Zupančič

Dvojice:

1. Katarina Kodelja in Gašper Bavdek
2. Matej Hren in David Zakrajšek
3. Matjaž Klančar in Tomaž Zupančič

ZNANI OBRAZI SPODBUJAJO GIBANJE V VSESLOVENSKI AKCIJI SKOČIMO NA LEPŠE

Anita Jaklič

Društvo revmatikov Slovenije s celovitim programom strokovnih video vadb opolnomoča tako bolnike z vnetnim revmatizmom kot tudi vse ostale, ki želijo izboljšati kakovost svojega življenja.

Redna telesna aktivnost predstavlja enega od temeljev zdravega življenjskega sloga, a je kljub temu še vedno pogosto odrinjena na stranski tir. Zato so v Društvu revmatikov Slovenije ob podpori podjetja Medis pripravili vseslovensko akcijo spodbujanja gibanja *Skočimo na lepše*, v kateri sodelujejo tudi znani obrazi. Gre za celovit program strokovno vodenih video vadb, ki je namenjen prav vsakemu posamezniku in predvsem bolnikom z diagnozo vnetne revmatične bolezni. Vloga akcije je še toliko večja, ker se pričinja v času, ko nas epidemiološke razmere lahko ponovno omejijo na domače okolje. Vsi, ki želijo narediti nekaj zase, lahko namreč kjerkoli in kadarkoli do vadb prosto dostopajo na spletni strani in YouTube kanalu društva.

Nastanku akcije *Skočimo na lepše* je botrovala epidemija covid-19, ki je lani za več tednov povsem zaustavila izvajanje strokovno vodene telesne vadbe, ki jo Društvo revmatikov Slovenije nudi svojim članom. To je predstavljalo velik izziv, saj je poleg zdravljenja z zdravili in upoštevanja priporočil specialista revmatologa prav gibanje ključno za obvladovanje številnih revmatičnih bolezni. Vnetne rev-

matične bolezni namreč lahko povzročajo hude kronične bolečine, utrujenost, otekle sklepe, okorelost in deformacije sklepov, omejeno gibljivost ter v nekaterih primerih celo invalidnost; redna telesna vadba ima pomembno vlogo pri preventivi in rehabilitaciji. Da bi torej bolniki lahko sami pripomogli k izboljšanju svojega psihofizičnega stanja, v prvi vrsti potrebujejo dostop do pravilne in ciljno usmerjenega vadbe.

V Društvu revmatikov Slovenije so se odločili, da jih pri tem opolnomočijo, kar je tudi glavni cilj akcije. Ob podpori podjetja Medis so skupaj s priznano fizioterapevtko Anito Jaklič zasnovali celovit program terapevtskih video vadb, ki vsem zainteresiranim omogoča, da kjerkoli in kadarkoli dostopajo do strokovne in strukturirane vadbe. Ker pa so vaje primerne za vse, ne le za revmatične bolnike, je akcija hitro dobila vseslovenski zagon in k sodelovanju privabila tudi znane obraze. Prav vsi, ki želijo narediti nekaj za svoje dobro počutje, lahko sedaj iz udobja svojega doma vadijo skupaj z voditeljico Mojco Mavec, boksarko Emo Kozin, glasbenikom Miho Eričem in igralcem Nikom Goršičem.

Strokovna sodelavka Društva revmatikov Slovenije Petra Zajc poudarja, da je redna telesna aktivnost eden od stebrov za dolgo in polnovredno življenje vsakega izmed nas: »Z akcijo *Skočimo na lepše* želimo bolnike spodbuditi, da vadba postane del njihove vsakodnevne rutine, zato smo jo pripeljali v udobje njihovega doma. Premajhna telesna aktivnost ima uničujoč vpliv ne samo na potek kronične vnetne revmatične bolezni, ampak na zdravje vseh ljudi. Celovit program video vadb tako brezplačno ponujamo vsem posameznikom, ki želijo preventivno poskrbeti za dobro zdravje in funkcionalnost sklepov ter preprečevati negativne posledice procesa staranja.«

Dr. Žiga Rotar, dr. med., predstojnik Kliničnega oddelka za revmatologijo UKC Ljubljana izpostavlja, da lahko bolniki sami pomembno pripomorejo k uspešnemu zdravljenju; pri tem jih je potrebno opolnomočiti: »Pri bolnikih z vnetnimi revmatičnimi boleznimi lahko neobvladano vnetje povzroči bolečine v sklepih in obklesnih strukturah ter vodi v trajne okvare teh struktur in zmanjšano kakovost življenja. V zadnjih dveh desetletjih smo se z izboljšanimi strategijami zdravljenja in novimi zdravili naučili zelo učinkovito zavreti vnetje. Zdravila pa predstavljajo samo del uspešnega zdravljenja – najboljše izhode zdravljenja imajo bolniki, ki se zavedajo, da sami lahko storijo največ zase tako, da poleg rednega jemanja zdravil ohranjajo idealno telesno maso, ne kadijo ter redno in pravilno izvajajo vaje, prilagojene svoji bolezni in funkcionalnemu stanju.«

Program *Skočimo na lepše* sestavlja osem sklopov ciljno usmerjenih video vadb za lajšanje simptomov in posledic vnetnega revmatizma. Sklopi vaj so razdeljeni glede na področja telesa, ki jih želimo obravnavati. Obsegajo vaje za vratno hrbtenico, vaje za ramenski obroč, vaje za noge, vaje za hrbtenico leže ter vaje za zapestja, dlani in prste rok. Dodatni trije vadbeni sklopi skušajo v eni vadbeni enoti zaobseči celotno telo in vplivati na izboljšanje različnih gibalnih sposobnosti. To so vaje za raztezanje mišic, funkcionalna vadba in vadba razgibajmo se sede.

»Telo je ustvarjeno za gibanje, pa naj bo zdravo ali bolno,« pravi Anita Jaklič, dipl. fizioterapevtka s Kliničnega oddelka za revmatologijo UKC Ljubljana. »S primerno izbrano, ciljno usmerjeno, redno, pravilno in varno izvajano vadbo se kakovost življenja bolnikom močno izboljša. Bolniki (p)ostajajo samostojnejši v skrbi zase dolgo v starost; življenje se jim lahko celo podaljša. Redna telesna aktivnost je tako nujni del obravnave vsakega bolnika z revmatično boleznijo.«

Vadba ob raziskovanju lepot Slovenije

Akcija Skočimo na lepše se namenu ma pričanja v času, ko nas epidemiološke razmere lahko ponovno omejijo na domače okolje, zato je njena vloga še toliko bolj pomembna. Za popestritev vadbe in večjo motivacijo je društvo akcijo povezaloz raziskovanjem Slovenije. Videoposnetke tako krasijo različne kulise naravnih lepot naše države, kar poveča uživanje ob izvajanju vaj.

Vadba za vse

Proces staranja in sodoben življenjski slog, ki ga močno zaznamuje prekomerno sedenje, vplivata na vse, ne le na revmatične bolnike. Zato želijo v Društvu revmatikov Slovenije s svojo akcijo nagovoriti kar čim širši krog ljudi. S tem namenom so na lepše skočili v družbi znanih Slovencev, saj so se akciji pridružili novinarka, voditeljica in popotnica Mojca Mavec, boksarska šampionka Ema Kozin, glasbenik in likovnik Miha Erič ter legendarni gledališki igralec in režiser Niko Goršič. Vsak od njih se v svojem poklicu oziroma dejavnosti srečuje z različnimi izzivi. In prav ti izzivi so za marsikoga del vsakdana, s čimer so vadbo še dodatno približali širši populaciji.

V društvu namreč verjamejo, da nihče ne bi smel ostati neaktiven, pri čemer Anita Jaklič poudarja: »Ob dejstvu, da človek v obdobju med 40. in 80. letom starosti povprečno izgubi 50 % mišične mase, od tega kar 75 % na račun neuporabe mišic in le 25 % na račun staranja, prav nihče ne bi smel ostati neaktiven. Obstaja »zdravilo«, ki se imenuje GIBANJE, in je ob pravilni uporabi povsem brez stranskih učinkov.«

VADBA RITMIČNE IN ESTETSKE GIMNASTIKE V VAŠI OBČINI

Klub za ritmično gimnastiko Špica izvaja rekreativni in tekmovalni program na osnovnih in srednjih šolah v različnih občinah. Mlad kolektiv z veseljem do dela z otroki in s športnim ter igrivim pristopom popestri vsebino šolskih interesnih dejavnosti. Vadba ritmične gimnastike je osnovana rekreativno, enkrat tedensko, ali tekmovalno, dvakrat tedensko, po uro in pol. Vsako leto pripravimo tri nastope za starše in šolo, s čimer otroke učimo nastopanja, organizacije in osebne urejenosti. Zaradi vrste športa pri vadbi uporabljamo rekvizite, kot so korbica, obroč, žoga, kiji in trakovi, ki vadbo popestrijo, in predvsem vzpodbujajo motorični razvoj, spretnost in ustvarjalnost ali pa so dober pripomoček pri gibalnih in socialnih igrah.

Poleg ritmične gimnastike poučujemo tudi estetiko, šport, ki razvija gracioznost, in bi ga lahko opredelili kot plesno gimnastiko oziroma gimnastiko, ki se jo pleše. Seveda na glasbo in v skupini. Nova gimnastična disciplina je zelo navdušila dekleta.

Cilj Kluba za ritmično gimnastiko Špica je otrokom približati šport, jih množično povabiti v gibanje upoštevajoč otrokove potrebe po igri in druženju in ob tem omogočiti tistim, ki si želijo več, tudi sodelovanje na tekmovanjih. Vadba je namenjena dekletom vseh razredov osnovne šole z ali brez predznanja, saj ponujamo raznolike programe.

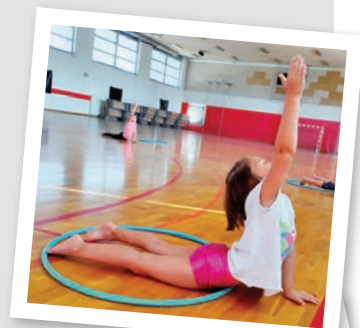
K vpisu vabimo vse, ki bi se želele spoznati z dekliskim športom, ki – ravno zato, ker ga vadi le nežnejši spol – spodbuja razvoj elegancije, lepega gibanja in ritmične ubranosti.

VADBA

Lokacija: OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče
Programi: predšolski, šolski – začetni in nadaljevalni

INFORMACIJE

Klub za ritmično gimnastiko Špica
info@klubspica.si
040 66 77 03
www.klubspica.si

OD SLIKE DO POEZIJE, KJER SE NOVAK JOŽE ZLIJE

Ana Pia Debeljak

Jože Novak nam je poznan po svojih pesmih, ki jih redno objavlja v Trobli. Tudi o njegovi ljubezni do slikarstva je bilo že nekaj napisanega.

Jože slika z oljnimi barvami na platno, kar je ena izmed najzahtevnejših tehnik. Pri slikanju v ožjem pomenu je pomembnejša barva, pri slikarstvu v širšem pomenu tudi risba in grafika, kjer je barva običajno odsotna.

Slika je umetniška upodobitev predmetov ali abstraktnih predstav. Oljne barve so glavni medij za ustvarjanje; njene prednosti so splošno znane. Oljne barve so zahtevnejše za uporabo; omogočajo natančno slikanje; poznamo jih iz zgodovine slikarstva že stoletja. Najpogosteje se za vezivo pigmenta uporablja laneno olje.

Trenutno se Jože posveča krajinskemu slikarstvu, ki vključuje upodabljanje

naravnih pokrajin, kot so gore, drevesa, reke, morja, gozdovi. Krajina ali pejzaž je upodobitev, na kateri je najpomembnejša pokrajina.

V osnovi ločimo urbano in neurbano krajino. Urbani krajini sta veduta in panorama. Veduta je natančno, stvarno upodobljeno mesto, pokrajina ali njen del. Med neurbanimi krajinami so gorski, gozdni in morski pejzaži.

Njegov vzornik je slikar Anton Karinger; vsaka slika je nov izziv. S čopičem nanaša barve na platno od 16. leta; letos jih je dopolnil 60. Skrbno beleži vse slike; do danes jih je nastalo že 2.508. Če bi jih postavil v vrsto, bi jih bilo kar za 6 km. Ena izmed njih krasi steno v Clevelandu, druga bližje, v Stuttgartu.

Za pero je Jože poprijel v letu 1984. Sprva so ga navdihnili stih sonetnega

venca Franceta Prešerna in v tem stilu je napisal pesmi, ki jih je poklonil več dekletom.

Danes so njegove pesmi izpovedna lirika. V njih izraža svoja čustva, misli, mnenja, to so osebno-izpovedne pesmi. Tisti, ki se izpoveduje, je pesniški ali lirski subjekt. Običajno je to pesnik sam in to je zaznati tudi iz vseh Jožetovih pesmi. Lirika je med vsemi leposlovnimi vrstami najbolj osebna ali subjektivna.

Novakov Jože stanuje v prijetni vasi Hlebče, na katero ima nešteto spominov iz rosnih mladih let in te spomine izpove v svojih pesmih. Do Hlebč je ravno prav dolga sprehajalna pot. Jože je vesel vsakega obiskovalca, ki se oglasi pri njem. Rad pokaže, kaj ustvarja; zadovoljen je, če se njegovo slikarsko delo preseli v nov dom.

Bled

Prelepi otok sredi jezera
iz vseh pogledov panoram,
najlepši biser krasne narave.

Po jezeru pletna plove,
vesla odrivajo nevidne valove,
pri cerkvici zvonček želja se oglašča.

Prelep si v julijski lepoti,
poln turistov v dobroti,
ostani časovno večer,
tu se počutim srečen.

J. Novak

Matere plevice

Po strnišču kleče so polzele matere plevice,
prej ječmen zlati je zorel,
za njim koren se je povzpел.
Previdno, natančno so ga plele,
vso prejšnjo zalego žita so otele
matere plevice iz majhne vasice.
Na glavah rute so nosile,
ves pot srag s preveze so se rešile,
čudovite ženske, ljubljene od babic in prababic.

Na strnu rahlo navkreber po šest v vrsti
prelce so pele po zemlji prhki,
na jesen čakale, korenje iz zemlje dale.
Bile so zgarane, a vedrega nasmeha
matere plevice iz prekrasne vasice.
V vročem dnevu preplele so strna od odora do odora
žilave, z žuljavimi rokami, matere plevice.

J. Novak

Karibi

Morje čudovito med Antili skrito,
z valovi prepleteno, z jadrni nagrajeno.
Povsod lepši je svet,
vsak trenutek, vsak val, včasih parangal,
s Karibov val.

Sončni zahodi, lepi kot bogovi Apolona
krasijo ta planet,
dani so nam prav vsak dan.
Srečen sem, val morja naslika sliko,
pesem zapoje,
od radosti šumi srce moje.

J. Novak

Kovid mehurček

Mehurček, mehurček, simpatično se sliši,
si simbol družine, si simbol narave.
Znotraj tebe, ustvarjamo vsak zase
zgodbe prave.

Postal si simbol kovid obdobja,
postal si pojem omejenega udobja,
postal si vsak dan izrečena beseda,
ki včasih je radost, večkrat pa dolgčas in beda.

Če več mehurčkov povezali bi med sabo,
dobili bi pravo energijo za skupno rabo,
začutili bi optimizem, veselje do življenja,
začutili bi v sebi moč hrepenenja.

A kaj če kovid dalj časa nam traja?
Pride depresija in življenje nam nagaja.
Če bi se takrat vdali v usodo,
končali bi hitro kot prah v pripravljeno žarno posodo.

Mehurčke moramo od znotraj utrditi.
Močnejši iz krize moramo priti.
Družbo spreminjati in bogatiti,

in prihodnost mladim boljšo naznaniti.

Mehurček, mehurček, simpatično se sliši.
bil si simbol kovid obdobja, bil si simbol človeške krize.
Človečnost nam je uspelo utrditi
in novim rodovom boljšo prihodnost ponuditi.

Marina Jelaska

Pesmi o koronavirusu

Kitajci so znani po tem,
da jedo vse, kar leze,
četudi z zdravjem nima zveze.
In sedaj imamo problem.

Je viroza jih zajela,
jim sapo je vzela.
So z letali se vozili
in cel svet ogrozili.

So turisti naokrog hodili
in Evropejce okužili.
Sedaj zboleli bomo vsi,
še tisti v Ameriki.

Ker bolezen razsaja,
cel svet doma ostaja.
Šole in igrišča so zaprli,
da koroni bi se uprli.

Ostali smo brez družbe,
da ne bi bilo okužbe.
Naj prebolimo to, bog daj,
in vrnemo se spet nazaj.

Maske in razkužila
bi najraje opustila.
Da bi kmalu bilo kot prej,
se bom trudila še naprej.

Lili Briški

Iščemo delavce za delo v mizarški delavnici, lokacija: Dobropolje
Izobrazba: mizar (ni pa pogoj):

Dodatne informacije na telefon
031 328 942

ANDREJ JAPELJ s.p.

Rašica 19,
1315 Velike Lašče

**- slikopleskarstvo
- fasaderstvo
- knauf**

M: 031 404 404

E: andrej.japelj1@gmail.com

VZDRŽEVANJE OBJEKTOV

Strah

Strah je nekaj, kar nič ni,
pa vendar se bojimo vsi.
Velikega, malega,
visokega,
najbolj pa nevidnega.

Že leto dni
trpimo vsi.
Otroci, starši
in učitelji.

Učimo se le še na daljavo
in nič nam ne gre v glavo.
Bo tega konec že?
Madonca!
Da izgine ta koronca.

Bi radi spet v šolo šli
in prijatelji bili.
A ne samo na daljavo,
želimo si tisto ta pravo!

Lili Briški

Šola

V šolo ne grem,
poje Adi nam.
Jaz pa dobro vem,
da doma garam.

Sama se učim,
brez prijateljev trpim.
Šola pogrešam,
brez nje samo pešam.

Virus mi preti
in nam vsem greni.
Tudi starše nam napada.
Hudo, imam jih srčno rada.

Ni zabave, iger ni.
Le TV še ostane mi.
To res je za znoret,
ne znam si srček več ogret.

Lili Briški

Moč odpuščanja – pripoved za vse

Mnogo sem prepotoval, se zabaval in smejal, pa kaj zato, sem dejal.
Večkrat sem ponočeval, delal vse to, kar ni prav, a nič bilo mi ni žal.
Cilja nisem imel, zbegano sem živel, mnoge sem prizadel.
Če sem ranil srce, nisem videl solze in odšel sem smeje.

Tudi drugi so smeje kdaj ranili mi srce, pa kaj zato, rekli so.
Oni, prav tako kot jaz, niso vedeli, da čas lahko ti vse spremeni.
Nisem mislil na to, kaj zgodilo se bo in kako bo.
Je trenutek poslan čas vseh mojih zablod vrnil na pravo pot.

Nas življenje do konca uči,
kar se daje, nazaj se dobi,
če to dobro je ali slabo,
vsakemu vrnjeno bo.

Vse zamere naj se odpuste,
naj svobodno bo vsako srce
in naj vsak to lepoto spozna,
ki samo odpuščanje jo da.

Odpuščanje rešilo bo svet,
da svobodno zadiha planet.
Malo časa ostalo je še,
da sožitje se skupno prične ...

Nataša Vybiralik Klinc

Nov način

Danes sama sem doma,
ker korona mi ne da,
da v šolo bi odšla.

Zoom se že oglašča,
nam novo učno snov prinaša.
Takšna šola na daljavo
res ni isto kot iti v ta pravo.

Nič več klepetanja,
še manj pa spogledovanja.
Spomini so nam le ostali;
sedaj ekrani so učitelji postali.

Kdo ocene nam bo dal?
Kdo v nov razred bo napredoval?
Težko se piše nam!
O vsem odloča računalniški program!

Lili Briški

Rubrika likovna umetnost & poezija

V uredništvu smo veseli bogatega nabora avtorskih prispevkov s področja likovnih umetnosti in poezije. Zato smo se odločili, da uvedemo stalno rubriko za tovrstno tematiko in ji namenimo največ dve strani v vsaki Trobli. Vsem avtorjem sporočamo, da bo v primeru večjega obsega gradiva prejeto objavljeno v eni od naslednjih števil. Pri tem bomo skušali zagotoviti objavo vsaj enega dela vsakemu lokalnemu avtorju letno.

Uredništvo

Z iskreno in toplo zahvalo Franciju Pečniku-Acu in Ani Porenta za vse spodbude ...

Na prepihu

Drobni gorski kristali, kamene strele,
se lesketajo čez polja ...
Kot da ni sledu o okrutnih časih.
O zgodovini izbranega ljudstva, iz vseh vetrov
izčrpanega od zažirajočih.
Skozi temačno ero niso klonila.
Proprie Dicti – niso se več selila.
Zasidrana na rodovitnih planinah
Keltov in Japodov.
Kraljice Agrona, piratov, Tevte.
Rimljanov.
Niso se predala. Ne Vizigotom, Ostrogotom ne Hunom.
Niti Germanom.
Zaspalega Matthiasa Corvina, kralja Matjaža.
Karantanskih Slovanov.
Triglavske burje, Slavov.
Vesolja Velosa slave, slovesa.

Duh tura, mogočnega bika zibelke Evrope,
iz globokega turjaškega gozda še divja.
Rohni in besni naokoli.
O preteklih junakih, ki preživeli so v nas.
Pričujoče tuli, v požvižgavanju viharnega vetra.
Med gozdovji Thane, Diane, Silvestre –
pozabljenih božanstev –
se razprostira gozd,
do koder seže sokolovo oko s Snežnika.

Razvaline so še.
Znotraj hribovja skritega, prvotnega, starega gradu.
Novi grad, zgradil je Konrad Turjaški.
Nad njim, na planjavi.
Po rušilnem potresu ga obnavljal je Trojan Turjaški.
Utrdba mogočna dandanes stoji.

Pred njim stara lipa stoji.
Vigredi Vesne domačim znova zeleni.
Cveti medena skozi stoletja poletij.
In jenja jeseni v sen zime.

Njene globoke korenine
so preživele obilo preteklih dni, nešteto zgodb.
O zgodovini zemlje na prepihu mnogih stičišč.
Razbitih templjev boginje Mare.
Osiromašenega preprostega ljudstva, živečega z naravo.
Kres na hribčku pri cerkvi Matere božje
v strašljivih zubljih je znova vzplamtel proti nebu.
Naznanjal je ujmo, vdor Osmanov.
Na vrancih so pretili.
S steklimi očmi so prodirali čez pokrajino Kranjsko.
Vse pred seboj zločesto pomorili.

Iztrgali mlade za janičarje, sužnje.
Izropali vse po deželi tuji
in osvajali, v Alahovem imenu.

Kjer so privrele ledene vode Iške izpod rdečih pečin,
tod žene so se vdajale smrti, skakale v brezno.
Rajši kot v suženjstvo. V imenu ljubljene zemlje,
svobode.
Še danes tam stoji selo, Krvava Peč.

Herbard Turjaški pri Budačkem ni zmoget te noči zaspati.
Sanje moreče očem niso pustile miru.
Bil je na čelu borim tisoč vojščakom.
Desetkrat manjši vojski od nasprotnikov Otomanov.
Prilike za zmago ni bilo.
A brani ljubljene ljudi do zadnjega je čast.
Poslednja moč se je prelivala skozi njegove žile.
Domorodna četa je bila že ob svitu obkoljena,
popolnoma.
Nadnje so se zgrnile razjarjene legije Ferhada, paše.
Grenka novica v gradu, vzklik groze in joka.
Grofica je izgubila ujetega sina, Volka.
Ogromno odkupnino sovražnik je terjal.
Zala je novčiče po celi Kranjski zbrala.
V zameno zanje je dobila nagačeno glavo ljubljenega.
In ob njej še Višnjegorskega grofa, zaveznika.

Zlata mošeja v Banja Luki
za vse goldinarje dolgo je stala.
Do zadnje vojne, ko v imenu svetega je tekla žalostna,
bratomorna kri.
Postavljena cerkev je druga. Zrušena zopet. In mošeja,
obnovljena.
Čemu in komu?!

Vajkard Turjaški, Herbardov brat,
je zatem graščino prevzel.
Kjer je Dalmatin v skrivnem predelu dvora, v ozki kamri,
prevajal Biblijo. Zavedal se je pomena jezika,
Abecednika.

Zadnji potomec šušemberske veje,
umrlega Vuka Engelberga Turjaškega in Ane Lambergar
sin, Andrej Turjaški, je rano sirota.
Vzljubil ga je in posvojil Vajkard Turjaški.
Ga pod svojim plaščem vzgajal, dušo negoval.
Klesal duha je ob odlični učenosti Steinerja, Trubarja
pajdaša.
Izgnanega iz Leibacha.
Uril naprej se je še v tujini, strategij in večine vojaške.
Izbran bil je, da ime rodbine Auerspergov in Krajinske
zemlje ohrani ...

Zbrali so se vdani podaniki.
Deset tisoč je vojščakov bilo.
Nemških, hrvaških in slovenskih korenin.

Bitka pri Sisku se urno je bližala!
 Že se angelom je in Alahu nasprotna vojska izročala.
 Hasan paša prodiral je globoko.
 Po Dunaju ga gnala obsedena je sla.
 S številčno vojsko, s steklim pogledom
 v zubljih, hrepenečih po zmagi.
 Stremel je po tujem prostranstvu.
 V imenu božjem je vzklikal maščevanje.
 Podžigal legijo, desetero večglavo.
 Odločilno se jutro je svitalo ...
 med sotočji Save, Kolpe, deroče Odre.
 Vitez Ravbar je prvi, ki poveljniku zvesto ravbarsko
 poda,
 Andreju Turjaškemu, da zajezdi v močvirje rek.
 Nad Hasana Predojeviča, hordo osmansko!
 Se izpolnila je prerokba muslimanskega svečenika:
 Alah ni bil več na njihovi strani.

Tekle so reke in solze veličastne zmage!
 Zavita v skrivnost je Andreja Turjaškega nenadna smrt
 med slavljem v Karlovcu.
 Za večno v zvezde zapisanega kranjskega Ahila.
 Levov pogumnih in orlov, ki letijo visoko
 v Valvasorjevih mislih.
 Zatonile so zastave in čas vojne krajine.
 Za hipec se razlegel je spokoj miru svobodnih žarkov.

Srce Hanna potomca se zaljubilo je nesmrtno
 v deklico nižjega stanu. Zagorelo v prepovedani ljubezni.
 Hann zato je bil zgodaj v vojsko poslan.
 Komaj sedemnajst let star.
 Padel je čez šest let s spominom na ljubljeno dekle.
 Naj se shrani za njim plemenito srce.
 Da bo lahko končno na zemlji blizu nje.
 Užilo mir ...

Resnično se vse doslej ohranja relikvija.
 V steklu spominja skrbne radostne ljudi.
 Da šteje edino ohranjena kultura čutečih duš.
 Pogum čuječih mož in žena.
 Vera v ljubezen
 hraniteljev srca v pentlji.
 Cerkev nekdanj Matere božje se danes Sveti Ahac imenuje.
 Ker na dan zmage zavetnik goduje,
 tedaj zadoni zven zvona.
 Odmeva z idiličnega griča vsako obletje.
 Znova opominja,
 kakšen zaklad se pod njim skriva.
 Naznanja, da pomnil bi človek
 o resničnih domoljubnih.
 Prve misli ljubezni so resnično bogastvo.
 Je dom.
 Opominja: lahko je tam, kjer prebiva mir.
 Kjer živijo levjesrčni ljudje.

Maja Jana Centa

OGLASE
 sprejemamo na
 trobla@velike-lasce.si
 ali po tel. 01 7810 370

Cenik je dostopen na spletni strani Troble.

KLINC
 KOVINOŠTRUGARSTVO

Zaradi širitve obsega poslovanja
 zaposlimo operaterja na CNC-stroju.

Opis dela:

- priprava stroja in orodij po tehnološki dokumentaciji,
- nadzor kakovosti,
- priprava materiala,
- skrb za urejeno delovno okolje.

Pogoji:

- poznavanje tehnologije rezkanja in struženja,
- poznavanje meril in postopkov merjenja,
- znanje branja tehnične dokumentacije,
- natančnost,
- samoiniciativnost.

Nudimo:

- možnost nadgrajevanja znanja,
- stimulatívno plačilo,
- možnost zaposlitve za nedoločen čas,
- delo v urejenem in prijetnem okolju.

Več informacij na 041 723 550 (Gregor), 041 578 477
 (Gašper) oziroma info@kovinostrugarstvo-klinc.si.

MAŽORETE - VELIKE LAŠČE

VABIJO K VPIŠU

OD 6 LETA DALJE

Vsak PETEK v septembru,
 ob 16:00 URI, v LEVSTIKOVEM DOMU

kontakt: idrijalca@seznam.si

NAGRADNA KRIŽANKA

foto: Gregor Tomšič

foto: Boštjan Podlogar

SESTAVIL ANDREJ PRAZNIK	ČLOVEK, KI PRI- DELUJE HME LJ	PROSTOR- NINA POSODE V LITRIH	PISATE- LJICA PEROCI	BENO LAPAJNE	ZAČIMBNA RASTLINA S STROKI	DRŽAVNA BLA- GAJNA	GIUSEPPE VERDI		ZIMSKO VRHNJE OBLAČILO	ČLOVEK, KI SE ODREKA UŽITKOM	GLAVNO MESTO SAVDSKE ARABUJE	BOGOMIR MAGAJNA	PRVOTNI PREBIVA- LEC AV- STRALIJE	GOVOR- NIŠTVO	AGAVI PODOBNA TROPŠKA RASTLINA
NASELJE SZ. OD VELIKIH LAŠČ							VRTNA RASTLINA ZA KOMPOT								
AMERIŠKI SKLA- DATE LJ (GLENN)							TEMPE LJ V EGIPTU ŽLAHTNI PLIN (Rn)								
SEDMA ČRKA GRŠKEGA ALFABETA				PREBIVAL. SARDINUJE ENOTA, HERC								PEVEC PESTNER			
LUKA RUPNIK			MESTO V AFGANIST. GL. MESTO ZAMBIJE					STARI OČE VELIK KOS DEBLA				SKUPINA KOBILIC NAUK (STAR.)			
SLOV. DU- HOVNIK IN PISATE LJ (JANEZ)						ZLAT KOVANEC MILIJON MILIJONOV					STARA VRSTA PŠENICE JED				
MREŽASTI OKRAS NA PERILU					GRAD JV. OD PTUJA VODITELJ				STRANSKI DEL MEDENICE	VZMET- NICA					TINA JAKOVINA
ZASTEK- LJEN PRO- STOR ZA RASTLINE											URADNI RAZGLAS				
TROBLA	SLOV. PISATE LJ (VLADIMIR, ALAMUT)	ZATO- ČIŠČE NASPROT. DOBIČKA					ADOLF (KRAJŠE) MESTO V ITALIJI				GL. MESTO AVSTRUJE SMUČAR- KA BOKAL				
ODRASEL SAMEC GOVEDA				DIRKALNI AVTO GL. MESTO TIBETA									ITALIJAN. FILOZOF (GIOR- DANO)	KRSTA	VASILJ ŽBOGAR
OKRASNA GRMI- ČASTA RASTLINA							ŽELATINA IZ MOR- SKIH ALG	MLAKA RISANKA: ... IN JERRY				MOST ZA PEŠČE GRM (TRD LES)			
RENE GOSCINNY			SMUČAR- KA (META) VRSTA, LINIJA					NASELJE SV. OD ŽIROV VEZIVO							
MORSKA RIBA					NASELJE JZ. OD RA- DENCEV KRANJ						RUKANJE ČRT SNOJ				KALCIJ
KRAJŠE BIVANJE PRI PRIJA- TELJIH						USLUŽ- BENEC									
VEČJI POLŽ BREZ HIŠICE						ANDREJ RUBLJOV		ZAMETEK							

Nagrajenka iz Troble št. 4 Urša Indihar. Nagradni bon bo prejela po pošti. ČESTITAMO!

Rešitev samo nagradnega gesla z vašim polnim naslovom pošljite na naslov uredništva Troble, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče, ali ga oddajte v tajništvu občine oziroma pošljite rešitev na naslov trobla@velike-lasce.si. Rešitve sprejemamo do datuma uredniškega sestanka, 13. oktobra 2021. Izžrebanec nagradnega gesla bo prejel nagradni bon in bo objavljen v Trobli št. 6. Nagrado bo izžrebanec prejel po pošti.

PROTIALKOHOLNI ČAJ

Piše inženir dr. Alfonz Brusek, dipl. ing. Ph.D., MSc.

Instituto de Investigacion de Enfermedades de la Pina, Kostarika

Alkohol in njegova zloraba v Centralni Ameriki predstavlja velik problem. Res je, da drugje po svetu ni kaj dosti boljše, razen morda v državah, kjer vlada strogi islamski režim in te, če ti najdejo steklenico tequile, obglavijo. Zloraba alkohola, kar lahko razumemo tudi kot pijančevanje, ima mnogo nezaželenih posledic, ki lahko vodijo v smrt. Pri nas v Kostariki je alkohol velik problem v prometni varnosti, kot tudi v socialno družbeni sferi, saj se pogosti dogodki z alkoholom občasno končajo s smrtjo. Klasični napor države preko strožjih predpisov in represije, da bi se tako ali drugače omejilo področje zlorabe alkohola, ni obrodilo debelih sadov. Zato so se državni uslužbenci v nekem segmentu odločili, da s ciljanimi razpisi s finančnim učinkom stimulirajo različne institucije, da bi razvile nove inovativne pristope k reševanju in preprečevanju zlorabe alkohola. Na razpis smo se uspešno prijavi tudi na našem inštitutu, ko smo kandidirali s projektom, v katerem smo raziskovali, kako bi z uporabo določenih zdravilnih zeli lahko zmanjšali vplive alkohola na živčni sistem človeka in s tem posredno na neželene dogodke, ki jih povzročajo pijani ljudje. Alkohol, v kemičnem pogledu govorimo o etanolu (C_2H_5OH), je že dolgo poznana opojna snov in se jo relativno enostavno proizvede. V procesu fermentacije nastaja iz sladkorjev, kar seveda naredijo kvasovke, če so v substratu prisotne. Različni fermentirani produkti se po tem uživajo neposredno ali pa se koncentracija alkohola poveča z njihovo destilacijo. Alkohol je že tisočletja poznan kot rekreativna droga, ki povzroča zasvojenost. Ob vsem je kruto dejstvo, da so v poskusih na podganah enostavno povzročili alkoholno zasvojenost v obliki, kot jo poznamo pri človeku. Kakšno moč ima alkohol, govori zanimivo opazovanje, da ga za spreminjanje počutja ne uporablja samo človek temveč tudi živali v naravi. Poznan je fenomen, ko živali načrtno uživajo fermentirane sadeže pod drevesi, kar jim več kot očitno spremeni razpoloženje in predvsem obnašanje. Tako se na primer v Afriki v času zorenja odpadlih plodov kruhovca po fermentaciji pod drevesom z njimi opijanjajo opice, sloni ali zebre. Vedenje

ponavljajo, dokler so na voljo fermentirani plodovi, ki vsebujejo alkohol, kar napeljuje na dejstvo, da se živali v pijanem stanju vseeno počutijo ugodno. Alkohol se po zaužitju resorbira praktično skozi vso sluznico prebavnega trakta, pri čemer je resorpcija odvisna od doze in koncentracije ter seveda od prekrvavljenosti sluznice, napolnjenosti prebavil in intenzivnosti črevesnih kontrakcij (gibanja črevesja). Presnavljanje alkohola se v največji meri izvaja v jetrih, kjer se v več stopnjah s pomočjo encimov oksidira do očetne kisline; od tu naprej produkti vstopajo v energetski cikel telesa. Preostali alkohol iz telesa izločimo z urinom, znojem in seveda z izdihanim zrakom. Prav slednji način omogoča hitro določanje alkohola v telesu, kar je tudi ena od metod za preverjanje alkoholiziranosti. Alkohol v telesu deluje na centralni živčni sistem (CNS) in prizadene nekatere nevrološke in fiziološke funkcije. Podaljšan reakcijski čas, slaba koordinacija slabši vid in sluh ter prizadeta mentalna sposobnost so tiste glavne posledice prizadetosti CNS, ki so vzrok za prometne in druge nesreče neodgovornih ljudi. In prav to nam je bilo raziskovalno vodilo, kako preprečiti te posledice s pomočjo zdravilnih zeli, ki imajo natančno poznano farmakološko delovanje v telesu. Glede na poznane značilnosti zdravilnih rastlin smo sestavili več receptur za poparke in čaje, ki bi potencialno pozitivno vplival na metabolizem alkohola, njegovo resorpcijo ali da bi zmanjševal učinke alkohola na CNS. Recepture za poparke in čaje smo preverjali na prostovoljcih, ki so pripravke v predposkusu morali pod kontroliranimi pogoji popiti in potem smo jih spremljali pri njihovem običajnem nočnem življenju in popivanju. Kot najbolj učinkovita mešanica za pripravo protialkoholnega čaja se je po končanem predposkusu izkazala mešanica iz utežno enakih deležev suhih rastlin *Silybum marianum*, *Centaurium erythraea*, *Plantago psyllium*, *Rheum palmatum*, *Viburnum opulus*, *Cassia senna*, *Rhamnus cathartica*, *Althaea officinalis* in *Smallanthus sonchifolius* (latinska imena so univerzalno poimenovanje). Za pripravo čaja smo uporabili 100 g rastlinske mešanice, ki se jo doda v 1000 ml

hladne vode in nato segreje do vretja ter pusti stati pol ure. Osredni poskus, ki je trajal 2 leti, je vključeval 1480 oseb moškega in ženskega spola, različnih starosti – kot poskusna skupina ter po številu in sestavi primerljiva kontrolna skupina. V poskusni skupini se je pokazalo, da je pitje čaja povzročilo 85 % manjšo pijanost, če so osebe popile 40 minut pred pričetkom popivanja 6 ml čaja na kilogram telesne mase. Če so osebe v poskusu med popivanjem zaužile enako količino čaja in po tem nadaljevale pivske rituale, pa se je pokazalo, da se je pijanost zmanjšala za 63 %. Kontrolna skupina je ob enakih pogojih alkoholnih ritualov pila količinsko enako čaj iz *Hibiscus rosa-sinensis*, kjer se je izkazala pričakovana 98 % pijanost. V poskusu smo pri osebah vpliv alkohola preverjali s fizičnim preskusom ameriškega cestnoprometnega standarda, količino alkohola v izdihanem zraku pa s klasičnim etilometrom. Rezultati so bili objavljeni v znanstvenih revijah s področja fiziologije. Veliko bolj pomembno pa je, da so bili rezultati dobro sprejeti v širši družbi in številni obiskovalci pivskih pubov uporabljajo opisani način zmanjševanja alkoholiziranosti tudi zato, ker so se protialkoholni čaji pojavili na listi redne ponudbe pubov, kot tudi trgovin s prehranskimi dopolnili, ki so v naši regiji zelo popularne. Zaradi pozitivnih učinkov protialkoholnega čaja, je bila naša raziskovalna skupina za dosežke v dobro občje družbe v letošnjem marcu nagrajena z državnim odlikovanjem Nitmalo Moralesa, poimenovanim po poznanem kostariškem znanstveniku in umetniku.

P.S.: Z veseljem seveda pričakujem odziv, tako vprašanja, komentarje, kritike in predloge po sodelovanju, ki jih sprejemajo na uredništvu lokalnega medija, s katerim sodelujem. Od tam mi bodo seveda posredovali vse odzive na strokovne edukativne prispevke skladno z Zakonom o izdaji lokalnih medijev (ZILM).

www.kzlasce.si

lokalno. domače. naše.

odkup
živine

odkup
mleka

trgovski
center

mesnica

kmetijska
trgovina

bar

odkup
palet

Obiščite nas
v naših poslovalnicah

Za lep nasmeh skrbimo že 25 let

 invisalign®

bredent
medical

- Preventivni pregledi in posveti
- Konzervativa
- Protetika
- BREUDENT SKY implantati
- Nevidni ortodontski aparat **INVISALIGN**
- Ortopansko slikanje zob

ZZ

Goran Petrovič dr. dent. med. | 25 let
zasebna zobozdravstvena ordinacija

Adamičeva 30 | 1290 Grosuplje | T +386 1 787 34 13 | M +386 41 723 731

**Nova era,
nova doživetja.
Popolnoma novi Tucson.**

Četrta generacija popolnoma novega Tucsona začena svojo zgodbo na novo. Odmik od klasike je več kot očiten, saj s svojo drzno in sodobno podobo, izjemno ravnjo udobja, najnaprednejšimi sistemi za pomoč in varnost ter vrhunsko brezžično povezljivostjo zaznamuje nekaj popolnoma novega.

Poudarjene zunanje in globoke bočne linije mu dajejo svojevrsten značaj, ki ga dopolnjuje še notranjost. Ta z novim multifunkcijskim volanom, digitalnimi merilniki, LCD zaslonoma, digitaliziranimi in zelo odzivnimi stikali konzole ter udobjem izbranih materialov naredijo vožnjo za popoln užitek.

 HYUNDAI

Povprečna poraba goriva: 5,2 – 7,8 l/100 km, emisije CO₂: 125 – 178 g/km. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Kupci ste v raziskavi QUDAL (Quality MEDAL) terenskim in mestnim vozilom Hyundai podelili priznanje **Najvišja raven kakovosti na slovenskem trgu**. Vir: <http://qudal.com/SLOVENIA-621KD78> in <http://qudal.com/SLOVENIA-620XM14>. Izdajatefi si pridružuje pravico do tiskarskih napak. Slike so simbolične. Več informacij je na voljo pri pooblaščenih prodajalcih vozil Hyundai. Pogoji garancije in podatki o specifični porabi goriva in emisijah CO₂ so na voljo na www.hyundai.si.

Avtohiša Zalar d.o.o., Male Lašče 105, 1315 Velike Lašče

031 331 920, 01 7881 999, www.avtohisazalar.si, prodaja@avtohisazalar.si, FB, Instagram, Twitter

Tadeja Nemček Glass Art

Unikatni izdelki iz taljenega stekla.
Posebno lepa darila za različne priložnosti.
Zgodbe v steklu ustvarjam v svojem studiu
v Dvorski vasi pri Velikih Laščah.

Dvorska vas 49 | 031 881 341
1315 Velike Lašče | tadeja.nemcek@gmail.com
Slovenija | <https://tadejanemcek.wixsite.com/glassart>

microera

Microera Jože Šilc s.p.
Hrovača 14A - 1310 Ribnica - trgovski center SPAR

☎ 01 837 31 16
☎ 051 358 762
✉ info@microera.si

www.microera.si

- ugodni mobilni paketi NAJ
- akcijski mobiteli na obroke
- ugodni fiksni paketi NEO

DELOVNI ČAS
PON - PET 8.30 - 11.30 in 14.00 - 17.00
SOBOTA 8.30 - 11.30

TelekomSlovenije

PRIBA

V NAŠI PONUDBI IMAMO:

- ♦ PVC okna in vrata
- ♦ ALU okna in vrata
- ♦ Senčila (rolete, zunanje žaluzije, roloji, screeni, pliseji, notranje žaluzije, komarniki, tende, ...)
- ♦ Sekcijska in industrijska garažna vrata
- ♦ Rolo garažna vrata
- ♦ Okenska ALU polkna
- ♦ Notranje in zunanje police
- ♦ Strešna okna VELUX
- ♦ Suhomontaža Knauf in Rigips
- ♦ Avtomatska drsna vrata

PARTNER, VREDEN ZAUPANJA.

Info: 051 402 780 / www.pribaokna.si

POROČNI VIDEO & FOTOGRAFIJA

☎ 040 69 12 12

✉ info@porocni-video.si

🌐 Poročni-video.si

📘 fb.com/porocnivideo

UGODNI VIDEO&FOTO PAKETI

BREZPLAČNO PREDPOROČNO FOTOGRAFIRANJE!

Poročni-video.si

Rigler
AVTOKLEPARSTVO
VULKANIZERSTVO

T: 01 7807 065
M: 041 990 868
KOMPOLJE 77
1312 DOBREPOLJE

- POPRAVILO IN CENITEV VOZIL ZA VSE SLOVENSKE ZAVAROVALNICE
- BREZPLAČNO NADOMESTNO VOZILO
- PRIPRAVA VOZILA NA TEHNIČNI PREGLED
- POLNJENJE IN POPRAVILO KLIMATSKIH NAPRAV
- SERVIS VOZIL
- VULKANIZERSTVO
- POPRAVILO VOZIL NA RAVNALNI MIZI
- IZPUŠNI SISTEMI
- AVTODIAGNOSTIKA
- AVTOVLEKA

POGODBENI SERVIS ZA ZAVAROVALNICO TRIGLAV IN TRIGLAV ASISTENCA

ŠVEDSKE TOPLLOTNE ČRPALKE

NIBE
TOPLLOTNA ČRPALKA
NIBE S1255

LOKALNO
PREZRAČEVANJE
**NIBE
DVC 10**

www.knut.si
080/71-72

MEGADOM

UREŠNIČI IDEJE CENEJE!

CELOVITA PONUDBA GRADBENEGA MATERIALA IN OPREME ZA DOM

Z MEGADOMOM DO

mega hiše

MEGADOM RIBNICA, OB ŽELEZNICI 4, RIBNICA - tel: 01/835 1 640 - www.megadom.si - f

PETER HREN, S.P.

GRADEŽ 14, 1311 TURJAK

GSM: 031/356 668

TEL: 01/7881 366

STEKLARSTVO

- Brušenje stekla
- Fazetiranje stekla in ogledal
- Peskanje stekla
- Izdelava izolacijskega termopan stekla
- Kaljeno steklo
- Tuš kabine (po meri, s tesnili)
- Ogledala
- Izdelava taljenega stekla z vzorci (fusing tehnika)
- Montaža vsega navedenega
- Ostale steklarske storitve

Objava zahval

Zahvale ob izgubi bližnjih lahko oddate preko e-pošte trobla@velike-lasce.si ali v tajništvu Občine **Velike Lašče**. Zahvali lahko priložite fotografijo; **besedilo naj bo v obsegu do 600 znakov s presledki**.
Cena objave znaša **16 EUR + DDV**.

Uredništvo

---

zapustil nas je

BOŽO KOVAČIČ

Na začetku julija nas je zapustil Božo Kovačič. Ponovno se je pokazalo, kako minljivo je življenje. Še večer pred usodno prometno nesrečo smo sedeli skupaj na Turjaku in premlevali vsakdanje stvari, seveda največ o lokostrelstvu in tekmi, ki smo jo pripravljali. Bil je poln idej in priporočil, saj je vedno želel vse izpeljati popolno. In naslednji dan konec, izvedeli smo novico o tragični nesreči ...

Poleg vseh aktivnosti, ki jih ni bilo malo, je bilo lokostrelstvo pri Božu zapisano prav na posebnem mestu. Temu športu je posvetil več kot dvajset let. Bil je ustanovni član Lokostrelskega kluba Turjak. V klubu je opravljal mnogo nalog, bil je dolgoletni tajnik in kasneje predsednik. Kdo se ga ne spomni, kako je redno hodil po naših vadbenih progah okrog turjaškega gradu in po progi okrog bajerja ... Videl je stvari, ki jih drugi nismo. Redno je vzdrževal in druge opozarjal na naprave, ki jih je bilo potrebno popraviti.

In tekmovanja – dokler mu je zdravje dovoljevalo, je skoraj ni bilo tekme, ki se je ne bi udeležil. Vedno je bil tekmovalno uspešen; redko se je vrnil domov brez medalje. Bil je tudi odličan organizator tekem in prav ponosen je bil, ko so prihajale pohvale tako s strani drugih klubov, tekmovalcev in tudi sodnikov. Še v zadnjem času, ko je bil nekoliko slabšega zdravja, je prišel k bajerju in izstrelil nekaj puščic; še vedno je upal, da se bo lahko udeležil kakšne dvoranske tekme.

Veliko časa je vložil v delo z mladimi oz. novimi člani. Svoje bogato znanje je vedno rad posredoval kolegom; nikoli mu ni bilo težko razlagati stvari ponovno in ponovno, toliko časa, da je bil zadovoljen. Tudi zaradi Boža je naš klub postal in ostal eden najboljših v Sloveniji, tako s tekmovalnega kot tudi organizacijskega vidika.

Vse to in še več je bil Božo ...

Lokostrelski klub Turjak

BOŽOTU

v slovo

V mesecu juliju je tragično preminil naš ustanovni član Božo Kovačič.

Bil je prevzemnik vseh ustanovnih nalog.

Kot poznavalec družbenega sistema je bil zelo ozavešen in imel zasluge v vseh društvih v našem okolišu. Bil je oseba, z vedno prijaznim odzivom.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

TD Turjak

Tvoje telo smo uživali
in tvojo kri smo pili!
(Ivan Cankar)

zahvala

Od nas je tiho odšla draga mama,
babica in prababica

JOŽEFA PERME,

Grudnova Pepca s

Sloke Gore (5. 2. 1926 - 7. 7. 2021).

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, znancem, pevcem in pogrebni službi Zakrajšek, župniku za besede slovesa, vsem, ki ste nam izrekli besede sožalja, darovali sveče in svete maše. Zahvala tudi zdravstvenemu osebju, dr. Milenki Starc Vidrih in patronažnim sestram Martini in Petri.

Žalujoči vsi njeni

zahvala

Tiho se je poslovil naš dragi mož,
oče, brat, tast in stari oče

IVAN KAPLAN

iz Malega Osolnika pri Turjaku.

Najlepše se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče ter svete maše.

Zahvala gre tudi zdravstvenemu osebju zdravstvene postaje Velike Lašče, dr.

Dražetičevi, dr. Starčevi in sestri Martini.

Zahvala tudi pogrebni službi Zakrajšek in pevcem za lepo petje. In na koncu še zahvala gospodu župniku za pogrebni obred.

Žalujoči vsi njegovi

Dan jasni,
dan oblačni v noči mine,
srce veselo, in bolnó,
trpeče vpokójle bodo
groba globočine.
(dr. France Prešeren)

zahvala

Ob boleči izgubi dragega
moža, očeta in ata

JOŽEFA ŠIRAJA

se iskreno zahvaljujemo sosedom, prijateljem, sorodnikom in znancem ter vsem, ki ste se ga tako ali drugače spomnili in nam v težkih trenutkih slovesa stali ob strani. Hvala za darovano cvetje, sveče in maše ter izrečene besede tolažbe. Posebna zahvala gospodu župniku Antonu Dobrovoljcu, pogrebni službi Zakrajšek ter gasilcem PGD Veliki Osolnik, ki so ga pospremili na zadnji zemeljski poti.

Žalujoči domači

KOLEDAR PRIREDITEV

SEPTEMBER/OKTOBER 2021

od 16. do 22. SEPTEMBRA
več informacij
na strani 7

SOBOTA, 18. SEPTEMBER,
Balinišče Rob
**OBČINSKO
PRVENSTVO DVOJIC
V BALINANJU**
(BD Rob)

SEPTEMBER IN OKTOBER
Knjižnica Frana Levstika,
Velike Lašče
**LOV NA ZAKLAD
– IŠČEMO
LEVSTIKOVA DELA**
(MKL, Knjižnica Frana Levstika)

SOBOTA, 18. SEPTEMBER,
2. OKTOBER, 16. OKTOBER,
30. OKTOBER,
od 8. do 11. ure,
Trg pred Levstikovim domom,
Velike Lašče
**VELIKOLAŠKA
TRŽNICA**
Vabljeni!
Če si še kdo želi prodajati na
naši tržnici, lahko to sporoči
na elektronski naslov
obcina@velike-lasce.si
ali na telefonsko številko
01 7810 370.

NEDELJA, 19. SEPTEMBER,
ob 9. uri
Turjak – Rašica - Gradež
**POHOD PO
TRUBARJEVI
ROJSTNI FARI**
(Društvo za ohranjanje dediščine)

TOREK, 21. SEPTEMBER,
ob 16. uri
Velike Lašče, izpred Glasbene šole
**SPREHOD PO
VELIKIH LAŠČAH OB
SVETOVNEM DNEVU
DEMENCE**
(DU Velike Lašče)

PETEK, 1. OKTOBER,
ob 17. uri
Levstikov dom, Velike Lašče
**PREDSTAVITEV
PROJEKTA SPREHOD
SKOZI NAŠE KRAJE
IN ODPRTJE
RAZSTAVE VELIKE
LAŠČE SKOZI OBRTI
IN DEJAVNOSTI**
(Občina Velike Lašče)

SOBOTA, 2. OKTOBER,
Velike Lašče
**BUČNO-
MARMELADNI DAN**
(DPŽ Velike Lašče)

SOBOTA, 18. SEPTEMBER IN
NEDELJA, 19. SEPTEMBER,
Turjak
**GASILSKO
TEKMOVANJE**
(Gasilska zveza Velike Lašče)

SOBOTA, 25. SEPTEMBER,
ob 19. uri
Levstikov dom, Velike Lašče
**PRIREDITEV OB
190. OBLETNICI
ROJSTVA FRANA
LEVSTIKA**

Prireditev poteka v sklopu
projekta Dnevi evropske
kulturne dediščine 2021
(Čebelarsko društvo Velike Lašče,
KUD Primož Trubar in Občina
Velike Lašče)

SOBOTA, 18. SEPTEMBER,
ob 15. uri
Trubarjeva domačija, Rašica
**PODELITEV
ROŽANČEVE
NAGRADE**
(Društvo Marjana Rožanca)

SOBOTA, 2. OKTOBER,
Turjak
KOSTANJEV POHOD
(TD Turjak)

